

Entre expectatives i realitats: la Unió Europea davant els grans desafiaments globals

Tutor: Jordi Cisa Palau

Romaissae El Hmidi

Institut Roseta Mauri

2025

**PREMI
EUROPA
JOVE**

“All of this progress shows that Europe has started to grasp the urgency and the scale of the challenge that is ahead of us. But there is a lot more to do. And we need to move fast. The threat of war may not be imminent, but it is not impossible. The risks of war should not be overblown, but they should be prepared for.”¹

“Tots aquests avenços mostren que Europa ha començat a comprendre la urgència i l'escala del repte que tenim davant. Però encara queda molt per fer. I hem de moure'ns ràpidament. La amenaça de guerra potser no és imminent, però no és impossible. Els riscos de guerra no haurien d'exagerar-se, però cal estar preparats.”

Ursula Von Der Leyen, 2024

¹VON DER LEYEN, U. “Discurs de la presidenta von der Leyen al ple del Parlament Europeu sobre el reforç de la defensa europea en un paisatge geopolític volàtil” – 28 de febrer de 2024, Parlament Europeu, Estrasburg.

“We must be better prepared. For a world in which we anticipate more and cooperate more and better together.”²

"Hem d'estar millor preparats. Per a un món en què anticipem més i cooperem més i millor junts."

Charles Michel, 2020

² MICHEL, C. *“Discurs de Charles Michel al Fòrum de la Pau de París”* – 12 de novembre de l'any 2020, París.

Agraïments

En primer lloc, vull agrair al meu tutor del treball de recerca pel seu guia i per la llibertat total que m'ha donat amb el projecte; tot i les seves advertències, ha acceptat i respectat la meva decisió de dur a terme aquest tema. També agraeixo molt les oportunitats que m'ha proporcionat i la seva empatia amb les complexitats que he hagut d'enfrontar en els processos d'aquest treball. En segon lloc, vull agrair a aquestes persones intel·lectuals que han acceptat la meva sol·licitud per poder fer-los una entrevista; sense l'aportació d'aquests professionals, aquest projecte hauria estat incomplet. I, per últim, però no menys important, agraeixo infinitament a la meva mare pel suport incondicional que m'ha proporcionat i per haver confiat en mi més que en jo mateixa, donant-me coratge per seguir endavant malgrat les dificultats que he hagut de superar, sent ella per a mi el meu exemple a seguir.

Resum

La Unió Europea s'està enfrontant a un escenari global que cada vegada augmenta la seva complexitat, posant en qüestió la capacitat de la Unió per poder actuar com a intermediari internacional. En aquest treball, es descobriran els factors que impedeixen l'actuació de la Unió Europea a nivell internacional, iniciant amb un repàs de les institucions involucrades i de les polítiques utilitzades en aquest àmbit, seguits d'una anàlisi de dos conflictes que tenen actualment una gran repercussió: la Guerra d'Ucraïna i el conflicte palestino-israelià. El treball està desenvolupat sota un marc històric, polític, legal i econòmic.

Paraules clau: Unió Europea, PESC, Internacional, Conflictes.

Abstract

The European Union is facing a global scenario that constantly increases its complexity, questioning the Union's ability to be able to act as an international mediator. In this paper, the factors that prevent the European Union's action at an international level will be discovered, starting with a review of the institutions involved and the policies used in this field, followed by an analysis of two conflicts that currently have a huge impact: the War in Ukraine and the Palestinian-Israeli conflict. The paper is developed under a historical, political, legal, and economic framework.

Keywords: European Union, CFSP, International, Conflicts.

Índex

1. Introducció	7
1.1 Motivació personal	7
1.2 Justificació del tema	8
1.3 Hipòtesi	8
1.4 Objectius	9
1.5 Metodologia utilitzada	10
1.6 Delimitació temàtica i temporal	10
2. La Unió Europea com a actor internacional	11
2.1 Història de la política exterior de la UE	11
2.2 La PESC en l'actualitat	14
2.3 Competències exteriors de la UE	16
2.4 Institucions i organismes responsables	20
2.4.1. El Servei Europeu d'Acció Exterior	20
2.4.2. El Consell de la Unió Europea	21
2.4.3. El Consell Europeu	22
2.4.4. El Parlament Europeu	23
2.4.5. La Comissió Europea	26
2.4.6. El Tribunal de Justícia de la Unió Europea	27
2.5 Documents estratègics	29
2.5.1 Brúixola Estratègica 2022	29
2.5.2 Estratègia Global 2016	31
2.6 El dilema del <i>soft power</i> europeu	33
3. Anàlisi dels grans conflictes internacionals	35
3.1 La guerra d'Ucraïna	35
3.1.1 Orígens del conflicte	35
3.1.2 Desenvolupament i situació actual	38
3.1.3 Impacte internacional de la guerra i les respostes de la UE	45
3.2 El conflicte palestino-israelià i l'actual genocidi	48
3.2.1 Orígens del conflicte	48
3.2.2 Desenvolupament i situació actual	52
3.2.3 Impacte internacional del conflicte i les respostes de la UE	58
4. Els factors que limiten l'actuació internacional de la UE	60
4.1 Factors interns	60
4.2 Factors externs	62
5. Conclusions	64
6. Webgrafia	66
7. Annexos	77
1.1 Idea general del <i>software</i> EUnited	77

1.2 Objectius d'EUnited.....	77
1.3 Funcionament bàsic del <i>software</i> - Prototip.....	78
2.Enquestes.....	78
3.Entrevistes.....	84
3.1 Entrevista al doctor Josep-Maria Arauzo-Carod.....	84
3.2 Entrevista al professor Francesc Serra Massansalvador.....	91
3.3 Entrevista al professor Francisco Jiménez Garcia.....	101
3.4 Entrevista al professor de Relacions Internacionals Rafael Grasa	109
4.Vídeo introductor de 3 minuts.....	116

1. Introducció

1.1 Motivació personal

Tenia exactament vuit anys quan vaig començar a tenir interès per la justícia internacional, era un dia especial, estàvem festejant la festa de *l'Eid al-Fitr*³. Mentre estava jugant amb el meu cotxe teledirigit al menjador, la televisió estava encesa de fons, jo estava entretinguda fins que, de sobte, la televisió em va cridar l'atenció. Recordo exactament que la cadena de notícies *Al Jazeera* estava transmetent en directe unes imatges esfereïdores que em van impactar profundament. La Romaissae de vuit anys estava veient, a la televisió, senyors vestits de verd i armats atacant persones innocents.

En aquell moment em vaig quedar impactada de veure tanta violència en pocs segons. La impotència m'estava dominant. No entenia res: qui són aquestes persones?, què és una guerra?, per què ataquen gent innocent?

Des d'aquest moment el meu interès va augmentar. Sempre que he estat parlant sobre conflictes internacionals amb els meus pares, he estat buscant solucions pensant que són fàcils de resoldre, però no és el cas. A mesura que he anat creixent, el meu interès ha anat augmentant cada cop més. He participat en diverses manifestacions, com la de Reus el 29 d'abril del 2023, en contra de la violació dels drets humans de la població palestina. També he estat involucrada en molts debats. Els companys de l'institut, de broma, m'han dit moltes vegades que quan sento impotència davant d'una injustícia internacional "semblo un dimoni", demostrant la profunda passió que sento per la justícia i pels drets humans.

He decidit fer aquest Treball de Recerca sobre el paper internacional de la Unió Europea perquè forma part de la meva vocació i del meu propòsit de vida: aportar el meu granet de sorra per fer d'aquest món un lloc millor per a tothom. Així mateix, m'apassiona crear solucions innovadores, i això és el que pretenc fer amb el projecte EUnited.

³ L'Eid al-Fitr, en àrab عيد الفطر, és una celebració musulmana que se celebra quan acaba el mes sagrat del ramadà, per commemorar el dejuni completat i la purificació espiritual adquirida durant aquest mes.

1.2 Justificació del tema

S'ha escollit aquest tema - El paper internacional de la UE - per la seva gran importància, ja que les polítiques internacionals de la UE ens poden afectar com a ciutadans europeus de manera directa o indirecta, reflectint-se en els preus dels béns de consum o de capital, a causa dels acords comercials o de les represàlies executades. Així mateix, poden tenir un gran impacte en els drets humans i en la nostra llibertat de mobilitat internacional.

1.3 Hipòtesi

La diversitat d'interessos entre els estats membres de la UE i la complexitat institucional limiten la seva capacitat d'actuar enfront als desafiaments globals, reduint així la seva capacitat d'acció a nivell internacional.

Quines observacions prèvies m'han fet pensar que aquesta hipòtesi pot ser certa?

Factors com la crisi migratòria donen viabilitat a aquesta hipòtesi; les disputes internes de l'associació i les dificultats per arribar a acords semblen demostrar-ho. Segons *The Timeline - EU migration and asylum policy*, han tardat vuit anys per poder arribar a un acord en els temes de migració, amb tensions prèvies entre Itàlia i França a causa de la falta de coordinació de les qüestions migratòries.

Alhora, la complexitat institucional dificulta els processos burocràtics, contribuint al fet que la ciutadania se senti desconnectada de la UE. En les eleccions del 2024, la participació va ser del 50,74% dels més de 448 milions d'habitants, debilitant la democràcia.

1.4 Objectius

El treball està enfocat en tres objectius, són els següents:

1. **Entendre com funciona la UE com a actor internacional.**

Per poder corroborar o refutar la hipòtesi, és crucial tenir les bases necessàries per poder entendre i contextualitzar la informació cercada. Aquest objectiu es basa en la comprensió dels orígens de la política exterior de la UE per poder entendre el present. A més, es farà un estudi de les polítiques i de les institucions vinculades als assumptes exteriors, incloent-hi els seus objectius, metodologies i els seus valors i principis per entendre la seva forma d'actuació.

2. **Identificar els obstacles i interessos que condicionen la seva actuació.**

Aquest objectiu es basa en l'estudi de les respostes de la UE, mitjançant l'estudi pràctic de dos conflictes diferents seguint una estructura determinada per poder tenir un millor ordre i una millor selecció d'informació. Aquest objectiu ens permetrà identificar els factors que limiten l'actuació de la Unió.

3. **Proposar una solució amb el projecte EUnited .**

El que es farà aquí és, bàsicament, buscar una solució a les dificultats d'actuació de la UE, amb el desenvolupament d'un prototip que podria facilitar els processos per establir pactes i poder fer actuacions més àgils.

1.5 Metodologia utilitzada

A partir dels objectius plantejats, es seguiran metodologies qualitatives (per entendre significats, idees, actituds o comportaments) mitjançant l'estudi de llibres, informes, articles acadèmics, resolucions de la UE, anàlisi de casos, comparatives, entrevistes, anàlisi de discursos i observació directa de notícies en fonts fiables. També s'utilitzaran metodologies quantitatives (números i dades mesurables), amb dades d'estadística i enquestes.

Per a la part del projecte EUnited, es farà el disseny del prototip per explicar gràficament el seu funcionament.

1.6 Delimitació temàtica i temporal

La temàtica principal del treball se centrarà en l'internacionalisme en l'àmbit europeu, en les seves polítiques i en la comprensió de la seva història en l'àmbit exterior, així com dels organismes relacionats. La delimitació temporal serà des dels seus orígens fins a l'actualitat (2026). També s'establirà un estudi dels conflictes més recents: s'explicaran els seus orígens i s'aprofundirà en els últims anys, fins al 2026.

2. La Unió Europea com a actor internacional

2.1 Història de la política exterior de la UE

Després de la Segona Guerra Mundial, el continent europeu es trobava amb la necessitat d'unió a partir d'una integració a causa de la situació inestable en què es trobaven. Per aconseguir-ho, van optar pel sistema denominat “*les tres vies*”, formulat pel professor Pereira Castañares, que consta de tres moments. Aquest sistema exposa que el primer moment és la via política, amb la creació del Consell d'Europa el 5 de maig del 1949; el segon moment és la via militar, amb èxits durant la Guerra Freda però amb l'intent fallit d'establir una Comunitat Europea de Defensa el 1954; i finalment la via econòmica, amb la creació de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer, entrant en vigor el 1952, i amb la creació de la Comunitat Econòmica Europea (CEE) el 1957.

Per comprendre la història de la política exterior de la UE, ens centrarem en la via militar, marcada pel Tractat de Dunkerque, que va ser signat entre el Regne Unit i França el març del 1947, tractat en el qual s'estableix l'assistència mútua en cas de rebre agressions per part d'Alemanya, com a conseqüència de les amenaces de la postguerra. El 22 de gener del 1948, Ernest Bevin, secretari d'Afers Exteriors britànic, va proposar la consolidació d'una Europa occidental amb l'expansió del Tractat de Dunkerque cap al *Benelux*⁴ i Itàlia, i la integració dels Estats Units en la defensa europea. Causes com l'expansionisme soviètic i la radicalització dels partits comunistes van afavorir aquest acord.

El 17 de març del 1948, Gran Bretanya, França, Bèlgica, Holanda i Luxemburg van signar el Tractat de Brussel·les per establir una Unió Occidental amb un gran acord militar. Aquest tractat es caracteritza pel suport militar mutu, no només contra Alemanya, sinó que és una aliança per fer front conjuntament a les agressions rebudes per part de les potències externes, especialment de la URSS.

Els països que van signar per formar part de la Unió Occidental no eren forts militarment com per defensar-se sols durant la Guerra Freda; tots tenien una gran dependència dels Estats Units. Factors com la falta de confiança entre els països socis van portar al fracàs de la Unió Occidental, culminant amb la creació de l'OTAN el 4 d'abril del 1949. El context en el qual s'enfrontava el vell continent va causar la necessitat de rearmament de l'Alemanya Occidental per aconseguir més independència i executar el “*self defense*”, ja que Estats Units no li sortia viable consumir més municions per defensar els territoris europeus quan existia la possibilitat d'incloure a la pròpia Europa dins de la seva defensa.

⁴ El Benelux és la unió política i econòmica en la qual hi formen part Bèlgica, els Països Baixos i Luxemburg.

França no estava d'acord amb el rearmament d'Alemanya a causa de les dues guerres mundials prèvies; van respondre en l'Assemblea Nacional el 24 d'octubre proposant el pla Pleven, amb la alternativa d'un exèrcit europeu integrat però amb més independència dels EEUU., oposant-se al Pla Acheson, proposat per EEUU després de l'esclat de la Guerra de Corea, l'any 1950, amb l'objectiu de crear un exèrcit europeu sota el control nord-americà per poder integrar Alemanya dins de l'OTAN.

Per donar resposta a aquestes divergències, es va convocar una conferència a París per negociar el Pla Pleven el 15 de febrer de 1951, desembocant en un nou intent d'integració militar amb la creació de la Comunitat Europea de Defensa (CED). En aquest intent de creació de la CED, podrien haver aconseguit la creació d'un exèrcit europeu amb una estructura similar a un exèrcit nacional, format per sis divisions, controlat per un estat major internacional i dirigit pel ministre europeu de Defensa, assistit per un Consell de Ministres i una Assemblea.

Així mateix, Alemanya Occidental no podia adquirir una jerarquia militar pròpia ni un pressupost militar propi.

Les negociacions sobre la creació d'una possible integració militar europea eren confuses i prolongades; les potències europees s'enfrontaven al dilema de no voler enfrontar-se als EUA ni tampoc excloure el Regne Unit, ja que aquest no estava d'acord amb la creació de la CED.

Davant d'aquesta situació, a l'octubre de 1951, Itàlia va tenir la iniciativa de proposar la creació d'una estructura política que inclou una assemblea parlamentària amb integrants escollits per sufragi universal, juntament a l'exèrcit europeu. Al desembre del 1951, van formalitzar aquesta proposta en el Consell d'Europa en Estrasburg, marcant un inici a una unió federal i a un exèrcit europeu.

Aquesta nova proposta es va establir en un tractat que seguia el model de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer (CECA). Aquest projecte va arribar al seu final a l'agost del 1954 quan França va rebutjar aquest tractat a causa de no voler renunciar a part de la seva sobirania, entre altres més factors.

A més, aquest tractat va fracassar a causa de les contradiccions internes del propi tractat i per la falta de suport per part dels EEUU i Regne Unit. Amb aquest panorama, Alemanya i Itàlia van acabar formant part de l'OTAN i, posteriorment, en la Unió Occidental, que més endavant es va convertir en la UEO (Unió Europea Occidental), que tampoc tenia gran rellevància militar davant de l'OTAN.

Paral·lelament, s'obria un nou debat polític. El general francès Charles de Gaulle rebutjava el plantejament supranacional com a via d'integració. Els seus interessos advocaven per una Europa unida dirigida pels propis estats, no per les institucions.

Per això va proposar el Pla Fouchet el 2 de novembre de 1961, amb l'objectiu d'instaurar una Unió Política Europea però fora de les institucions europees. Estava basada en la cooperació intergovernamental i amb control polític directe dels estats, sense cedir cap tipus de competències com la sobirania nacional.

El pla va fracassar, ja que els altres països europeus no volien abandonar el plantejament supranacional, que consideraven més pràctic i efectiu. Una altra causa del fracàs d'aquest pla va ser també el rebuig de l'entrada del Regne Unit a la CEE per part de De Gaulle, fet que era desagradable per a molts països membres.

Encara que aquest pla va fracassar, l'any 1969, a la Conferència de la Haia, es va tornar a replantejar la necessitat de reforçar les polítiques comunitàries, creant la Cooperació Política Europea (CPE) el 1970. Aquesta es va formalitzar encara més amb la creació del Consell Europeu el 1974. A l'octubre d'aquest mateix any es va signar l'Informe de Luxemburg entre els sis països fundadors, comproment-se a coordinar les seves polítiques exteriors.

L'any 1987 es va introduir la CPE dins del marc comunitari amb l'Acta Única Europea, aconseguint més legitimitat.

Entre els anys setanta i vuitanta, la CPE es va enfrontar a molts reptes que van evidenciar diverses limitacions. Entre aquestes, hi trobem la crisi del petroli del 1973, la invasió soviètica de l'Afganistan o els conflictes a l'Orient Mitjà, que demostraven postures inconciliables. Cap als finals dels vuitanta, i sobretot durant els noranta, la CPE va quedar obsoleta a causa del canvi en el sistema internacional, marcat per la caiguda de l'URSS i la fi de la Guerra Freda.

En aquestes circumstàncies, el president de França, François Mitterrand, i el canceller alemany, Helmut Kohl, consideraven la creació d'una nova política exterior europea com a resposta al nou ordre mundial. La CPE va ser criticada per la seva incoherència: no existia una estratègia clara, per ser reactiva; només responia a les crisis en comptes d'aplicar mesures preventives, i per ser declarativa; es centraven més en els discursos que en l'aplicació de mesures.

Per superar aquestes discrepàncies, s'impulsa la creació de la política exterior i de seguretat comuna (PESC) al novembre de 1993, amb el Tractat de Maastricht, convertint-se en un pilar de la UE i en un acord parcial degut a la falta de consens per part dels britànics.

La Guerra de Bòsnia va demostrar que la PESC necessitava aplicar mesures correctives a la seva política. Van reaccionar el 1996 amb l'inici d'un procés per reformar la política exterior de la UE, amb l'objectiu de fer-la més coherent, eficient i amb més presència internacional, culminant el procés amb el Tractat d'Amsterdam el 1997, que va entrar en vigor el 1999.

Actualment, la PESC s'enfronta a grans desafiaments globals que exigeixen millores en la seva aplicació.

2.2 La PESC en l'actualitat

Com s'ha comentat anteriorment, la PESC és la política exterior i de seguretat comuna. Va ser establerta pel Tractat de Maastricht el 1993. És el sistema que segueixen els estats membres de la UE per coordinar-se en els assumptes relacionats amb la política exterior, la defensa i la seguretat internacional.

A diferència d'altres polítiques europees, la PESC es guia per un esquema intragovernamental, no comunitari. Això vol dir que els estats membres tenen un major control sense la necessitat de transferir la seva sobirania a les institucions de la UE. Per aquesta raó, la PESC forma part del Tractat de la UE (TUE) i no del Tractat de Funcionament de la UE (TFUE).

El Tractat de Lisboa, del 13 de desembre de 2007 i que va entrar en vigor l'1 de desembre de 2009, va actuar com un agent integrador de l'acció exterior de la UE i de la PESC, unificant les polítiques exteriors en el mateix àmbit. Actualment tenen els mateixos principis i objectius, establerts a l'article 21 del TUE:

Els seus principis es basen en la democràcia, en l'Estat de Dret, els drets humans, el respecte a la dignitat humana, la solidaritat, la igualtat i en els principis del Dret internacional i de l'ONU.

Els seus objectius es basen en la defensa dels seus valors i interessos fonamentals: donar suport a la democràcia; els drets humans i l'Estat de Dret al món; mantenir la pau i prevenir conflictes; donar suport al desenvolupament sostenible als països en desenvolupament; integrar tots els països en l'economia mundial; protegir el medi ambient a nivell global; oferir ajuda humanitària als països que s'enfrontin a catàstrofes naturals o d'origen humà i advocar pel multilateralisme.

Aquest mateix article exposa que la UE ha de mantenir coherència en les seves polítiques internes i externes. Per exemple, no pot defensar els drets humans a l'Àfrica i després no aplicar el mateix en la seva política migratòria interna.

Segons l'article 25 del TUE, aquests objectius i principis s'aplicaran per poder efectuar la PESC mitjançant els següents instruments (explicats de manera simplificada):

→ *La orientació general*: per poder establir què és el que vol aconseguir la PESC en grans trets, ho decideix el Consell Europeu, encarregant-se de reunir els caps d'estat o de govern de cada estat membre.

→ *Decisions sobre accions específiques o posicions comunes*: en aquest instrument l'enfocament va encaminat cap a l'acció concreta, mitjançant accions específiques i posicions comunes. Aquestes posicions comunes es basen en les declaracions conjuntes de la UE davant d'una crisi internacional o d'un conflicte.

→ *Modalitats d'execució*: es centren en els detalls més tècnics per establir com, quan, qui i amb quins mitjans s'aplicaran les accions decidides. Per exemple, es decideix quin país liderarà una missió, com es finançarà, etc.

→ *Cooperació entre els Estats membres*: alguns estats membres de la UE poden col·laborar entre ells en temes relacionats amb les polítiques exteriors, encara que la UE no progressi al mateix ritme. Hi ha temes en què no hi ha unanimitat, però els estats membres volen avançar igualment.

Per a dur a terme els principis i objectius establerts en l'article 21 del TUE es fa ús de dos tipus d'instruments, entre els quals s'inclouen els instruments informals, centrats en les declaracions polítiques, diàlegs, etc., i els instruments jurídics que són resolucions, no són lleis formals perquè no segueixen un procediment legislatiu, amb una excepció a l'article 288 TFUE.

L'article 13 del TUE estableix que totes les institucions de la UE participen en la PESC, però indiscutiblement hi ha institucions que tenen un major enfocament en ella. Conforme a l'article 22 del TUE, el Consell Europeu és una de les institucions més rellevants per a la PESC, s'encarrega de definir els seus grans objectius i les seves estratègies. En virtut dels articles 26, 28 i 29 del TUE, el Consell de la UE s'encarrega d'adoptar decisions concretes sobre la PESC; habitualment, les decideixen en el Consell d'Afers Exteriors.

Les decisions s'han de fer per unanimitat, encara que hi ha una excepció a l'article 31.2 del TUE, que permet la majoria qualificada.

La Comissió Europea té un paper limitat sobre la PESC; no pot tenir dret a la iniciativa per proposar accions, encara així, lluita per l'harmonia de l'acció exterior. El Parlament Europeu també té un paper secundari; no pot participar en la creació ni en la validació de les decisions de la PESC.

En darrer terme, podem observar que des de molt abans la PESC ha estat fora del mètode comunitari perquè els estats no volien delegar la seva sobirania exterior i de defensa en un principi. Com a conseqüència, la PESC no ha evolucionat amb el mateix ritme que altres polítiques de la UE, fent que perdi un bon rendiment i una major repercussió internacional davant d'altres potències com la Xina i EE.UU.

2.3 Competències exteriors de la UE

La UE disposa d'una sèrie de competències que estableixen les àrees en què pot legislar i actuar, i aquelles atribuïdes als estats membres per poder complir els objectius marcats en els tractats. Aquestes competències es divideixen en tres grups que determinen el grau d'intervenció de la UE que té en elles:

Les competències exclusives són aquelles en les quals la UE legisla individualment, sense que els estats membres puguin intervenir en aquests processos per separat, amb l'excepció d'alguna autorització per part de la UE. Les competències compartides tenen un altre enfocament: la UE i els estats membres poden legislar, però els estats només ho poden fer si la UE no executa la seva competència. Finalment, les competències de suport, coordinació o complement permeten la col·laboració de les institucions europees amb els estats membres en àrees estatals, ja que la UE no pot unificar lleis nacionals, només pot reforçar o coordinar accions dels estats, com les qüestions de turisme, educació, sanitat pública, etc.

En un principi, les competències de la UE van passar per una disputa polèmica per la clarificació d'aquestes. El debat sorgeix per la pressió per part dels Länder alemanys⁵ i per les dues postures adoptades.

Alemanya, a partir dels seus Länder, va proposar l'aclariment de les competències de la UE, ja que els era desagradable la possibilitat d'expropiació de facultats pertanyents als estats o a les regions. Les dues postures enfrontades eren contràries: els federalistes volien que la UE ampliés les seves competències, i els sobiranistes buscaven la protecció de les competències individuals estatals.

Aquesta disputa va impulsar el Tractat de Niça del 2001, que es va dur a terme durant la redacció del Tractat Constitucional del 2004, establint el manteniment del principi clàssic: la UE només consta de les competències atribuïdes expressament per part dels estats membres, principi provinent del dret internacional del 1951, en el qual s'estableix la idea d'una organització internacional, no la d'un estat federal.

Aquest tractat va fracassar posteriorment a causa del rebuig popular als referèndums, però la idea va quedar plasmada i recollida al Tractat de Lisboa del 2007, que sí que va entrar en vigor. El Tractat de la Unió Europea (TUE) i el Tractat de Funcionament de la Unió Europea (TFUE) repeteixen constantment que les competències de la UE són atribuïdes pels estats i que només pot actuar si es pot justificar amb una base jurídica.

⁵ Els Länder alemanys són els 16 estats que componen la República Federal d'Alemanya, compten amb un parlament, govern i constitució propis, però segueixen les competències del govern central sota una autonomia pròpia.

Centrant-nos exclusivament en les competències exteriors de la UE, podem entendre que constitueixen les facultats jurídiques que permeten a la UE actuar en l'àmbit internacional. Ja s'ha comentat anteriorment que aquestes competències estan recollides en els articles del TUE i del TFUE.

A continuació, es farà un llistat de les competències més rellevants en l'àmbit diplomàtic:

Classificació de les competències exteriors segons el tipus:

→ Competències compartides:

Art. 24 TUE:

S'estableix exclusivament la base jurídica de la PESC, sense incloure els principis i objectius d'aquesta, ja incorporats a l'art. 21 del TUE.

Segons disposa aquest article, la PESC és una competència que engloba tots els àmbits de la política exterior i les qüestions relacionades amb la seguretat de la Unió. S'esmenta que la Política Exterior i de Seguretat Comuna es basa en regles i procediments rigorosos.

Determina qui la definirà i aplicarà (el Consell Europeu i el Consell) i qui l'executarà (l'Alt Representant de la Unió per a Assumptes Exteriors i Política de Seguretat). Estipula que la funció del Parlament Europeu i de la Comissió s'esmenta en els tractats.

Disposa que el Tribunal de Justícia de la UE no tindrà capacitat d'intervenció en aquesta competència, fent algunes excepcions.

Preveu que s'explicarà en el marc dels principis i objectius de la seva acció exterior (l'art. 21 del TUE). Implementa el suport dels estats membres a la política exterior i de seguretat de la Unió amb lleialtat i solidaritat, respectant les accions de l'entitat.

Com que es tracta d'una competència compartida, els estats membres hauran de col·laborar per a l'augment de la seva solidaritat. Es mantindran a peu els interessos de la Unió davant l'enfrontament a les decisions que puguin ser una amenaça per a la Unió en les relacions internacionals.

Art. 42 TUE:

L'article declara que la Política Comuna de Seguretat i Defensa forma part de la PESC. La PCSD està enfocada als mitjans civils i militars. La Unió en podrà fer-ne ús fora de la Unió sempre i quan es respectin els principis establerts en la Carta de les Nacions Unides, amb l'execució proporcional a les capacitats dels EE.MM.

S'esmenta que la PCSD consta d'una definició progressiva d'una defensa europea si el Consell Europeu dona l'aprovació per unanimitat. L'article estipula que la PCSD no substitueix l'OTAN i ha de ser compatible amb ella.

En la PCSD, els EE.MM hauran d'utilitzar els seus recursos civils i militars, incloent-hi les forces multinacionals, per contribuir als objectius definits pel Consell. També hauran d'apostar per la millora progressiva de les capacitats militars.

L'article fixa que l'Agència Europea de Defensa s'encarregarà d'identificar les necessitats, fomentar la col·laboració, reforçar la indústria militar europea i assessorar el Consell. Les decisions s'executaran mitjançant la votació del Consell per unanimitat. L'Alt Representant serà qui proposarà les accions. Si no tots volen participar, s'aplicarà l'article 44 del TUE amb el lideratge d'un grup reduït de països.

S'enuncia que els països amb exèrcits més forts col·laboren en els projectes militars més avançats, regint-se per l'article 46 del TUE.

S'estableix una clàusula de protecció: si un país és atacat, els altres l'hauran d'ajudar, amb l'excepció dels països neutrals o aliats de l'OTAN, que poden prioritzar aquella aliança.

→ Competències exclusives:

Art. 207 TFUE:

L'article explica que totes les qüestions comercials de la UE relacionades amb els països que no són membres han de seguir regles comunes, és a dir, han de ser iguals per a tots els EE.MM. Per exemple; Espanya no pot decidir per compte propi reduir els aranzels del cafè importat des de Colòmbia, sinó que Europa en conjunt ha de decidir si abaixar-lo o no per mantenir un comerç més just en el mercat europeu, eliminant els avantatges injustos que un país podria obtenir per sobre dels altres.

Aquesta llei es posa en pràctica en qüestions relacionades amb els canvis dels aranzels, en acords de comerç amb tercers, en propietat intel·lectual, en inversions estrangeres directes, en polítiques d'exportació i en mesures contra el *dumping*⁶.

Segons l'article, la política comercial comuna és regulada pel Parlament i pel Consell, mitjançant el procediment legislatiu ordinari.

⁶ Segons el Parlament Europeu, el *dumping* es produeix quan empreses estrangeres introdueixen productes a preus artificialment baixos en el mercat europeu, impulsant la competència deslleial.

Per establir negociacions internacionals de comerç es seguiran els procediments establerts en l'article 218 TFUE; la Comissió proposa l'inici de negociacions, el Consell les autoritza i la Comissió s'encarrega de negociar mantenint informat el Parlament i consultant amb un comitè especial.

En aquesta política la unanimitat no és necessària, s'aplica una excepció en assumptes relacionats amb els serveis culturals o sanitaris, o si l'assumpte afecta a les normes que només es poden aprovar per unanimitat.

El comerç relacionat al sector del transport se li aplicarà altres regles específiques establertes en un altre capítol del TFUE.

S'estipula que, encara que la Política Comercial Comuna (PCC) és existent com a competència exclusiva comercial, no pot imposar lleis internes als EE.MM.

→ **Competències de suport, coordinació o complement:**

Art. 214 TFUE:

S'estipula que l'ajuda humanitària per part de la Unió s'executarà amb la fi de poder complir els objectius i principis de l'acció exterior de la UE.

Es pretén prestar assistència a les poblacions dels països víctimes de catàstrofes naturals o d'origen humà i protegir-los mitjançant les accions de la Unió, respectant el dret internacional humanitari amb total imparcialitat, evitant la discriminació.

El Parlament Europeu i el Consell faran ús del procediment legislatiu ordinari per regular les qüestions d'ajuda humanitària. La UE pot fer acords internacionals per proveir una millor ajuda humanitària; els EE.MM. també podran firmar acords o participar en fòrums internacionals.

A més, s'estableix la creació d'un cos voluntari europeu d'ajuda humanitària amb l'objectiu de que els joves europeus hi puguin contribuir. La Comissió Europea pot tenir la iniciativa perquè les accions dels països membres de la Unió estiguin ben coordinades, amb l'objectiu d'aconseguir una major eficàcia i col·laboració.

Per últim, s'estableix que la UE ha d'assegurar-se que la seva ajuda estigui en harmonia amb els organismes internacionals, especialment amb l'ONU.

Els límits que té la UE per exercir les competències europees en general:

Sorgeix la teoria que hi ha dos principis que limiten la Unió: el principi de proporcionalitat i el principi de subsidiarietat.

El principi de subsidiarietat fa que les competències que no siguin explícitament exclusives limitin la possibilitat d'actuar de la Unió, mitjançant la recerca de decisions que siguin properes als ciutadans. La UE té com a objectiu incloure la ciutadania perquè aquests se sentin més escoltats en la presa de decisions europees.

El principi de proporcionalitat es caracteritza per la incertesa. Per poder aconseguir algun objectiu europeu, s'intentarà utilitzar els mitjans de forma més limitada per evitar excedents desproporcionats que puguin perjudicar-nos. En cas que no hi hagi una total certesa, s'utilitzaran els mínims mitjans possibles.

2.4 Institucions i organismes responsables

Oficialment, la Unió Europea consta de set institucions principals que són el nucli del seu marc institucional, però en aquest apartat s'esmentaran totes excepte el Banc Central Europeu, perquè no té un paper explícitament rellevant per a la presa de decisions internacionals, però sí que ho és en els afers econòmics que afecten Europa en general i que desencadenen conseqüències internacionals.

2.4.1 Servei Europeu d'Acció Exterior

Segons la web oficial de la UE, el Servei Europeu d'Acció Exterior (SEAE) és el servei diplomàtic de la Unió, presidit per l'Alta Representant de la Unió Europea per a Assumptes Exteriors i Política de Seguretat, Kaja Kallas, des del desembre del 2024. El SEAE és un òrgan administratiu que s'encarrega d'organitzar tot allò que té a veure amb la política exterior, les relacions internacionals i la seguretat de la Unió. Les seves funcions principals són: donar suport a l'Alta Representant en l'aplicació de la PESC i de la PCSD, sincronitzar l'acció exterior de la UE per aconseguir una estratègia clara i unificada, i representar la UE a l'exterior.

L'origen de la creació d'aquest organisme es remunta al 2007 amb el Tractat de Lisboa. Es va concretar en una decisió del Consell al juliol del 2010, després que ho proposés la primera Alta Representant, Catherine Ashton. El SEAE va entrar en servei el 2011. Actualment, és un organisme imprescindible en la política exterior

Europea. Es presenta com un organisme que busca complir missions de pau, proporcionar ajuda humanitària, establir relacions amb Àfrica, Àsia i Amèrica Llatina, dur a terme negociacions amb l'Iran i intervenir en conflictes com el d'Ucraïna o en crisis humanitàries com la de Palestina, entre d'altres més. Així mateix, promou els valors de la UE establerts a l'article 21 del TUE, ja explicats anteriorment.

L'òrgan està organitzat en dues parts. Una d'elles és la seu central a Brussel·les,

Imatge 1: La seu principal del SEAE a Brussel·les.
<https://thediplomatinspain.com/2020/06/17/borrell-nombra-a-cinco-espanoles-para-altos-cargos-del-servicio-europeo-de-accion-exterior/>

dividida en diferents direccions generals per zones geogràfiques o temàtiques, conformada per 2.100 persones. L'altra part són les delegacions a l'estranger. Hi ha 143 delegacions de la UE en 130 països i en 8 organitzacions internacionals. En el passat, eren delegacions de la Comissió Europea; amb el Tractat de Lisboa es va aconseguir que es transformessin en el que ara representa a tota la UE. 2.400 persones treballen per les delegacions i més de 3.800 empleats de la Comissió Europea també hi treballen.

2.4.2 El Consell de la Unió Europea

El consell de la UE, conegut com El Consell i sense confondre'l amb El Consell Europeu, té la seva seu situada a Brussel·les, aquest organisme intergovernamental s'encarrega de representar els governs dels estats membres mitjançant deu formacions diferents, formats pels ministres dels països membres, fent que cada ministre estigui establert en la formació que sigui relacionada amb el seu càrrec en el país.

Aquest organisme es lidera a través de la successió de la presidència durant cada sis mesos entre els països membres. Es fa una excepció amb la Formació dels Afers Exteriors, que sempre va presidida per l'Alta Representant en els Afers Exteriors.

Segons el ministeri d'Hisenda del Govern espanyol, el Consell disposa de les següents competències:

- Negociar i adoptar la legislació de la UE.
- Coordinar l'actuació dels estats membres.
- Impulsar la PESC.

- Celebrar acords internacionals entre la Unió Europea i països tercers i organitzacions internacionals.
- Adoptar el pressupost de la Unió Europea juntament amb el Parlament Europeu.

Quan estan tractant temes necessaris, per poder arribar a un pacte, la majoria qualificada ha de ser, com a mínim, el 55% dels països a favor que representin el 65% de la població total de la UE.

Formació d'Afers Exteriors:

El consell, en la seva formació en els afers exteriors, és una formació específica del Consell de la UE coneguda com el Consell d'Assumptes Exteriors (CAE), s'ocupa de fer les decisions que haurà d'executar el SEAE.

El CAE està format pels ministres d'assumptes exteriors de tots els estats membres. En certes ocasions específiques també s'hi reuneixen els ministres de defensa, els de desenvolupament i els de comerç. Ho fan com a mínim un cop al mes.

En la seva normalitat, les sessions del CAE les presideix l'Alta Representant de la Unió en Afers Exteriors, però quan el tema principal tracta sobre la política comercial comuna, ho presideix el representant dels EE.MM de la UE que toqui en aquell moment.

2.4.3 El Consell Europeu

El Consell Europeu, amb la seva seu a Brussel·les, és una institució europea que forma part de l'alta jerarquia en la cooperació política de la Unió, té l'objectiu de determinar les prioritats d'actuació de la comunitat europea. A diferència del Parlament, aquesta institució no té poder per establir lleis (sense funcions legislatives).

El Consell Europeu està format per:

- President del Consell Europeu, escollit pel propi Consell cada dos anys i mig, amb la possibilitat d'allargar la presidència del candidat altres dos anys i mig més. En l'actualitat, António Costa és el President del Consell Europeu.
- President de la Comissió Europea.
- El cap d'Estat o de govern de cada EE.MM.
- En qüestions exteriors, l'Alt Representant de la Unió per Afers Exteriors i Seguretat Comuna.

Els membres del Consell Europeu es reuneixen en cimeres quatre cops a l'any, amb la convocatòria del president del Consell Europeu. Al Consell Europeu es prenen decisions de manera que han d'estar tots d'acord; cap membre s'ha d'oposar a les decisions fetes, amb algunes excepcions, recorrent a les votacions per unanimitat o per majoria qualificada.

Les funcions del Consell es basen en:

- L'establiment del calendari polític de la UE.
- La gestió de qüestions d'alta complexitat que no tenen la possibilitat de ser resoltes soles en un nivell de cooperació política amb una jerarquia inferior.
- Fixar la PESC, tenint en compte la magnitud de les implicacions en matèria de defensa i els interessos estratègics de la UE.
- Assignar i nomenar els candidats escollits per a determinats llocs destacats de la UE.

Imatge 2: La seu del Consell Europeu i del Consell de la UE a Brussel·les.
<https://www.consilium.europa.eu/es/press/press-releases/2016/12/07/europa-building/>

Usualment, s'acostuma a confondre el Consell Europeu amb el Consell de la UE. Una diferència que podria facilitar la comprensió d'aquestes dues institucions és que el Consell de la UE està format pels ministres, mentre que el Consell Europeu ho està pels caps d'Estat o de govern.

2.4.4 El Parlament Europeu

El Parlament Europeu és un fòrum polític i democràtic de debat que representa la ciutadania europea a través dels eurodiputats, escollits mitjançant el sufragi universal dins dels EE.MM. El Parlament, juntament amb el Consell, té poder legislatiu, pressupostari i de control; per tenir un seguiment de les institucions i garantir que es segueix el que es promet.

Aquesta institució té la seva seu oficial situada a Estrasburg, disposa de diferents comissions parlamentàries en diferents localitzacions. A Brussel·les es realitzen la majoria de les operacions de les comissions parlamentàries.

El Parlament es divideix en dos àmbits: el polític i l'administratiu. L'àmbit administratiu es compon de diferents departaments que es fan càrrec d'una funció específica; la figura més destacada en aquest àmbit és el secretari general, és qui se'n fa càrrec de verificar i de signar totes les actes acordades entre el Parlament i el Consell, és el cap de la Secretaria General, que és l'organització que es fa càrrec de coordinar assumptes legislatius i d'organitzar les sessions plenàries⁷, entre altres reunions. El vicesecretari general és la segona figura més important en l'àmbit administratiu; es dedica a donar suport al secretari general, entre altres funcions.

En l'àmbit polític, l'òrgan més destacat és la Taula del Parlament; està formada pel president del Parlament, catorze vicepresidents i els cinc questors amb funció consultiva. Aquest òrgan es fa càrrec d'establir la secretaria general i els reglaments interns. En aquest àmbit també hi formen part els 720 eurodiputats, dels quals 61 són espanyols; aquests representen els ciutadans dels 27 EE.MM., són escollits cada 5 anys per sufragi universal directe, i al Parlament es classifiquen per grups polítics.

Entre els eurodiputats, la figura més important és el President del Parlament, escollit cada dos anys i mig amb la possibilitat d'allargar la seva presidència altres dos anys i mig. S'espera que tingui una funció representativa neutral del Parlament.

Un altre òrgan molt important de direcció política és la Conferència de Presidents, formada pel President del Parlament i pels presidents dels partits polítics europeus; aquest organisme es fa càrrec d'assignar les competències a les comissions i a les delegacions un cop fets els acords.

Imatge 3: La seu del Parlament Europeu a Estrasburg.
https://www.ondacero.es/elecciones/europeas/que-sirve-parlamento-europeo_2024060966657d5ffc83ee0001db5af1.html

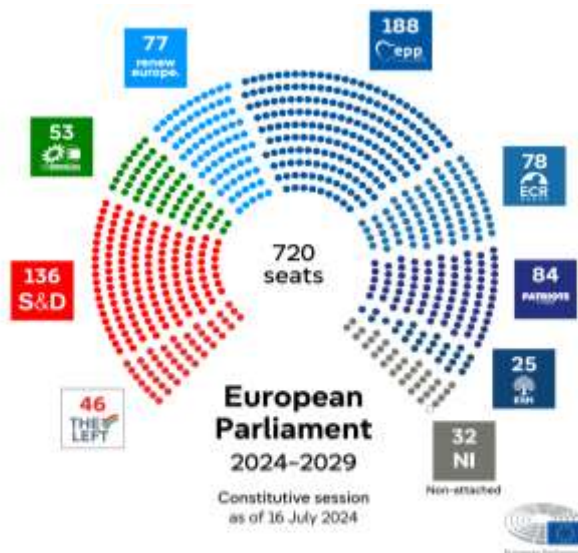
Imatge 4: L'hemicle del Parlament Europeu a Estrasburg.
https://es.wikipedia.org/wiki/Edificio_Louise_Weiss#/media/Archivo:European_Parliament_Strasbourg_Hemicycle_-_Diliff.jpg

⁷Les sessions plenàries són les reunions que fan els eurodiputats per debatre, votar noves lleis i tractar altres temes importants.

Organització dels partits europeus

Per poder situar els eurodiputats ideològicament, s'organitzen en partits polítics classificant-los des de l'esquerra cap a la dreta.

El grup que està més situat a l'esquerra és el Partit de l'Esquerra Unitària Europea, coneguda com *The Left*, l'esquerra europea. En aquest partit es troben situats partits nacionals com *Podemos*, *Movimiento Sumar* o *EH Bildu*.

Imatge 5: Distribució d'escons entre els grups polítics a l'inici de la legislatura 2024-2029 del Parlament Europeu.

<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/es/organisation-and-rules/organisation/political-groups>

Seguidament, es troba situada l'Aliança Progressista de Socialistes i Demòcrates, coneguda més com el *PSOE* europeu, on evidentment es situa el *PSOE* i el *PSC*.

Una mica més amunt, a prop del centre, es troba situat el grup dels Verds; allí es troben partits nacionals com el *Bloque Nacionalista Galego*, *Compromís*, *l'Esquerra Republicana de Catalunya* o alguns eurodiputats del *Movimiento Sumar*.

Cap al centre es situa *Renew Europe*, amb una eurodiputada del *Partit Nacionalista Basc*. Una mica més a la dreta però a prop del centre es situa el Partit Popular Europeu, on clarament està el *PP*.

Cap a la dreta tenim el grup dels conservadors *ERC* amb una visió euroescèptica⁸; hi formen part dos eurodiputats espanyols independents, sense representar cap partit nacional. A prop de l'extrema dreta es situa el partit *Patriots for Europe*, on es posiciona *Vox* després d'abandonar l'*ECR* al juliol del 2024. Cap a l'extrema dreta en l'espectre ideològic es situa el partit *European of Sovereign Nations*, sense representació de cap partit ni eurodiputat espanyol.

Més cap a la dreta es situa el grup dels no inscrits; són els eurodiputats que decideixen no formar part de cap partit polític europeu.

⁸ L'euroescèpticisme és una ideologia que està en contra de la integració europea; és l'oposició a l'europeisme, un corrent ideològic a favor de la integració europea i del federalisme europeu.

En el Parlament, al igual que totes les institucions de la UE, tenen en compte els conflictes internacionals i les decisions geopolítiques, convertint-se en un tema central de debat dins de la institució en l'actualitat (2025).

2.4.5 La Comissió Europea

Imatge 6: La seu de la Comissió Europea a Brussel·les.
https://es.wikipedia.org/wiki/Comisi%C3%B3n_Europea#/media/Archivo:Belgique_-_Bruxelles_-_Schuman_-_Berlaymont_-_01.jpg

Amb la seva seu situada a Brussel·les, la Comissió Europea és un òrgan de la UE que disposa del poder executiu. Les seves funcions principals es basen en la presa de decisions de les prioritats polítiques i estratègiques, i en la representació dels interessos generals de la Unió a través de les propostes i les inspeccions executades per comprovar que es compleixen les aplicacions correctes de la llei. Així mateix, es fan càrrec d'aplicar les polítiques i el pressupost disponible de la UE.

La Comissió està formada pels integrants del col·legi de comissaris, entre els quals s'inclouen:

- **La presidenta:** en l'actualitat és Ursula von der Leyen, presidint la Comissió Europea des del 2019 i reelegida el 2024, allargant la seva presidència fins al 2029.

Per escollir el/la president/a de la Comissió Europea, s'inicia el procés amb els nomenaments dels candidats proposats per part del Consell Europeu. Un d'ells ha de ser escollit al Parlament aconseguint la major representació política. Aquest procés es repeteix reiteradament durant un interval temporal de cinc anys.

- **Tres vicepresidents executius:** escollits per part de la presidenta entre els 26 candidats restants proposats pels EE.MM.
- **Un alt representant per a afers exteriors i política de seguretat amb rang de vicepresident** (el mateix representant que figura al SEAE).
- **Quatre vicepresidents.**
- **Divuit comissaris.**

(Ambdós escollits pel president.)

Un cop les eleccions són finalitzades, el Consell, juntament amb els caps d'estat de cada EE.MM., ha d'aprovar la llista de candidats per majoria qualificada. Un cop aquests siguin aprovats al Parlament en la votació plenària⁹, el Consell Europeu nomena els comissaris.

Comissaris de RRII i Veïnatge

El comissari d'associacions internacionals, Jozef Síkela, i la comissària d'ampliació, Marta Kos, són dos comissaris especialitzats en les RRII i el veïnatge.

Els dos disposen de càrrecs diferents centrats en diversos àmbits de l'internacionalisme europeu.

Jozef Síkela es focalitza en la cooperació al desenvolupament global, mentre que Marta Kos es centra en el veïnatge i en l'ampliació de la UE a través de la gestió dels processos d'adhesió de la Unió.

Els dos comissaris tenen càrrecs rellevants en el paper global de la UE i estan estretament lligats a l'alta representant d'Afers Exteriors i Política de Seguretat, Kaja Kallas.

2.4.6 El Tribunal de Justícia de la Unió Europea

Imatge 7: La seu del Tribunal de Justícia de la UE a Luxemburg.
<https://periodismo.ull.es/el-papel-del-tribunal-de-justicia-de-la-union-europea-a-analisis/>

El Tribunal de Justícia de la UE, amb la seva seu a Luxemburg, és la institució europea que concentra el poder judicial, el seu objectiu és preservar l'aplicació i la intervenció correcta en el dret de la UE.

Aquesta institució jurídica es compon de dos tribunals diferents; el Tribunal de Justícia, sent el tribunal suprem de la UE, i el Tribunal

General.

El Tribunal de Justícia està format per un jutge per cada estat membre, compten amb l'assistència d'onze advocats generals, aquests es fan càrrec de fer públiques les conclusions amb total objectivitat. En canvi, el Tribunal General està format per dos jutges de cada estat membre, està més lligat a les persones i les entitats.

Per aconseguir que es mantingui una aplicació correcta del dret europeu, el TJUE utilitza les següents competències:

⁹La votació plenària del Parlament Europeu és el procés en el qual tots els eurodiputats voten les noves lleis, resolucions, etc.

- **Qüestió prejudicial:** permet la interpretació jurídica de les lleis consultades per part dels jutges nacionals al TJUE.
- **Recurs d'anul·lació:** s'aplica en la corroboració de l'argument contrari a la llei vigent per part de l'estat, la institució o la persona individual que es consideri perjudicada.
- **Recurs d'incompliment:** en cas de l'incompliment d'alguna llei de la UE per part de l'Estat membre, la Comissió Europea o un altre país ho pot denunciar al TJUE, fent que aquest apliqui mesures contra l'Estat que hagi infringit la llei.
- **Reclamació d'indemnització:** en el cas de ser perjudicats per les decisions d'alguna de les institucions de la UE, hi ha la possibilitat de rebre indemnitzacions.
- **Clàusules compromissòries:** en el desacord o la disputa originada en signar un contracte entre la Unió i l'agent extern el TJUE es fa càrrec de decidir la solució del conflicte.
- **Dictamen sobre la compatibilitat amb els tractats:** s'aplica a la consulta del TJUE abans que la UE signi un tractat amb un altre agent per confirmar que aquest no vagi en contra de la llei europea.

És important no confondre el TJUE amb el Tribunal Europeu dels Drets Humans, sent la segona una institució fora de la UE.

2.5 Documents estratègics

La UE compta amb un conjunt de documents estratègics que estableixen les pautes a seguir en el seu model d'actuació a nivell internacional; la seva elaboració ha passat per un llarg procés i és possible gràcies a les competències esmentades anteriorment.

2.5.1 Brúixola Estratègica 2022

La brúixola estratègica, coneguda com *Strategic Compass for Security and Defence*, és un projecte d'integració militar europea que busca una millor cooperació en seguretat i defensa. Va ser aprovada el 21 de març de 2022 per part del Consell de la UE.

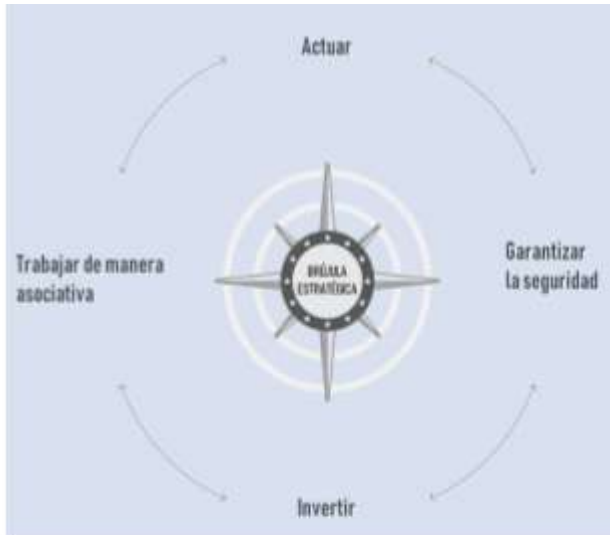
Els incentius que van promoure la creació d'aquest projecte inclouen la rivalitat geopolítica amb la Xina i el desenvolupament de la guerra d'Ucraïna.

En un context recent marcat per les conseqüències de la pandèmia mundial del 2020, s'ha experimentat un canvi radical en la geopolítica, convertint la Xina en una gran elit militar. Segons l'Institut Internacional d'Estocolm per a la Recerca de la Pau, Xina és el segon país amb majors despeses militars del món, amb aproximadament 314 mil milions de dòlars invertits militarment. Els seus avenços tan àgils i eficients han comportat la rivalització d'Occident, especialment per part d'EE. UU., amb la necessitat d'un millor armament per les tensions prèvies amb Xina, causades per les crítiques del seu model polític autoritari i de la seva propaganda d'una política arbitrària cap a altres països.

Així mateix, l'enfrontament bèl·lic als territoris ucraïnesos ha demostrat la debilitat militar europea davant dels atacs militars russos.

La gran fragmentació militar europea és ineficient, les despeses militars en conjunt són iguals a les de la Xina i superiors a les de Rússia, sent aquestes dues potències militarment superiors a la UE. La diversitat de la unió dels protocols i artefactes repercuteix negativament a l'hora de cercar una bona coordinació militar més eficient per aprofitar al màxim la inversió feta.

Com és evident, la UE no té els mateixos interessos que EE. UU., per això es troba amb la necessitat de tenir una major independència i convertir-se en una zona geopolítica de gran potència militar, sense renunciar a la sobirania militar de cada EE. MM. Per aquesta raó, la UE busca poder coordinar les forces armades europees per obtenir una capacitat d'intervenció més ràpida mitjançant la inversió en innovació i en defensa amb el suport de la PESCO (2017), que promou la innovació a escala europea.

Imatge 8: Línies de treball de la Brúixola Estratègica.

<https://www.dsn.gob.es/va/node/17233>

Aquest projecte té com a objectiu actuar en equip per fer front a les possibles amenaces amb 5.000 militars de desplegament i amb 200 més que puguin desplegar-se en situacions d'alta complexitat en un curt termini de 30 dies; a més, busca garantir la seguretat de la ciutadania europea, fer inversions en tecnologia per millorar la defensa amb un centre d'innovació en matèria militar i, finalment, treballar en equip per consolidar els objectius mitjançant els partenariats¹⁰ i l'aliances amb l'ONU, l'OTAN, l'OSCE, la UA i l'ASEAN.

Aquesta iniciativa actualment s'està enfrontant a una situació crítica. A escala internacional, hi ha un escenari bastant complex marcat per la pressió per part dels EE. UU. cap a la UE, dificultant les operacions programades en aquest projecte.

El 25 de juny del 2025, a la Haia, a la Cimera de l'OTAN, es va aprovar l'augment de la inversió en defensa per part de cada EE. MM. amb un 5% del PIB, obeint les imperatives de Trump sota les amenaces aranzelàries. Espanya ha sigut l'únic país membre que s'hi ha negat, amb l'argument que aquesta inversió és insostenible.

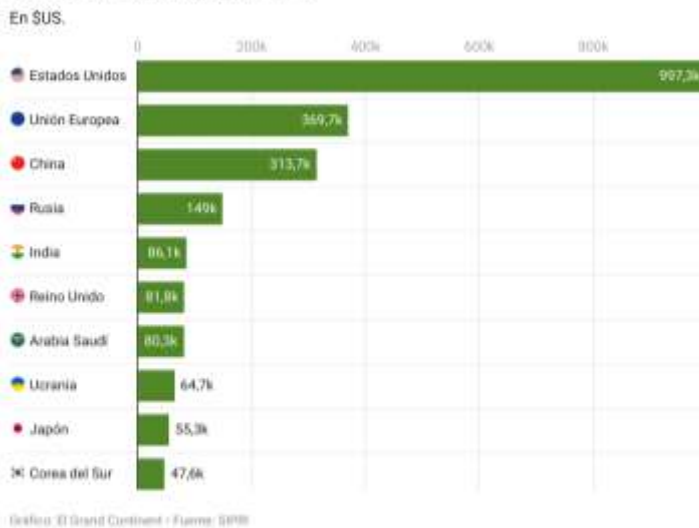
Per poder assolir aquest objectiu, per a Espanya, igual que per als altres EE. MM., implicaria l'augment dels impostos per als ciutadans, la reducció de la inversió nacional i dels subsidis, i l'augment del deute públic, superant les xifres d'endeutament en què ja es troba el país, totes aquestes mesures sota el context de la guerra comercial impulsada per Donald Trump.

Aquesta proposta beneficia l'economia nord-americana; segons l'Institut Internacional d'Estudis per a la Pau d'Estocolm, es demostra que els Estats Units segueixen sent el major exportador d'armes del món, sent aquest el país responsable de gairebé un 39% de les vendes internacionals d'armament entre el 2017 i el 2021. El president del govern, Pedro Sánchez Pérez-Castejón, ha negat fermament l'acceptació d'aquest nou acord de l'OTAN, argumentant que la sobirania d'Espanya és igual d'important que les seves aliances militars, prioritzant el benestar de la

¹⁰ Els partenariats són les aliances estratègiques o les col·laboracions establertes entre dos o més entitats, en aquest cas amb organismes internacionals o amb altres països, per treballar conjuntament per un objectiu comú.

població. Actualment, el govern socialista espanyol, amb la inversió militar del 2,1% del PIB, ja està complint amb la promesa del Partit Popular que es va fer el 2014 per invertir el 2% en inversió militar, arribant al 2017 amb una inversió del 0,9%.

Gasto en defensa, en 2024

El 2024, la inversió militar de Xina i Rússia és inferior a la de la UE; tot i així, aquestes dues potències militarment són superiors a la Unió, demostrant que la inversió militar del 5% del PIB de cada EE. MM. no és la millor solució per fer front a aquesta rivalitat, quan és més viable i eficient seguir les pautes de la Brúixola Estratègica.

Imatge 9: Gràfica que demostra les despeses militars que es van fer el 2024.

<https://legrandcontinent.eu/es/2025/04/28/el-gasto-militar-europeo-es-25-veces-superior-al-de-rusia/>

2.5.2 Estratègia Global 2016

A l'octubre del 2016, el Consell Europeu va aprovar el document de l'Estratègia Global per a Política Exterior i de Seguretat de la UE amb l'objectiu de substituir la versió anterior (l'Estratègia Europea de Seguretat), considerada ineficient per complir els objectius d'actuació internacional de la Unió. Aquest nou document s'estructura en quatre parts: *una estratègia global per promoure els interessos dels ciutadans, els principis que guien l'acció exterior de la UE, les prioritats de l'acció exterior* i, per últim, *de la visió a l'acció*.

- **Una estratègia global per promoure els interessos dels ciutadans:** En aquest apartat es destaquen els valors principals de la UE, que estan estretament correlacionats amb els seus interessos que es desitgen impulsar en l'acció exterior a través de valors fonamentals com la democràcia, la pau, etc. Perquè la Unió pugui protegir els ciutadans europeus i els seus territoris, necessita estar preparada per fer front als conflictes emergents; per això és necessari que els EE.MM respectin l'ordre mundial basat en normes (que són regles comunes). La intenció principal és que tots els EE.MM decideixin

col·lectivament el que es farà: impulsant el multilateralisme i respectant el dret internacional. Aquest sistema s'ha de fonamentar en la Carta de les Nacions Unides i en la Declaració Universal dels Drets Humans.

- **Els principis que guien l'acció exterior de la UE:** Pel que fa a aquesta part de la EG 2016, es destaca “el pragmatisme basat en principis”, en el qual es defensen els valors de la Unió però sent pràctica, buscant el que més la pugui beneficiar a través de quatre idees principals: la unitat: per a l'actuació conjunta (el multilateralisme), la interacció: per negociar amb altres agents o potències externes, la responsabilitat: per poder evitar conflictes abans d'arribar a un punt crític, i finalment, l'associació selectiva: mitjançant les aliances amb altres agents que tenen interessos i valors semblants. Encara que es mantenen els valors establerts al Tractat de Lisboa, la Unió ja no intenta “transformar” els altres països promovent el seu model; en lloc d'això, ara prefereix apostar per la resiliència, ajudant a països inestables i més vulnerables per evitar les crisis, les guerres, el terrorisme, etc.
- **Les prioritats de l'acció exterior:** La UE prioritza cinc aspectes fonamentals en la seva acció exterior, els quals són: la seguretat de la Unió; és imprescindible, inclou la seva defensa, la lluita contra el terrorisme, la ciberseguretat, els interessos energètics i una bona comunicació per conscienciar sobre les seves actuacions. L'objectiu principal d'aquest aspecte és protegir la ciutadania europea i actuar ràpidament per fer front als problemes.

El següent aspecte fonamental és la resiliència de les nacions veïnes: els països de l'est i del sud han de estar estables perquè Europa també ho pugui estar. Aquesta resiliència la posen en pràctica proveint el suport per evitar que passin crisis, conflictes i desastres.

Un altre aspecte és l'enfocament integrat en els conflictes: de manera que en situacions de conflicte, la Unió farà ús de tots els seus recursos col·laborant amb altres actors internacionals. Seguidament tracta la cooperació regional, amb la finalitat de fomentar la pau i la seguretat amb nacions veïnes: Àfrica, Àsia, Amèrica, l'Àrtic, etc. Disposa d'una aliança essencial amb l'OTAN i els [EE.UU.](#) I l'últim punt fonamental que tracta aquest apartat és la governança mundial: establint un ordre internacional basat en regles. Com ja s'ha comentat anteriorment, aquest ordre fa referència a regles comunes.

- **De la visió a l'acció:** En aquest últim apartat de l'EG 2016, s'exposa l'essencialitat de dur a terme el traspàs de la teoria a la pràctica mitjançant els següents principis bàsics esmentats al document de la següent manera:

- *Una Unió Creïble*: Perquè la UE sigui més creïble ha de deixar de centrar-se en els discursos i ha de començar a invertir en la veritat en tots els aspectes de la seva política exterior, a través d'accions reals.
- *Una Unió Receptiva* (amb capacitat de resposta): La Unió es troba amb la necessitat d'actuar ràpidament i de forma efectiva, cosa que implica millores pràctiques en la diplomàcia per executar de forma eficaç les decisions acordades, i abandonar la rigidesa apostant pel desenvolupament i els ajustos de les decisions segons les prioritats del moment.
- *Una Unió Integrada*: Es defensa una unió coherent i coordinada, de manera que tots els membres han de col·laborar junts per evitar contradiccions.

La Estratègia global del 2016 té moltes versions anteriors que han anat actualitzant-se fins a arribar a ser la que és, una versió actualitzada i apta per seguir amb els objectius establerts. Aquesta és un dels nombrosos recursos d'acció exterior. Com és evident, a la pràctica es presenten dificultats per poder executar-la al peu de la lletra, ja que els humans no són éssers predecibles.

2.6 El dilema del *soft power* europeu

El *soft power* és el que converteix la Unió Europea en una potència normativa¹¹. Les paraules *soft* i *power* semblen contradictòries, però, en realitat, sí que es poden unir, donant un nom al fenomen que representen: la capacitat persuasiva o influència mitjançant la proliferació de la cultura, valors o amb polítiques exteriors, en aquest cas europeus, cap a altres potències. A diferència del *soft power*, el *hard power* és la capacitat d'una potència per influir sobre altres potències mitjançant represàlies econòmiques o amb el poder militar, sent aquesta considerada més agressiva. En canvi, el *smart power* és l'alternança pragmàtica entre el *soft power* i el *hard power*, depenent de l'escenari en què s'enfronta la potència que en fa ús.

Aquests tres conceptes van ser encunyats per Joseph S. Nye: el *soft power* el 1990, el *hard power* ja existia però ell el va utilitzar per contrastar, i el *smart power* el 2000. Nye considera que l'estratègia més efectiva per aconseguir els objectius establerts és el *smart power*, encara que implica majors dificultats per executar-la.

¹¹ Quan es menciona que la UE és una potència normativa, es fa referència al fet que és un agent que influeix en altres actors internacionals a través dels seus valors o de manera legal, sense haver de recórrer a la força.

En un context global inestable, la Xina i Rússia s'han trobat amb la necessitat de consolidar-se com a superpotències. La Xina està duent a terme aquest procés a través del *soft power*, incloent la innovació militar en les seves forces armades, encara que també hi ha hagut discrepàncies humanitàries, com els intents d'ocultar les proves que demostren l'existència dels camps de treball forçat en els quals hi són internats els uigurs¹². En canvi, Rússia està optant pel *hard power* mitjançant l'ocupació de territoris ucraïnesos, manipulacions electorals, entre altres actuacions més agressives.

Alhora, els EUA demostren una actitud contundent en contra del control regional que posseeix la Xina sobre Àsia. A més, es presenta la possibilitat d'una segona Guerra Freda entre els EUA i Rússia.

A sobre d'això, l'escenari global durant la pandèmia mundial de la COVID-19 de l'any 2020 ha demostrat l'individualisme dels estats en no actuar de manera col·lectiva per fer front a la pandèmia, prioritzant els seus interessos i buscant el màxim benefici individual. Com van fer els EUA, sota l'administració de Trump, van prohibir l'exportació d'elements com els guants i les mascaretes per protegir-se contra la COVID, argumentant que el seu ús només és domèstic, ignorant les necessitats dels altres països afectats. A més, la guerra d'Ucraïna ha comportat una crisi energètica i el perjudici d'altres regions europees que es troben al voltant de la zona en conflicte.

Aquest panorama internacional desfavorable ha comportat que la UE es plantegi de nou la seva estratègia, adonant-se de la ineficàcia de basar-se exclusivament en el *soft power*, optant pel *hard power* i impulsant una major autonomia per poder autoabastar-se.

El dilema es troba en aquesta transició de *soft power* a *hard power*, ja que des dels seus inicis, la UE va ser ideada com una aliança comercial i cultural, partidària de la influència normativa. Després de molts debats sobre el futur de la seguretat europea i de molts discursos de la presidenta de la Comissió, Ursula von der Leyen, sorgeix el projecte "ReArm Europe" amb l'objectiu de mobilitzar una suma de 800.000 milions € per invertir en defensa, al qual se li assignen 150.000 milions € pel finançament de l'adquisició de míssils, antimíssils, materials de defensa aèria o de mobilització militar, etc., executant aquest projecte sota l'article 211 del TFUE¹³.

¹²Els uigurs són un grup ètnic que viu principalment a la Xina. Tenen llengua pròpia, religió musulmana i cultura diferent de la majoria del país.

¹³L'article 211 del TFUE estableix que "En el marc de les seves respectives competències, la Unió i els estats membres cooperaran amb els tercers països i les organitzacions internacionals competents."

Igual que s'ha rebut suport, també s'han rebut crítiques. El primer ministre espanyol, Pedro Sánchez, va qualificar aquest projecte com a incomplet. Encara així, a la cimera de l'OTAN del 2 de d'abril del 2025, el Secretari d'Estat dels Estats Units d'Amèrica, Marco Rubio, va proposar l'augment del 5 % del PIB de cada EE.MM en defensa, ja que Trump va advertir de no invertir militarment en la seguretat europea. La UE va acceptar aquesta proposta i actualment s'està duent a terme, excepte Espanya, que hi participa només amb el 2 % del PIB.

Aquesta iniciativa de *ReArm Europe* no és la més eficient si s'analitza a partir de la demostració feta en aquest document al punt «*La brúixola estratègica*», demostrant objectivament que hi ha una gran coherència en la decisió i en l'argument del primer ministre espanyol, Pedro Sánchez.

3. Anàlisi dels grans conflictes internacionals

Després d'haver adquirit les bases que permetran comprendre el funcionament de la Unió com a actor internacional, amb aquest apartat es podran adquirir els coneixements sobre les arrels dels conflictes i el panorama actual de la guerra d'Ucraïna i del conflicte palestino-israelià.

3.1 La guerra d'Ucraïna

3.1.1 Orígens del conflicte:

Per poder comprendre els orígens d'aquest conflicte, ens remuntem a l'any 860, amb la fundació del primer estat eslau oriental conegut com la Rus de Kiev.

La Rus de Kiev va ser fundada en dues ciutats: Nóvgorod, al nord i Kiev, al sud.

A partir del s. XII, el poder de Kiev va entrar en recessió i van sorgir diferents principats hereditaris, dels quals dos eren: el principat de Vladímir-Suzdal, que va comportar l'origen de la futura Rússia, i el principat de Galítzia-Volonina, sent aquest l'origen de la identitat ucraïnesa.

L'any 1240, els conquistadors mongols van proliferar pels territoris eslaus per envair-los; sota el principat de Vladímir-Suzdal (Rússia), els mongols van concentrar un fort control del territori; en canvi, als territoris del principat de Galítzia-Volonina

¹⁴ La Confederació Polonolituana era un estat format per Polònia i Lituània que funcionava com una unió política i dinàstica, amb un monarca comú però amb sistemes propis de govern per a cada regió.

(Ucraïna occidental), van tenir una menor repercussió, ja que Galítsia comptava amb la protecció parcial dels veïns europeus. Al 1340, els polonesos s'apropriaren dels territoris del principat de Galítsia-Volonina, incorporant-los a la confederació polono-lituana.¹⁴ Al 1648, el líder ucraïnès, l'hetman Bohdan Khmelnytskyi, va liderar la revolta cosaca per fer front als abusos de la noblesa polonesa sobre els cosacs i els camperols ucraïnesos. Va sorgir la instauració de l'Hetmanat cosac com a territori ucraïnès parcialment independent, ja que es trobava amb la necessitat de recórrer a aliances amb Moscou i Suècia per defensar-se de l'Imperi Otomà i de la confederació polono-lituana. L'Hetmanat cosac va experimentar la partició dels seus territoris amb el tractat de la "Pau eterna", signat entre Rússia i la confederació polono-lituana, per repartir Ucraïna: l'est per Rússia i l'oest per Polònia.

Entre els s. XVIII i XIX, Ucraïna oriental s'endinsa en un procés de russificació impulsat pels tsars Pere I i Caterina II, amb l'objectiu d'integrar aquell territori cultural i políticament per establir una homogeneïtat amb Rússia. Ucraïna va patir una emigració d'una part de la seva població cap a Sibèria, Sant Petersburg o a regions del Mar Caspi; alhora, es va incentivar la immigració de població russa i altres pobles eslaus per transformar la composició demogràfica d'Ucraïna. Com a conseqüència, els ucraïnesos experimentaren una divisió cultural: l'est seguia les tradicions i el règim de Rússia, i l'oest, més influenciat per Europa, mostrava major resistència per fer front a la influència russa.

A finals del s. XVIII, després de la divisió territorial polonesa, Ucraïna es va dividir: l'oest per l'Imperi Austríac i l'est i el sud per l'Imperi Rus. La identitat ucraïnesa va quedar més marcada cap a l'oest, mentre que a l'est era més russa.

Rússia acaba annexionant la península de Crimea l'any 1783. Aquesta annexió comporta una gran estratègia comercial i militar, ja que aquest territori dona accés al mar Negre i al mar d'Azov. A més, per als russos és més que una zona geoestratègica: per a ells, Crimea és un lloc simbòlic pel baptisme del príncep Vladímir, l'any 988, al cristianisme ortodox. Posteriorment a l'annexió de Crimea, es van iniciar processos de repressió semblants als que es van aplicar a Ucraïna, però, en aquest cas, aquestes repressions contra els tàrtars eren extremadament dràstiques, perquè eren musulmans i la majoria d'ells fidels a l'Imperi Otomà. Arran d'aquesta annexió, s'inicia la Guerra de Crimea del 1854 al 1856.

Des del punt de vista occidental, se suposa que Rússia tenia intencions d'expandir-se cap als Balcans, a la vegada que Gran Bretanya volia evitar que Rússia s'hi apropiés de les rutes estratègiques i França volia recuperar el seu prestigi de l'era napoleònica. En canvi, des de la perspectiva dels historiadors russos, aquest enfrontament era una guerra santa en defensa del cristianisme ortodox.

Lenin es trobava amb la necessitat d'un estat fort amb els recursos d'Ucraïna sense imposar un nou imperi, aconseguint-ho amb la creació de la URSS el 30 de

desembre de 1922, amb un sistema de govern totalitari, integrat per Rússia, Ucraïna, Bielorússia i Transcaucàsia. Durant els anys vint, va haver-hi una gran proliferació de les cultures i de les llengües nacionals, amb un doble objectiu: evitar els ressentiments nacionals i substituir la vella oligarquia imperialista.

Durant la dictadura stalinista, l'auge del nacionalisme ucraïnès va patir una gran persecució; algunes corrents, com l'Organització de Nacionalistes Ucraïnesos, es van aliar als ideals del nazisme. Encara així, la victòria stalinista es va mantenir, i la població seguia estant reprimida als camps de treball siberians, coneguts com a *gulags*, també van ser sotmesos a una fam forçada, coneguda com "*l' Holodomor*". A posteriori, el líder soviètic Nikita Khrushchev va cedir Crimea a Ucraïna el 1954, com a forma de disculpa pels danys causats per Stalin. La URSS es va dissoldre al 26 de desembre del 1991; una de les nombroses causes va ser el referèndum d'independència de 1991, amb un 90,6 % de la població a favor d'una Ucraïna independent.

Malgrat la independència aconseguida, la situació política seguia sent inestable. Després de les eleccions del 2004, amb la victòria fraudulenta de Viktor Ianukóvich, líder polític pro-rus, els seguidors de l'oposició de Viktor Iútxenko, líder pro-occidental, van inundar els carrers revoltats, iniciant la coneguda Revolució Taronja. Com a conseqüència, es van convocar de nou les eleccions, les quals va guanyar Iútxenko. Alguns analistes afirmen que aquesta revolució va rebre suport per part dels Estats Units amb l'objectiu d'afeblir la influència russa.

Al novembre del 2013, amb Ianukóvich a la presidència, es va cancel·lar l'acord d'associació amb la UE, amb una gran preferència cap a Rússia. Aquesta decisió política va desencadenar la protesta a gran escala coneguda com l'Euromaidan, amb el lema "*Ucraïna és Europa*". El govern va reaccionar amb l'aplicació de mesures restrictives inspirades en les que van ser utilitzades en els processos de russificació en moments històrics posteriors i amb violència contra els reivindicadors. Al 2014, Ianukóvich es va exiliar a Rússia; seguidament, a Ucraïna es va formar un govern pro-occidental. D'això se'n deriva la divisió exacerbada entre l'oest nacionalista ucraïnès i pro-UE i l'est i sud de parla russa i a favor de Rússia. Des de la perspectiva geopolítica, Rússia té una percepció de l'Euromaidan com una amenaça per a l'expansió de la seva influència. En canvi, EE. UU. i la UE el van veure com una oportunitat per ampliar l'OTAN i la UE cap a l'est d'Europa.

A posteriori de la destitució presidencial d'Ianukóvich, les tropes russes van arribar a la península de Crimea, on hi ha la base naval de Sebastopol. Van convocar un referèndum el 16 de març del 2014, amb el qual van aconseguir l'annexió de Crimea amb Rússia. Les motivacions de Rússia per apropiarse d'aquesta península impliquen factors simbòlics esmentats anteriorment, com la conversió al cristianisme ortodox de Vladímir I, a més de factors geoestratègics, ja que aquesta península permet un major control del mar Negre, alhora que vol evitar la incorporació d'Ucraïna a l'OTAN, consolidant la fractura geopolítica entre Rússia i Occident.

Subseqüentment a aquesta annexió, van esclatar protestes prorusses a les regions de Donetsk i Luhansk, donant lloc a un conflicte armat conegut com la Guerra del Donbàs (2014-2022), entre la milícia dels separatistes, amb suport rus, i l'exèrcit ucraïnès. Els activistes prorussos van ocupar edificis públics i, a més, van proclamar les Repúbliques Populars de Donetsk i Luhansk. Kiev va respondre amb el llançament d'una "operació antiterrorista" per tornar a tenir el control de la situació. Segons Dorado Díaz (2020), el conflicte havia causat la mort d'aproximadament 10.000 víctimes (p. 9), entre altres més danys col·laterals. El pacte de Minsk, signat entre el 2014 i el 2015, tenia l'objectiu d'aconseguir la pau per aturar el conflicte bèl·lic, però no es va implementar al peu de la lletra; seguien havent-hi atacs armats, mantenint aquest conflicte interromput temporalment.

L'eix ideològic dels separatistes es considera bastant discrepant, perquè, en un inici, alguns membres separatistes eren comunistes esquerrans i lluitaven contra el govern de Kiev com a forma de resistència antifeixista; però, alhora, també hi formaven part nacionalistes russos d'ultradreta. A més, hi havia divisions entre els membres que volien annexionar-se amb Rússia i els que volien la independència.

Tots aquests esdeveniments donen sentit a l'actual conflicte; d'aquesta manera, es pot comprendre el "per què" i el "quan" d'aquesta guerra. A més, amb aquesta base de coneixements, es pot concloure que no tot va començar el 24 de febrer del 2022.

3.1.2 Desenvolupament i situació actual:

Imatge 10: Mapa del pretext territorial de Rússia per a la invasió.

<https://www.aljazeera.com/news/2022/2/24/putin-orders-military-operations-in-eastern-ukraine-as-un-meets>

El 24 de febrer del 2022, el president de Rússia, Vladimir Putin, va manar una "operació militar especial" que, en realitat, va ser un procés d'ocupació terrestre, marítima i aèria dels territoris ucraïnesos. Aquest procés va començar a posteriori del discurs de Putin, que es va emetre als canals de televisió russos a les 05:30 h (hora de Moscou), en el qual també hi va justificar la importància d'executar aquesta ocupació militar amb la suposada necessitat de protegir els civils de la regió del Donbass d'un "genocidi" i per "desnazificar" Ucraïna.

Els contingents es van endinsar a territoris ucraïnesos pel nord, des de Bielorrússia; per l'est, per les zones de Cherníhiv, Jàrkiv i Luhansk; i pel sud, des de Crimea.

Hi va haver nombrosos atacs i explosions de míssils en diferents ciutats, inclosa Kiev. Els objectius militars també inclouen infraestructures estratègiques com els camps d'aviació ucraïnesos. El president d'Ucraïna, Volodymyr Zelenskyy, va declarar que Rússia volia destruir l'estat ucraïnès, demanant a la comunitat internacional les sancions més dràstiques possibles. Així mateix, el president dels Estats Units d'aquell moment, Joe Biden, va qualificar l'actuació russa com un "atac no provocat i injustificat". La UE i l'OTAN es van alinear amb la postura dels EUA.

La independència de les repúbliques de Donetsk i Lugansk, de l'est d'Ucraïna, va ser material d'una maniobra política russa per justificar la invasió, afirmant que es tractava d'una acció solidària per protegir la població d'aquestes regions separatistes del govern ucraïnès. A més a més, l'ambaixador rus, Vasily Nebenzya, a l'ONU, va negar la denominació de guerra per a aquest conflicte, defensant que aquestes "operacions especials" eren una acció d'autodefensa, indicant la legitimitat d'aquestes amb l'article 51 de la Carta de les Nacions Unides. Putin va reiterar que la possible inserció d'Ucraïna a l'OTAN és totalment inacceptable per a Moscou.

Segons Al Jazeera (2022), aquest conflicte es considera com el major atac per part d'un estat cap a un altre, ambdós europeus, des de la Segona Guerra Mundial.

El 25 de juny del 2022, l'operació militar per a l'ocupació de la ciutat de Severodonetsk, de la regió de Luhansk, es va executar amb èxit després de dues setmanes àrdues de combat, sent aquesta la major derrota d'Ucraïna des dels inicis de la guerra. Aquesta captura territorial va ser un punt neuràlgic per consolidar el control del Donbass. Aquesta victòria militar es deu a l'estratègia russa, que va canviar la tècnica inicial del *blitzkrieg*¹⁵, optant per un atac lent amb un ús d'armes a gran escala. Durant aquell mateix dia, es van documentar atacs de míssils per tota Ucraïna i bombardejos russos procedents de Bielorrússia.

Imatge 11: Mapa de la victòria russa per desgast a l'est (caiguda de Severodonetsk)

<https://www.aljazeera.com/news/2022/6/25/fall-of-severodonetsk-is-russias-biggest-victory-since-mariupol>

¹⁵ El blitzkrieg és una tècnica militar que van dur a terme els alemanys durant la Segona Guerra Mundial; fa referència a la guerra llampec.

Imatge 12: Mapa del punt d'inflexió ucraïnès: avanç ràpid que va recuperar gran territori.
<https://www.aljazeera.com/news/longform/2022/10/14/mapping-one-month-of-ukraines-counteroffensive>

Després d'un mes, Ucraïna va aconseguir recuperar una part del territori del nord-oest; al mateix temps, aconseguia mantenir la pressió a les zones del sud, però, tot i això, Rússia seguia tenint un control territorial de major magnitud i encara reclamava més territoris. Després de la petita victòria d'Ucraïna, Rússia va respondre convocant referèndums d'annexió als territoris ocupats fent amenaces d'ús d'armes nuclears.

En un informe d'intel·ligència del Regne Unit, es confirma que les tropes ucraïneses van cedir part de la zona de Bajmut davant dels atacs intensos russos. El 15 d'abril de 2023, es va produir un ferotge atac rus a la ciutat de Sloviansk, causant la mort d'11 persones, una d'elles era un infant de 2 anys. Set míssils russos van impactar contra cinc infraestructures residencials i una administrativa. El president ucraïnès, Zelenskyy, va reiterar la necessitat d'incorporar Ucraïna a l'OTAN el més aviat possible, descartant la possibilitat de negociar amb Putin.

Imatge 13: La línia discontinua vermella mostra l'avanç de la contraofensiva ucraïnesa a la regió de Zaporíjia.
<https://www.aljazeera.com/features/2023/8/31/ukraines-months-long-counteroffensive-at-the-crossroads>

Cap a finals d'agost del 2023, l'activitat militar ucraïnesa demostra un avenç lent en un terreny complex que inclou trinxeres, camps de mines i altres elements defensius militars. Les forces armades d'Ucraïna han pogut apropiarse d'alguns poblats de la zona de Zaporíjia, i tenen els ulls posats al damunt de la zona de Tokmak, ja que és un nucli ferroviari que permetria tallar el subministrament rus que es dirigeix cap a Crimea. Les tropes ucraïneses han pogut recuperar amb facilitat zones properes de Bakhmut. A més, Bielorússia es presenta amb una postura bastant amistosa, cosa que ha obligat Ucraïna a preparar-se per poder afrontar atacs provinents d'aquest país.

Segons l'Institut per a l'Estudi de la Guerra, Rússia va ocupar un total de 4.168 km² de terres ucraïneses durant el 2024, incloses les poblacions d'Avdiivka, Selfdove, Vuhledar i Kurakhove. Igual que l'exèrcit ucraïnès, l'exèrcit rus ha perdut part dels seus militars; les dades de l'any 2024 varien segons les fonts i són bastant contradictòries. Segons l'exèrcit ucraïnès, hi ha hagut 430.790 soldats russos morts

o ferits; en canvi, segons el mitjà de comunicació independent ucraïnès MediaZona, hi ha hagut 31.481 soldats morts del front rus. Un altre analista de Chatham House confirma la probabilitat que hagin estat més de 100.000 morts, assenyalant que és la xifra més alta d'Europa des de la Segona Guerra Mundial.

En aquestes alçades, la guerra segueix sent de desgast. El focus ja no se centra en els territoris, en aquest moment, la guerra gira al voltant d'esgotar el material i els recursos humans del bàndol contrari.

Imatge 14: Incursió militar ucraïnesa d'agost de 2024 a la regió russa de Kursk.
<https://www.aljazeera.com/news/2024/11/11/zelenskyy-says-ukraine-facing-50000-strong-force-in-russias-kursk>

A l'agost del 2024, Ucraïna va executar una incursió sorpresa a Kursk, ocupant regions de la zona; aquesta ha estat la primera operació militar en territoris russos des de que va iniciar-se l'assalt rus a gran escala el 2022. Segons un informe del *The New York Times*, les forces armades russes van reunir 50.000 soldats, incloent-hi nord-coreans. L'objectiu de Moscou era expulsar els ucraïnesos establerts a la regió del territori fronterer de Kursk.

En aquest mateix context, els atacs russos van arribar a la presa del pantà de Kurakhove, a la zona de Donetsk, danyant la infraestructura i amenaçant amb inundar les poblacions properes. Pel que fa als afers diplomàtics, Vladimir Putin va signar un acord d'aliança amb Corea del Nord, en el qual s'inclou un compromís de defensa mútua. Tot i que alguns informes ho confirmen, el portaveu del Kremlin, Dmitri Peskov, va negar

rotundament el diàleg que es declara que van tenir Putin i Trump sobre la guerra vigent. A més, aquest mateix portaveu va negar la possibilitat de negociació per aturar la guerra, destacant el proveïment d'armes a Kiev per part dels líders europeus.

El dilluns 16 de desembre de 2024 va ser el 1.026è dia de la guerra, en el qual van ocórrer un conjunt de fets destacats a l'àmbit militar, polític i diplomàtic.

Els principals fets militars inclouen els avenços russos cap a l'est d'Ucraïna. L'exèrcit rus va declarar l'apropiació de territoris de la regió de Donetsk, sumat a això els 49 drons llançats per part de Rússia contra Ucraïna. No obstant això, Ucraïna, després dels seus atacs, va aconseguir alliberar el Mar Negre dels vaixells russos; a més, van destruir 40 vagons a la regió de Zaporíjia, on subministraven combustible per a les forces armades russes. La intel·ligència ucraïnesa va afirmar la baixa de 30 soldats nordcoreans morts o ferits a causa dels atacs ucraïnesos a la regió de Kursk.

Quant als fets polítics i diplomàtics, Putin va declarar que el 2024 havia estat un “any victoriós” per a les tropes russes, afirmant que havien aconseguit ocupar 189 assentaments ucraïnesos. La UE va aplicar la seva 15a ronda de sancions contra Rússia, i Noruega va afirmar que faria una donació de 2.700 milions de corones, equivalents a aproximadament 242 milions de dòlars, per donar suport a les forces armades ucraïneses del Mar Negre.

Imatge 15: El president ucraïnès, Volodymyr Zelenski (esquerra), i el president dels Estats Units, Donald Trump (dreta), durant la reunió al Despatx Oval el 28 de febrer de 2025.

<https://www.rtve.es/noticias/20251226/zelensk-i-trump-reunion-domingo-plan-paz/16874784.shtml>

El 28 de febrer del 2025 es va celebrar una reunió diplomàtica a la Casa Blanca entre el president ucraïnès, Volodymyr Zelenskyy, i els líders nord-americans: el president Donald Trump, acompanyat del vicepresident JD Vance. La reunió va ser convocada amb l'objectiu de signar un acord perquè els EUA puguin extreure minerals d'Ucraïna.

Durant la reunió, van tenir un diàleg bastant tens i hostil. Trump i Vance van qualificar públicament a Zelenskyy de desagratit per no agrair suficientment el suport militar i econòmic rebut dels EUA; al mateix temps, no respectaven el seu torn de paraula.

Trump va declarar fermament que, sense el suport nord-americà, la guerra hauria acabat en dues setmanes amb la victòria russa. Zelenskyy, servilment, li va donar la raó, al·legant que haurien aguantat tres dies. Trump va instar Zelenskyy a fer un tracte, amenaçant amb un ultimàtum d'abandonament nord-americà d'Ucraïna. Trump es va negar rotundament a oferir les garanties de seguretat establertes en el tractat inicial per evitar els futurs atacs russos.

Segons la BBC, aquest va ser el moment diplomàtic més decisiu per a Zelenskyy des dels inicis de la guerra al 2022, ja que la continuïtat d'Ucraïna estava en risc. La nova estratègia de Trump, a diferència de la de Joe Biden, busca acabar amb la guerra i satisfer el desig de recuperar les inversions dels EUA a través de l'extracció de minerals d'Ucraïna, destacant que es posarà fi als recursos militars gratuïts.

Després d'aquests esdeveniments, Vladimir Putin no va fer cap declaració pública, tot i que la situació s'estava posant a favor seu.

Aquest context conflictiu ha estat un indicador que ha demostrat que els membres europeus de l'OTAN i els EUA s'enfronten a una “gran crisi”, qüestionant la participació dels EUA en la seguretat europea.

El 15 d'agost del 2025, Trump i Putin es van reunir a Alaska per intentar establir acords per compte propi per acabar amb la guerra, cosa que va augmentar l'ansietat

d'Ucraïna i d'Europa. Al setembre del 2025, es va produir un punt d'inflexió que va canviar radicalment la perspectiva de Trump cap a Ucraïna.

L'efectivitat militar ucraïnesa va ser un factor determinant, ja que compta amb estratègies prou intel·ligents, com els atacs amb drons contra refineries de petroli russes, perjudicant el subministrament de petroli rus i provocant una gran escassetat de combustible. Al mateix temps, Rússia va executar operacions aèries inesperades en els espais de països de l'OTAN; Polònia va anunciar que abatien els avions intrusos.

Tots aquests factors van portar Trump a canviar la seva postura públicament a l'Assemblea General de l'ONU el 22 de setembre, elogiant a la defensa militar ucraïnesa i confirmant la nova probabilitat de recuperar les fronteres originals de la invasió russa.

A l'octubre del 2025, aquest canvi de postura va comportar una nova negociació. En lloc de demanar l'extracció dels minerals ucraïnesos, Trump i Zelensky van acordar un nou acord armamentístic. Els EUA va oferir a Ucraïna una venda massiva d'armament pagada per la UE i Ucraïna mitjançant l'emissió d'un gran deute o amb la importació de recursos europeus. A més, els Estats Units confirmen la possibilitat d'imposar restriccions a Rússia amb polítiques agressives per afavorir encara més Ucraïna.

El 27 de desembre de 2025 va ser el dia 1.402 de la guerra. Va haver-hi un atac massiu amb míssils a Kiev; a més, els russos van ocupar el poble de Kosivtseve i van atacar amb drons els ports i les estacions de tren. Investigadors nord-americans han detectat possibles míssils hipersònics nuclears russos. A més, hi va haver intercepcions aèries per part de Rússia cap a Polònia.

Pel que fa als acords polítics, Zelensky va convocar un referèndum sobre el pla de pau. Simultàniament, el líder nordcoreà Kim Jong Un va enviar un missatge de suport a Putin, també s'hi va anunciar públicament la condemna per espionatge d'un exdiplomàtic rus.

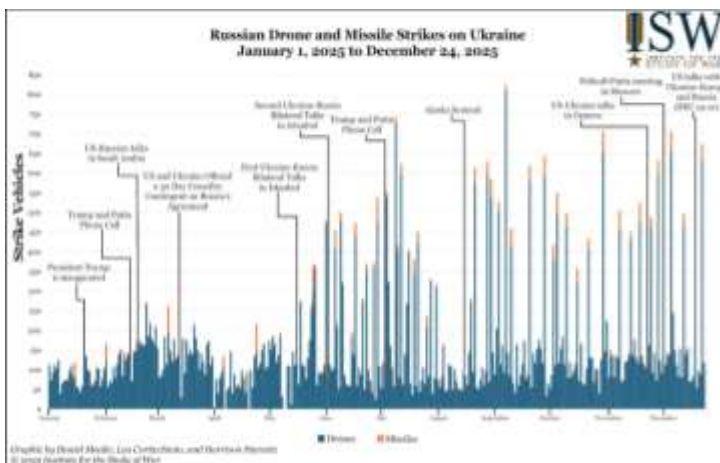
El 24 de desembre del 2025, el president d'Ucraïna, Volodímir Zelensky, va publicar el pla de pau de 20 punts, elaborat amb els Estats Units i la UE, reemplaçant l'anterior proposta de 28 punts. Dins d'aquest pla de pau s'inclouen diverses clàusules, com la congelació de la guerra o l'establiment d'un límit de 80.000 efectius per a l'exèrcit ucraïnès en períodes de pau. No es menciona res respecte al desig ucraïnès de formar part de l'OTAN; no obstant això, és un aspecte que s'hauria d'aclarir, ja que és de gran importància per a Moscou. Rússia va rebutjar aquesta proposta amb immediatesa, qualificació-la "d'improductiva", i va tornar a insistir en les demandes inicials que es van fer el 2022, que inclouen el control total de les regions en conflicte, la "desmilitarització" i la "desnazificació" total d'Ucraïna, destacant i reiterant la demanda de la seva renúncia a l'OTAN.

Actualment, els russos tenen una gran controvèrsia interna. Alguns soldats amb contacte amb el Kremlin van criticar l'Alt Comandament rus per subministrar documents falsos amb exageracions sobre els avanços de la invasió militar de la regió de Kupiansk. Van culpar l'Alt Comandament rus d'haver enganyat el Kremlin amb aquestes dades exagerades, provocant decisions inadequades com l'ús anticipat de les reserves i la supressió de les compensacions econòmiques dels militars combatents a la regió de Kupiansk.

Com passa en totes les guerres, també s'han comès crims de guerra, com la massacre de Bucha, coneguda com un dels majors crims de guerra per part de les tropes russes cap als civils ucraïnesos. Bucha és una ciutat situada a la regió de Kiev, a 25-30 km del centre de Kiev; ocupar-la implicava molts beneficis estratègics per a les tropes russes, per això ho van fer, iniciant el procés des de finals de febrer fins al 29 de març del 2022. En evacuar les tropes, van deixar un centenar de civils assassinats.

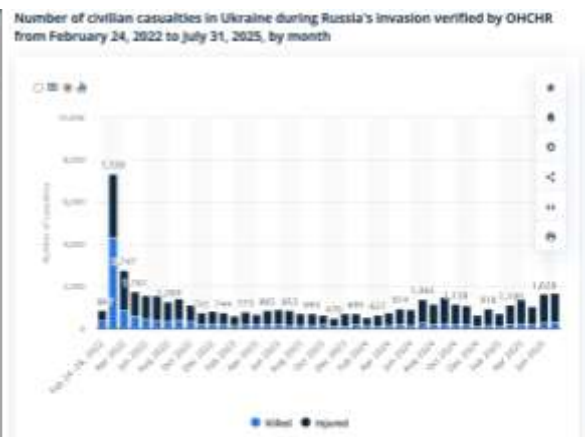
Les víctimes van ser executades intencionadament sense formar part de cap combat, destacant que eren civils. Els van sotmetre a una matança sistemàtica: molts estaven penjats, d'altres tenien ferides que demostren haver estat disparats al cap, i altres també van ser assassinats mentre realitzaven activitats quotidianes. La comunitat internacional va respondre a aquesta massacre suspent a Rússia del Consell de Drets Humans de l'ONU el 7 d'abril de 2022.

Com era d'esperar, les autoritats russes van tornar a negar l'autoria d'aquest crim, argumentant que es tractava d'una obra de propaganda, afirmant que aquestes morts "van ocórrer després de la retirada de les tropes russes".

Imatge 16: La gràfica mostra el nombre d'atacs amb drons i missils russos registrats cada dia al llarg de 2025, segons l'Institut per a l'Estudi de la Guerra (ISW).

Punt més alt: mitjans de maig (més de 150 atacs/dia).
 Punt més baix: finals de gener (menys de 25 atacs/dia).

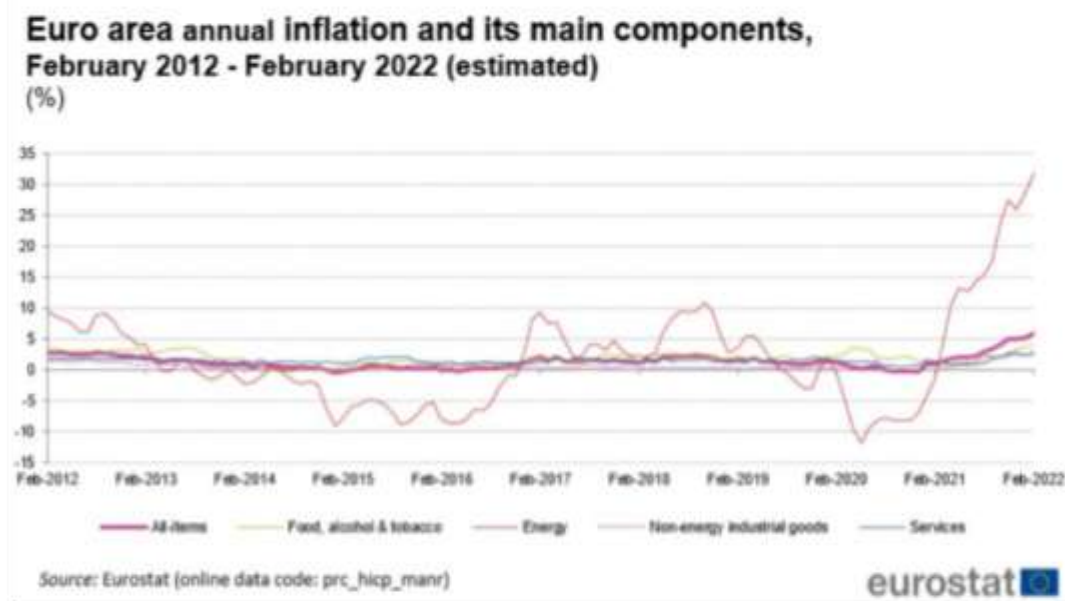
Imatge 17: Gràfica que mostra les 7.330 víctimes civils totals (4.312 morts i 3.018 ferits) al març de 2022 per al punt més alt, i 631 víctimes totals (109 morts i 522 ferits) al desembre de 2024 per al punt més baix.

<https://www.statista.com/statistics/1318455/ukraine-war-casualties-monthly/>

Impacte internacional de la guerra i les respostes de la UE

Aquesta guerra ha comportat conseqüències inevitables a nivell internacional. A Rússia s'ha experimentat una gran inflació i la pèrdua de la meitat del valor del ruble. La borsa de Moscou va romandre tancada i moltes multinacionals van abandonar el país. La dependència de Rússia cap a la Xina està augmentant cada cop més.

Al igual que Rússia, la UE també s'està enfrontant a les conseqüències d'aquesta guerra; s'han experimentat grans canvis en els preus de l'energia i dels aliments. Paral·lelament, aquest conflicte ha marcat un punt d'inflexió per a la defensa

Imatge 18: gràfica que mostra la inflació disparada el 2022. Culpa de l'energia.

https://www.eeas.europa.eu/eeas/war-ukraine-and-its-implications-eu_en

exterior, impulsant la seva redefinició completa. Es comença a donar prioritat a la seguretat, posant a prova l'eficàcia de la PESC en aquest escenari.

La inflació accentuada el 2022 està estretament relacionada amb el xoc energètic que va patir el continent. Aquesta guerra va desembocar l'economia europea en una crisi d'estagflació, en la qual el BCE s'ha hagut d'enfrontar a un dilema per aplicar polítiques restrictives.

Tot i la ràpida actuació de la UE, la guerra ha demostrat que l'estratègia basada en la construcció de relacions diplomàtiques amb Rússia, centrades en la interdependència mútua, especialment energètica, no va ser la millor decisió, ja que Rússia ha decidit utilitzar aquesta estratègia com una arma a favor seu. L'energia es

comença a tractar com un tema de seguretat i resiliència, en lloc de tractar-lo com un afer comercial més, com es feia anteriorment.

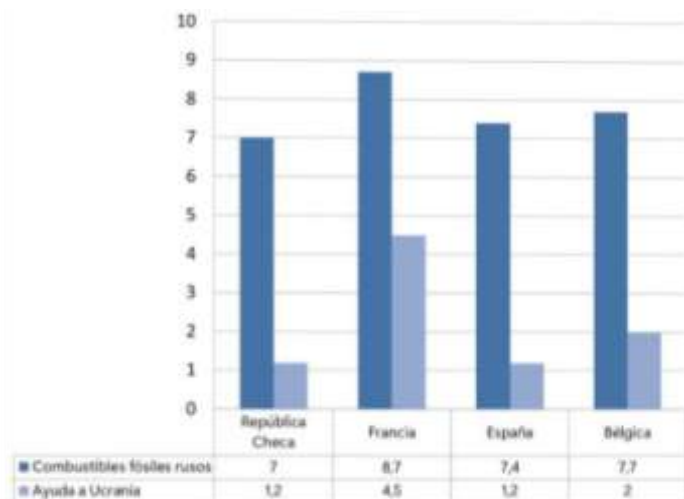
Durant un llarg període de temps, Rússia ha sigut el principal proveïdor energètic de petroli i gas per a la Unió Europea, incloent les exportacions de carbó i d'altres matèries nuclears. Segons el think tank TDC, Rússia va subministrar el 45,3 % del gas que es va consumir a la UE el 2021.

L'estratègia REPowerEU va sortir a la llum el 8 de març del 2022, publicada per la Comissió Europea. Aquesta estratègia té l'objectiu d'aconseguir una UE més independent energèticament de Rússia el més aviat possible. Després de moltes negociacions, els Estats Membres van decidir reduir el consum d'energies russes un 15 %, aconseguint-ho amb bons resultats al gener del 2023, amb una reducció del 19 % del gas rus.

Cap al 2023, s'ha aconseguit canviar de proveïdor principal de gas per a la UE. Els EUA i Noruega són els nous protagonistes en l'abastiment de gas europeu. A més, s'han establert altres proveïdors internacionals com Qatar i Algèria. No obstant això, la dependència del gas de Rússia segueix existent; alguns països tenen la dependència més accentuada que d'altres. Per exemple, Bèlgica no és dependent, però Polònia i Finlàndia ho són parcialment, a diferència de Bulgària o Eslovàquia, que ho són en gran part o totalment.

A l'any 2023, Espanya, França i Bèlgica han sigut els principals importadors del gas natural líquid de procedència russa. Tot i les mesures restrictives executades contra la federació russa, la dependència energètica afebleix les conseqüències d'aquestes represàlies europees que hauria d'assumir Rússia.

En aquest escenari, es considera la transició ecològica com una potencial solució que podria reduir aquesta dependència i reforçar la seguretat europea al mateix temps que s'hi beneficia el medi ambient. Col·loquialment, es pot qualificar aquesta proposta com un "win-win". Aquesta estratègia s'està duent a terme a través de l'ampliació de les fonts d'energia renovables, d'una millor gestió energètica centrada en l'eficiència i de l'ús de tecnologies sostenibles.

Imatge 19: Gràfica de barres que compara les importacions de combustibles fòssils de Rússia amb l'ajuda militar a Ucraïna, en milers de milions d'euros, de quatre països: República Txeca, França, Espanya i Bèlgica.
<https://tdcenter.org/es/2024/11/07/politica-energetica-europea-y-seguridad-ante-la-guerra-de-rusia-en-ucrania/>

A més, s'estan obrint noves relacions multilaterals amb països, com la que es va fer amb Xile al juliol del 2023, per poder importar part dels seus materials crítics i altres cadenes de subministrament.

Com passa en totes les guerres, aquest conflicte ha causat el desplaçament de la població cap a altres països. La UE ha acollit més de 5,6 milions de refugiats ucraïnesos; aproximadament el 90 % són infants i dones. Les dades segueixen variant, però més de 2,5 milions d'ucraïnesos han tornat al seu país d'origen.

Imatge 20: Refugiats d'Ucraïna creuen la frontera pel pas fronterer de Medyka, al sud-est de Polònia, després de la invasió de Rússia.

<https://www.europarl.europa.eu/topics/es/article/20220324STO26151/la-respuesta-de-la-ue-a-la-crisis-de-refugiados-de-ucrania>

El 24 de març del 2022, el Parlament Europeu va aprovar l'adjudicació d'ingressos als països de la UE que són destinataris dels refugiats de guerra, fent una despesa addicional d'aproximadament 10.000 milions d'euros en total, provinents del fons REACT-UE.

Com ja s'ha començat en seccions anteriors, la UE ha pres mesures aplicant sancions amb l'objectiu de perjudicar la federació russa i Bielorússia. N'han aplicat de molt tipus, des de comercials fins a individuals.

Han aplicat sancions individuals al president Vladimir Putin, al diplomàtic Serguei Lavrov i al polític i empresari oligarca Roman Abramovich, entre d'altres més polítics i membres del Consell Nacional de Seguretat o alts funcionaris.

També s'han aplicat mesures financeres: com la prohibició a l'accés del sistema SWIFT¹⁶ per a set bancs russos, restriccions a l'accés als mercats financers i als capitals de la UE, s'han prohibit les transaccions amb el Banc Central de Rússia i també se'ls ha dificultat l'accés a l'euro i als dipòsits de carteres de criptoactius.¹⁷

A més, s'han restringit les línies aèries russes que circulen per la UE. Així mateix, s'han establert prohibicions als transportistes de carretera russos. S'ha prohibit exportar a Rússia béns i tecnologies relacionades amb els sectors marítim, espacial o d'aviació. A més, s'ha prohibit l'exportació de productes polivalents tecnològics per

¹⁶ El sistema SWIFT és una xarxa de comunicació financera global que utilitzen els bancs i les institucions financeres per enviar missatges estandarditzats entre ells, principalment per ordenar transferències de diners a nivell internacional.

¹⁷ Els criptoactius (com Bitcoin) són actius digitals creats amb tecnologia de criptografia i blockchain. Cap banc central ni govern els controla, i funcionen en una xarxa descentralitzada.

a l'ús militar i les exportacions de materials de luxe i de matèries primeres com el ferro, l'acer i la fusta.

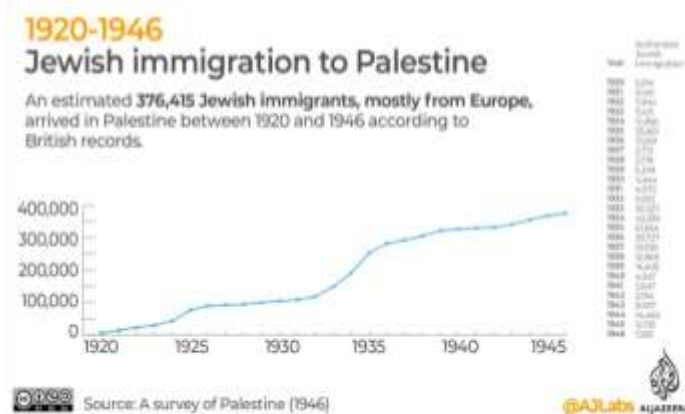
S'han aplicat mesures restrictives contra mitjans de comunicació amb propaganda prorusa i mesures diplomàtiques, amb la suspensió de visats per als diplomàtics, funcionaris i empresaris russos.

3.2 El conflicte palestino-israelià i l'actual genocidi

3.2.1 Orígens del conflicte:

Després del fracàs alemany a la Primera Guerra Mundial, amb el Tractat de Versalles, es va consolidar una gran polarització de la població alemanya. El sentiment nacional de ser humiliats, derrotats i fracassats es va exacerbar i, com a conseqüència, van començar a buscar els "culpables" d'aquesta derrota. Molts partits polítics van aprofitar aquest context per culpar la comunitat jueva, amb posicions clarament i obertament antijueves. Amb la victòria del Partit Nacionalista Obrer Alemany, amb Hitler al poder, es van aprovar mesures antijueves que van acabar amb la vida de 6 milions de jueus entre el 1933 i el 1945.

Durant la Primera Guerra Mundial, l'administració colonial britànica va emetre la Declaració de Balfour el 1917, document en el qual es declara suport cap a "l'establiment a Palestina d'una llar nacional per al poble jueu", segons Nacions Unides (UNISPAL). Britanya es va apropiat del territori, retirant a l'Imperi Otomà el control de Palestina.

Imatge 21: Taula amb el nombre anual d'immigrants jueus autoritzats a Palestina entre 1920 i 1946, totalitzant 376.415 persones.

<https://www.aljazeera.com/news/2023/11/27/palestine-and-israel-brief-history-maps-and-charts>

Principalment, hi va haver una gran immigració de jueus cap al territori palestí. Els primers moviments migratoris intensos, del 1922 al 1947, eren facilitats pel govern britànic, juntament amb les confiscacions territorials amb l'objectiu de consolidar una transformació demogràfica per afavorir la població jueva. La segona onada migratòria va ser

el 1930 a causa de la persecució nazi antijueva.

Del 1936 al 1939 es va donar lloc a la revolta àrab, amb una vaga general i un boicot en contra de l'ocupació. El govern britànic va respondre violentament amb la demolició d'infraestructures, empresonant a molts civils i amb assassinats, matant a més de 5.000 palestins.

Simultàniament, va sorgir un moviment terrorista i sionista¹⁸ en contra del mandat britànic. Una de les organitzacions terroristes més destacades va ser l'Irgun, presidida per Menachem Begin, que acabaria sent primer ministre d'Israel del 1977 al 1983. L'Irgun va tenir una activitat bastant violenta: van bombardejar oficines britàniques i va atacar comissaries. A més, van ser protagonistes de l'atemptat de l'Hotel Rei David el 1946, acabant amb la vida de 91 persones, de les quals la majoria eren britàniques.

Després d'analitzar la situació, a les Nacions Unides es va decidir acabar amb el mandat britànic i establir dos estats independents a Palestina, deixant Jerusalem sota control internacional amb la Resolució 181 del 1947. Els palestins van rebutjar aquesta proposta perquè els jueus representaven el 33 % de la població però, amb aquesta resolució, rebien desproporcionadament el 55 % del territori, incloent-hi les zones més fèrtils.

El 1948, l'Estat jueu (Israel) va proclamar la seva independència i va obligar el desplaçament de 700.000 a 800.000 palestins, que van haver d'abandonar les seves propietats. A més, els territoris palestins es van reduir a un 22 %, creant una gran població palestina refugiada. Aquest esdeveniment és denominat com a Nakba, que en àrab significa "catàstrofe", fent referència al desplaçament forçat i a la desposseïció de centenars de milers de palestins durant i després de la guerra arabo-israeliana del 1948. La resta de territoris que van quedar per a Palestina, després de la guerra, van passar a estar sota el control de Jordània i d'Egipte.

Imatge 22: Pla de Partició de l'ONU de 1947.
<https://www.aljazeera.com/news/2023/11/27/palestine-and-israel-brief-history-maps-and-charts>

¹⁸ El sionisme és un moviment polític que va sorgir a finals del segle XIX amb l'objectiu de crear un Estat jueu a la terra d'Israel.

Imatge 23: Mapa dels territoris ocupats per Israel en la Guerra dels Sis Dies de 1967.
<https://www.aljazeera.com/news/2023/11/27/palestine-and-israel-brief-history-maps-and-charts>

Durant la Guerra dels Sis Dies del 1967, Israel va ocupar els territoris restants de manera il·legal, inclòs l'est de Jerusalem, acabant amb l'estructura poblacional de la ciutat, en la qual a l'oest hi predominaven els jueus i a l'est els musulmans. Aquesta guerra va provocar el segon exili, després del de la Nakba, amb el desterrament de mig milió de persones.

Al 6 d'octubre del 1973 va esclatar la Guerra de Yom Kippur. Aquesta guerra va ser iniciada per Egipte i Síria, llençant

un atac sorpresa contra Israel. Amb la intervenció dels EUA i de la Unió Soviètica, es va aconseguir aturar la guerra.

Després de la invasió israeliana del Líban el 1978, amb l'objectiu d'acabar amb els partits palestins, especialment amb l'OLP¹⁹, al 1982 Israel va tornar a ser, una altra vegada, el protagonista de la invasió de territoris del Líban, aconseguint l'objectiu d'expulsar l'OLP de les fronteres israelianes. Però, com a conseqüència, va sorgir Hezbollah amb el suport d'Iran. Israel es va retirar del Líban el 2000, però la guerra va continuar fins al 2006.

Del 1987 al 1993 es va donar lloc la Primera Intifada, un aixecament palestí en contra del colonialisme d'Israel a Cisjordània i Gaza. Es va caracteritzar per les nombroses protestes, la desobediència civil i la resistència malgrat els centenars de morts. Aquesta primera intifada va impulsar la visibilitat internacional d'aquest conflicte. Durant aquest alçament popular va néixer Hamas, una nova organització política i militar amb una ideologia més radical i menys neutral que l'OLP. Hamas governa a Gaza des del 2007 fins a l'actualitat (2026).

El 1993, el primer ministre d'Israel, Yitzhak Rabin, i el líder de l'OLP, Yasser Arafat, van signar el Tractat d'Oslo amb l'acord d'establir un autogovern palestí a Cisjordània i a Gaza. També es va donar lloc a la creació de l'Autoritat Palestina (AP).

¹⁹ L'OLP, l'Organització per a l'alliberament de Palestina, és un moviment polític i militar que representa els interessos del poble palestí i lluita per aconseguir un Estat propi. Va ser fundada el 1964.

Imatge 24: Mapa de la divisió de Cisjordània en les Àrees A, B i C, establerta pels Acords d'Oslo (1993-1995) entre Israel i l'OLP. <https://www.aljazeera.com/news/2023/11/27/palestine-and-israel-brief-history-maps-and-charts>

El 1995 es va establir la divisió de Cisjordània en tres parts: Zona A, Zona B i Zona C. L'AP va governar el 18 % del territori, mentre que Israel va tenir el control del 60 % de Cisjordània. I dins d'aquell 22 % compartit, Israel tenia una major influència de control.

Del 2000 al 2005 es va donar lloc a la Segona Intifada, iniciada després de la visita d'Ariel Sharon a la mesquita Al-Aqsa, en un context tens en el qual es

plantejaven les negociacions sobre el futur de Jerusalem. Aquesta visita va ser interpretada per part de la població palestina com una provocació, iniciant moltes protestes. El govern d'Israel va respondre amb l'ocupació il·legal dels territoris sota control palestí i amb la construcció d'un mur de separació a Cisjordània de forma il·legal, fragmentant l'estructura poblacional palestina. Durant aquest període, Israel va aprofitar per augmentar la construcció d'assentaments jueus i per obligar més palestins a abandonar les seves cases, convertint-los en refugiats de guerra.

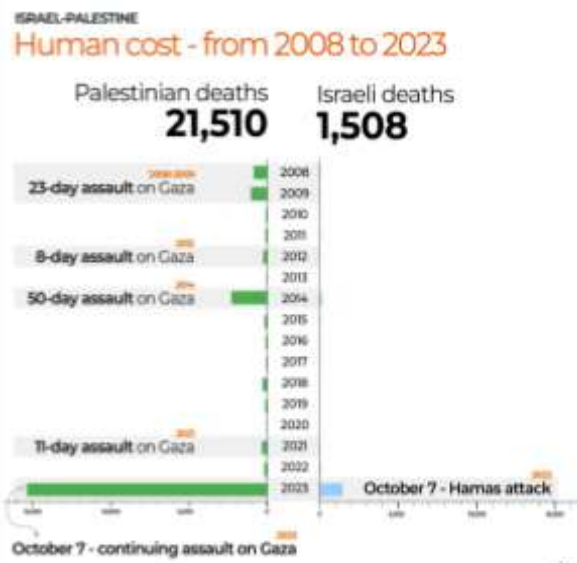
Del 2008 al 2021 va ser una etapa extremadament devastadora per a la població gazatina: al 2008, les forces armades d'Israel van utilitzar armes prohibides com el fòsfor blanc; al 2014 es van registrar més de 2.100 palestins assassinats, dels quals 1.462 eren civils i 500 eren infants. Al 2021, es va executar un atac que va exacerbar el desplaçament dels civils palestins i va afavorir l'ocupació israeliana.

Al novembre del 2012, l'Assemblea General va reconèixer Palestina com a Estat observador que no és membre de les Nacions Unides. Després de l'anunci del nou govern palestí, Israel va suspendre les negociacions que s'havien iniciat al 2013. Subseqüentment, al 2014 van esclatar nous enfrontaments, amb els resultats comentats al paràgraf anterior d'aquesta mateixa pàgina.

Del 2018 al 2019 va tenir lloc la Gran Marxa del Retorn. Hi va haver protestes setmanals a la frontera de Gaza, en les quals es reclamava el dret al retorn dels refugiats a les seves cases, encara que estiguessin situades en els territoris sota control israelià. A més, demanaven posar fi al bloqueig de Gaza i s'oposaven al reconeixement de Jerusalem com a capital d'Israel. Van ser assassinats 223 palestins, majoritàriament en protestes pacífiques.

Al 2021, la Cort Suprema israeliana va decretar el desallotjament forçat de les famílies palestines al barri de Sheikh Jarrah, a l'est de Jerusalem, provocant

protestes a la mesquita Al-Aqsa, a més d'una major repressió i de l'exacerbació del conflicte amb Gaza.

Imatge 25: Gràfic de barres que mostra el nombre de morts palestines (21.510) i israelianes (1.508) en el conflicte entre el 2008 i el 2023. <https://www.aljazeera.com/news/2023/11/27/palestine-and-israel-brief-history-maps-and-charts>

Al 7 d'octubre del 2023 va tenir lloc l'emblemàtic atac terrorista protagonitzat per Hamàs. Es van disparar 5.000 míssils i es van segrestar 251 israelians per mantenir-los com a ostatges, incloent-hi militars. En aquesta operació, van perdre la vida 1.200 persones, dels quals 800 eren civils israelians, 36 menors d'edat i 295 membres de les forces armades. També hi va haver 3.300 persones ferides.

Tot seguit, Israel va declarar "l'estat de guerra", responent de forma desproporcionada amb un genocidi²⁰ per consolidar tot el poder territorial i establir només un estat jueu.

En aquesta gràfica no s'inclouen ni les morts anteriors al 2008 ni les posteriors al 2023, però és evident que seguiria la mateixa tendència.

3.2.2 Desenvolupament i situació actual:

El 7 d'octubre del 2023 no va ser l'inici d'aquesta massacre devastadora, però sí que va marcar un punt d'inflexió en l'actuació del govern colonialista israelià, del qual actualment (2026) encara se'n viuen les conseqüències. Tot va iniciar-se a l'albada del dissabte 7 d'octubre, quan el braç paramilitar de Hamas, la brigada al-Qassam, juntament amb altres grups armats palestins, van dur a terme l'Operació Inundació de Al-Aqsa, executant un atac inesperat contra Israel.

Hamas va iniciar l'atac amb un llançament massiu d'artefactes balístics cap a Israel. Mohammed Deif, el líder de les brigades Al-Qassam, va declarar el llançament de

²⁰ El genocidi és un concepte encunyat per Raphael Lemkin, que el va definir com "la posada en pràctica d'accions coordinades destinades a destruir els elements essencials de la vida dels grups nacionals amb la finalitat de la seva aniquilació" (Viquipèdia). Tot i que encara no existeix una sentència formal de la Cort Internacional de Justícia de l'ONU, hi ha indicis sòlids que apunten que ens trobem davant d'un genocidi, amb una alta probabilitat que en el futur es dicti una resolució que ho confirmi.

més de 5.000 míssils; en canvi, les forces israelianes van informar haver rebut aproximadament l'atac d'uns 2.500 míssils. A banda d'això, s'han documentat destruccions de propietats civils, homicidis a gran escala i el desplaçament forçat de civils israelians.

Imatge 26: Mapa de l'inici de l'escalada del conflicte el 7 d'octubre de 2023, que mostra els atacs amb coets des de Gaza cap a ciutats israelianes i els bombardejos aeris d'Israel sobre la Franja de Gaza. <https://www.aljazeera.com/news/2023/10/7/what-happened-in-israel-a-breakdown-of-how-the-hamas-attack-unfolded>

A les 06:40 h, hora palestino-israeliana, es va produir una infiltració marítima, aèria i terrestre, mentre que el bombardeig servia com a cobertura per poder efectuar la infiltració sense ser detectats.

A les 08:45 h es van començar a escoltar bombardejos a Gaza, donant inici als contraatacs aeris israelians. Cap a les 21:00 h, aquests atacs seguien en marxa; segons les forces armades israelianes, encara estaven “combatent contra centenars d'infiltrats en 22 llocs diferents” a prop de la Franja de Gaza. Com ja s'ha comentat anteriorment en la secció anterior, hi ha hagut 1.200 morts israelianes.

Paral·lelament, el Ministeri de Salut de Gaza va informar de la mort d'aproximadament 413 persones, incloent-hi 78 infants, i més de 2.300 persones greument ferides a causa dels bombardejos.

El 20 de novembre de 2023 va ser el dia 45 de la massacre; es va donar lloc a un conjunt d'esdeveniments tant militars com polítics.

El dia va iniciar amb la confiscació d'un vaixell de càrrega japonès al Mar Roig per part dels combatents hutís iemenites. Van capturar 25 tripulants, mantenint-los com a ostatges, al·legant que aquell vaixell estava directament relacionat amb l'agressió d'Israel cap a Gaza. El primer ministre Benjamin Netanyahu ho va negar, defensant que Israel no tenia cap relació amb el vaixell, però registres públics van demostrar el contrari, relacionant-lo amb un empresari israelià.

Al mateix dia, EUA, Hamas i Israel van arribar a un intent d'acord en el qual s'establiria una pausa de cinc dies sense combats, període en el qual haurien de lliurar diàriament 50 o més ostatges capturats per part dels dos bàndols. No obstant això, EUA i Israel van declarar que encara no hi havia un acord formal. Qatar, que és el principal país mediador, va assenyalar que només restaven “desafiaments menors”, principalment geogràfics.

Paral·lelament, la crisi humanitària es va exacerbar: durant aquest mateix dia, hi va haver nombrosos bombardejos, principalment als hospitals. Es va deixar fora de servei l'Hospital Indonesi, provocant danys extremadament greus al quiròfan

imatge 27: Hospital Al Shifa

<https://www.revista5w.com/podcast/gaza-del-ataque-israeli-contra-trabajadores-humanitarios-a-la-destruccion-del-hospital-de-al-shifa-105683>

principal. Van ser evacuats 31 nadons prematurs amb greus infeccions de l'Hospital Al-Shifa; altres vuit nadons prematurs van perdre la vida abans de l'evacuació a causa de la falta de combustible per a les incubadores. Després d'un atac a les zones properes de Jan Yunis, 122 persones van arribar a l'Hospital Naseer, de les quals 22 no van poder ser salvades, ja que van morir durant el trajecte.

Durant només aquell dia, van morir altres 32 persones dels camps de refugiats de Bureij i Nuseirat, zones suposadament "segures". A més a més, l'ONU va reportar la mort de 6 periodistes palestins. A la Cisjordània ocupada, la situació repressiva també era i és existent. Les forces armades israelianes van arrestar 30 treballadors palestins d'origen gazaenc; també van disparar a un noi jove de 21 anys i no li van permetre accedir a les ajudes primàries, bloquejant les ambulàncies. Més endavant, van obrir el pas a les ambulàncies fins que va morir.

A la comunitat internacional també van sorgir noves notícies. El primer ministre de França, Emmanuel Macron, va declarar la necessitat d'un respir humanitari de forma immediata. Així mateix, António Guterres, el secretari general de l'ONU, es va presentar bastant preocupat pels atacs a les dues escoles de l'UNRWA que van ocórrer en menys de 24 h. A banda d'això, la Xina es va comprometre a cooperar amb una delegació de països àrabs i musulmans per "restablir la pau el més aviat possible", i Ali Khamenei, el líder suprem d'Iran, va recomanar als països musulmans trencar els llaços amb Israel, encara que sigui durant un període limitat.

El 23 de gener del 2024, va ser el dia 109 d'aquesta guerra. Durant aquest dia, es van intensificar els atacs de l'ofensiva a Jan Yunis i les zones del sud de Gaza, i van sorgir noves notícies en relació als afers diplomàtics:

L'IDF va bombardejar la seu de la Societat de la Mitja Lluna Vermella Palestina, una ONG que proporciona recursos de necessitat primària i primers auxilis a la població palestina. La força aèria israeliana va bombardejar les infraestructures en les quals opera el grup de Hezbolà al Líban; al mateix temps, aquest mateix grup va declarar haver llençat míssils cap a Israel en forma de resposta als atacs. En aquest mateix dia, civils israelians van provocar l'incendi d'un concessionari de cotxes situat a la Cisjordània ocupada i també van irrompre a la mesquita d'Al-Aqsa.

EE. UU. i el Regne Unit van intervenir amb atacs aeris contra grups hutís iemenites, amb el suport d' Austràlia, Bahrain, Canadà i dels Països Baixos. Paral·lelament, França va convocar una reunió a l'ONU sobre Palestina, però no es va poder dur a terme per qüestions burocràtiques. Amb tot això, la Cort Suprema dels Estats Units

va rebutjar la demanda que va presentar el Fons Nacional Jueu, acusant la Campanya Nord-americana pels Drets Palestins de “donar suport al terrorisme”.

El 24 d'abril del 2024 va augmentar l'hostilitat mútua entre Israel i el sud del Líban; va haver-hi un gran intercanvi de bombardejos entre els dos bàndols: Israel i Hezbolà. El ministre de Defensa israelià, Yoav Gallant, va confirmar l'aniquil·lació de “la meitat dels líders de Hezbolà del sud del Líban” amb molt d'èxit.

Aquest grup paramilitar va respondre confirmant haver disparat desenes de missils contra la comunitat israeliana de Shomera, declarant que aquest atac va ser una resposta als bombardejos que van rebre els llogarets libanesos, que van causar dues víctimes mortals. A més a més, Hezbolà va negar l'afirmació de Gallant, al·legant que ho va dir amb intencions “d'impulsar la moral israeliana”.

El 25 de desembre del 2024, Hamas i Israel es van culpar l'un a l'altre pels retards en l'acord de l'armistici, intercanviant les acusacions sobre qui havia introduït noves condicions o manipulat els acords previs.

En aquesta negociació fallida, els dos bàndols van presentar arguments totalment oposats: Hamas va defensar que Israel havia establert noves condicions relacionades amb la retirada, l'armistici i el retorn dels civils palestins desplaçats; en canvi, el primer ministre d'Israel, Benjamin Netanyahu, va negar les afirmacions de Hamas, qualificant el que van dir com a mentida.

La postura de Hamas exigeix “la fi de la guerra”, mentre que Israel insisteix a seguir per acabar amb el govern de Hamas sobre Gaza per garantir la seva extinció i per “reduir les possibles amenaces”.

Com era d'esperar, el context militar encara seguia i segueix estant actiu. Durant tots aquests dies de guerra, Israel va seguir mantenint una forta pressió militar a la Franja de Gaza; segons els funcionaris de salut palestins, en les últimes 24 h del 26 de desembre del 2024 es va registrar la mort de 24 persones. També es van documentar noves víctimes mortals a la zona “segura” pels refugiats d'Al-Mawasi, on l'IDF (*Israel Defense Forces*) estava atacant a Hamas.

El 13 de juny del 2025, Israel va llençar un atac a l'Iran, iniciant la guerra dels 12 dies. L'atac tenia l'objectiu d'acabar amb el programa nuclear que s'estava desenvolupant a l'Iran, ja que molts líders d'Occident van considerar que l'adquisició d'armament nuclear per part de l'Iran podia implicar riscos de gran magnitud per a la comunitat internacional. Les forces armades d'Israel van ser incapaces de destruir les instal·lacions nuclears iranianes a causa de les seves fortes fortificacions; per això, els Estats Units hi van intervenir directament el 22 de juny, cosa bastant contradictòria amb el moviment que protagonitza Donald Trump de “Make America Great Again”, ja que els seus simpatitzants són antiintervencionistes, encara que

existeix una part que està a favor de l'intervencionisme sempre que pugui beneficiar l'economia nacional nord-americana, com en el cas de Veneçuela (gener 2026).

Tornant al punt principal, al mateix dia que Israel va iniciar la guerra llençant nombrosos atacs aeris contra les defenses antiaèries iranianes i altres zones estratègiques, a la nit, l'Iran va respondre amb una pluja de míssils destinats a zones estratègiques d'Israel. Aquest mateix panorama va continuar del 14 al 21 de juny, ja que seguien intercanviant atacs entre ells. Com ja s'ha comentat anteriorment, el 22 de juny, els EE.UU. van participar als atacs contra l'Iran bombardejant les tres instal·lacions nuclears més importants: Natanz, Isfahan i Fordow.

El 23 de juny, l'atac de l'Iran cap a la base militar nord-americana de Qatar va marcar un punt d'inflexió per a aquesta guerra, desencadenant un nou armistici.

Del 24 al 25 de juny es va consolidar un armistici gràcies a la intervenció mediatadora de Qatar. No obstant això, aquest acord va ser oral i bastant incomplet; no es van resoldre molts problemes profunds del conflicte. El més probable és que la guerra torni a escalar en un futur no tan llunyà. Aquesta guerra no va suposar una victòria per a cap dels dos bàndols; tant l'Iran com Israel i els EE. UU. no han pogut complir els seus objectius. El programa nuclear de l'Iran no va ser destruït ni tampoc van aconseguir enfonsar el seu règim vigent. Alhora, l'Iran ha aconseguit sobreviure reclamant una suposada "victòria", i a més va sortir del conflicte políticament sense canvis.

Imatge 28: Assistents a l'Assemblea General de l'Organització de les Nacions Unides (ONU) s'aixequen dels seus seients quan Netanyahu inicia el seu discurs.

<https://www.huffingtonpost.es/global/la-gran-mayoria-delegados-abandonan-sala-protesta-netanyahu-iba-empezar-discurso-onu.html>

El passat 26 de setembre del 2025, a l'Assemblea General de l'ONU, Benjamin Netanyahu es va presentar amb un discurs moralista defensant els èxits de l'IDF contra Hamas; a més a més, va acusar els líders d'Occident de "sotmetre's als líders radicals islamistes" en reconèixer Palestina com a Estat.

Quan el líder de la ultradreta va arribar a la tribuna, molts diplomàtics van abandonar el recinte; de fet, els Estats Units, aliat estret d'Israel, van enviar els seus diplomàtics del rang més baix, sense presentar l'ambaixador d'EE. UU.

En el discurs de Netanyahu, es va mencionar de forma optimista la "destrucció del programa nuclear de l'Iran"; a més, va declarar que Hamas persisteix a Gaza, acusant-los de tenir la pretensió de "repetir el 7 d'octubre", justificant amb aquest argument la necessitat d'Israel "d'acabar la feina".

Des que porten duent a terme aquesta “feina”, han assassinat més de 65.000 palestins de forma sistemàtica, dels quals la majoria són civils.

Aquest mateix discurs va incloure aspectes com la destrucció dels “enemics”, amb el suport d’un mapa que va portar a mà. També va parlar sobre les noves condicions de pau i va rebutjar rotundament la possibilitat d’establir un Estat palestí, argumentant que aquesta decisió seria com “donar-li a Al Qaeda un Estat, a una milla dels Estats Units, després de l’11 de setembre” (France 24).

Alhora, Netanyahu també va negar les acusacions de genocidi, al·legant que han dut a terme mesures per disminuir les baixes civils.

Mitjans de comunicació com France 24 afirmen que durant aquest discurs s’han fet acusacions sense proves contra l’Autoritat Palestina. Netanyahu, per acabar les seves declaracions, va concloure amb aquest missatge: “Es poden rendir davant de la pressió, però Israel no ho farà” (France 24).

Al 7 d’octubre del 2025 es van complir dos anys de genocidi sistemàtic des de l’inici d’aquesta guerra; han seguit els atacs i els bombardejos contra els civils.

Les forces israelianes van iniciar un atac armat contra un jove palestí a prop de la Mesquita d’Al-Aqsa, a l’Est de Jerusalem ocupat. Per les xarxes socials circula un vídeo que demostra com la policia armada s’apropava a les persones que intentaven ajudar la víctima, que estava ferida a terra.

A les 23:00 h GMT²¹, el president dels Estats Units, Donald Trump, es va reunir a la Oval Office amb un ciutadà nord-americà, Edan Alexander, que va ser alliberat després que Hamas el segrestés el 7 d’octubre del 2023. Aquesta reunió va ser privada.

Aquell mateix dia, Trump va expressar optimisme cap a un acord de pau per Gaza; va declarar que un grup de mediació s’estava dirigint a Egipte per participar en el debat del conflicte. Hamas va presentar les seves exigències que s’haurien de tenir en compte per establir un acord, incloent: un armistici permanent, la retirada de l’IDF de Gaza per complet i l’ingrés de l’ajuda humanitària sense cap tipus de restriccions. Segons altres mitjans de comunicació egipcis, també exigeixen el lliurament del presoner palestí Marwan Barghouti a canvi d’altres presoners de guerra israelians.

La postura d’Israel seguia sent la mateixa. El primer ministre, Benjamin Netanyahu, va declarar les intencions de continuar amb la guerra per aconseguir els objectius militars: “el retorn dels ostatges que manté Hamas, l’eliminació del seu govern i assegurar que Gaza deixi de ser una amenaça per a Israel.”

La crisi humanitària sanitària segueix escalant cada cop més. UNICEF va denunciar

²¹ L’hora GMT és l’hora de referència del món, basada en el meridià de Greenwich. És el punt zero per calcular les altres hores.

la impossibilitat de traslladar les incubadores des d'un hospital evacuat del nord de Gaza perquè Israel denega el permís per dur-ho a terme de manera reiterada. A més, els nadons es veuen obligats a compartir la màscara d'oxigen; la situació no fa més que empitjorar. La Societat de la Mitja Lluna Roja Palestina ha informat sobre la mort de 29 dels seus treballadors voluntaris des del començament de la guerra, tots assassinats mentre estaven duent a terme activitats humanitàries i mèdiques.

Imatge 29: civils palestins lluitant per adquirir aliments.
<https://www.bbc.com/mundo/article/cvgpz459qll0>

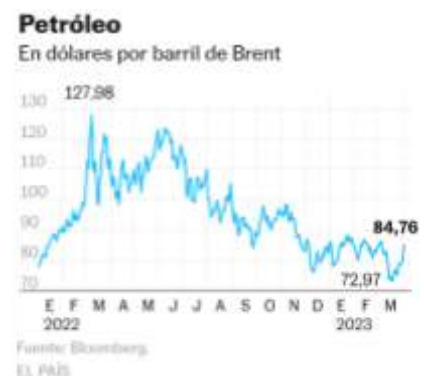
Des del 7 d'octubre del 2023 fins al 29 de desembre del 2025 s'ha registrat l'assassinat de 70.668 persones. També han mort o han estat ferits 64.000 infants. Els atacs armats han destruït el 70 % de les infraestructures civils. Paral·lelament, el 90 % de la població civil s'ha vist obligada a sotmetre's a desplaçaments forçats de forma reiterada. S'han documentat un milió de palestins en fase d'emergència i 470.000 en una fase devastadora d'inseguretat nutritiva. Tot i els armistícis temporals establerts, fins al 22 de

desembre han mort 405 persones per atacs israelians en època d'"armistici". La situació no fa més que empitjorar: el 2025 s'havia iniciat amb molta esperança; en canvi, aquest 2026 s'ha començat amb un gran pessimisme i amb dades catastròfiques.

El règim de Netanyahu ha intentat, sense èxit, silenciar els mitjans de comunicació amb l'assassinat de 29 periodistes per part de les seves forces armades al 2025, sense comptar els altres periodistes víctimes d'aquest règim en els anys anteriors.

3.2.3 *Impacte internacional del conflicte i les respostes de la UE*

Els efectes d'aquest conflicte s'han vist reflectits al preu del petroli, una matèria indicadora de la situació econòmica mundial. Només als inicis del conflicte del 7 d'octubre del 2023, el preu d'aquesta va augmentar un 7 %, però durant el mateix mes, es va tornar a estabilitzar perquè ni Israel ni Palestina són productors de petroli ni tampoc tenen gran rellevància en la producció energètica. Aquell augment sobtat del 7 % es va produir com a forma de prevenció a les amenaces del tràfic d'aquest or negre, ja que l'Iran controla una de les zones més geoestratègiques per a la circulació mundial de matèries, l'estret d'Ormuz, per on circulen el 20 % del petroli i el 25 % del gas natural líquid a nivell mundial.

Imatge 30: Gràfic de l'evolució del preu del petroli en dòlars per barril, amb pics destacats (127.98, 84.76 i 72.97) entre gener de 2022 i març de 2023.
<https://elpais.com/economia/2023-04-03/el-precio-del-petroleo-sube-mas-de-un-8-lra-s-el-anuncio-del-recorte-de-11-millones-d-e-barriles-diarios.html>

4. Els factors que limiten l'actuació internacional de la UE

Durant aquest estudi, s'han analitzat qüestions legals, històriques i polítiques que permeten ajuntar les peces d'aquest trencaclosques. Als inicis d'aquest treball s'han tractat els factors juridicoinstitucionals i posteriorment s'han analitzat les respostes de la Unió en casos reals d'alta dificultat. Tot això permet obtenir la resposta que tant s'estava buscant en aquest projecte:

4.1 Factors interns

Durant la hipòtesi ja es va mencionar un dels factors implicats que formen part de l'afectació de la UE als escenaris globals, i que queda molt clar al conflicte palestino-israelià: és la desunió a causa de la diversitat dels interessos dels EE.MM.:

"Davant d'aquest conflicte, la UE no va ser capaç d'adoptar una postura equilibrada; hi ha moltes divisions internes que defensen postures inconciliables" (p. 6).

Aquest mateix factor es veu reflectit al debat que es va tenir després que la presidenta de la Comissió, Ursula Von der Leyen, proposés lliurar els actius russos congelats per donar suport a Ucraïna amb l'objectiu de permetre una millor defensa ucraïnesa davant de la guerra impulsada per Rússia. Hongria, Eslovàquia i la República txeca, costosament, han acceptat aquesta proposta però sota la condició de no finançar els deutes en cas que les demandes russes fossin victorioses, ja que per executar-la es regeix la necessitat d'aconseguir una unanimitat. Com a resposta, Bèlgica, on es concentren la majoria d'aquests actius, va negar aquesta operació financera al no tenir garanties del 100% de reemborsament. La unanimitat també és un factor que es veu reflectit en aquest mateix exemple.

La complexitat institucional i burocràtica també són un factor clau que s'ha mencionat a la hipòtesi, i que es pot demostrar a les seccions que abarquen la PESC:

"La PESC es guia per un esquema intragovernamental, no comunitari. Això vol dir que els estats membres tenen un major control sense la necessitat de transferir la seva sobirania" (p. 15).

Tot i que mantenir la sobirania nacional dels EE.MM. en matèria de política exterior és un aspecte controvertit (ja que algunes persones advoquen pel euroescepticisme i d'altres pel europeisme buscant arribar a una federació europea), aquest aspecte

causa un alentiment per a la presa de decisions unificades, atès que es posa com a prioritat els interessos individuals dels estats.

Un altre factor intern de gran rellevància és el dilema històric entre el hard power i el soft power.

"El dilema es troba en aquesta transició de soft power a hard power, ja que des dels seus inicis, la UE va ser ideada com una aliança comercial i cultural, partidària de la influència normativa" (p. 35).

Tot i que el que es percep com més ètic és el manteniment de la UE com a una potència normativa tal i com va ser dissenyada, altres actors internacionals com els Estats Units dificulten dur a terme la intervenció legal i pacífica als escenaris globals, violant el dret internacional. Aquest factor ha impulsat la proposta de "ReArm Europe", que també ha generat controvèrsies i desacord en la seva execució.

"Aquesta iniciativa de ReArm Europe no és la més eficient si s'analitza a partir de la demostració feta en aquest document al punt «La brúixola estratègica», demostrant objectivament que hi ha una gran coherència en la decisió i en l'argument del primer ministre espanyol, Pedro Sánchez." (p. 36)

La falta d'un exèrcit europeu i la fragmentació de la defensa és un altre factor decisiu en l'eficiència i eficàcia europees a l'hora d'adquirir un paper intervencionista.

"La gran fragmentació militar europea és ineficient (...) La diversitat de la unió dels protocols i artefactes repercuteix negativament a l'hora de cercar una bona coordinació militar" (p. 30).

És necessari adoptar una major independència dels Estats Units i de l'OTAN i gestionar millor la inversió militar:

"La UE no té els mateixos interessos que els EE. UU., per això es troba amb la necessitat de tenir una major independència" (p. 30).

Tots aquests paràmetres, a banda d'alentir l'actuació internacional de la UE, contribueixen a la desconexió de la ciutadania i al dèficit democràtic, tal i com s'ha demostrat a la hipòtesi inicial:

"La complexitat institucional (...) contribuint al fet que la ciutadania se senti desconnectada de la UE. En les eleccions del 2024, la participació va ser del 50,74%" (p. 9).

El principi de subsidiarietat i el principi de proporcionalitat són dues teories que posen nom a la precaució europea:

"El principi de subsidiarietat fa que les competències que no siguin explícitament exclusives limitin la possibilitat d'actuar de la Unió (...)" (p. 21)

"El principi de proporcionalitat es caracteritza per la incertesa. (...) s'utilitzaran els mínims mitjans possibles." (p. 21)

Tot i la positivitat d'aquestes dues teories, també tenen una part negativa, donat que poden limitar la potencial influència europea a nivell global, reduint la seva capacitat d'actuació.

4.1 Factors externs

Al igual que hi ha factors interns que limiten l'actuació internacional de la Unió Europea, també hi ha factors externs que tenen un gran impacte en les polítiques exteriors de la Unió.

Un d'aquests factors és la competència geopolítica amb altres grans potències com EE.UU., la Xina o Rússia.

"La PESC no ha evolucionat amb el mateix ritme (...) davant d'altres potències com la Xina i EE.UU." (p. 16).

Especialment, la pressió i les polítiques dels Estats Units influeixen moltíssim a les decisions europees; un clar exemple és la pressió que hi va imposar perquè la Unió augmentés la despesa militar a un 5%:

"La UE va acceptar aquesta proposta i actualment s'està duent a terme, excepte Espanya" (p. 36).

Espanya ha hagut d'afrontar les amenaces comercials nord-americanes. A més, el posicionament tan pragmàtic d'aquesta potència genera una gran incertesa, demostrant una gran vulnerabilitat del bloc europeu cap als canvis dràstics de Trump.

"El 15 d'agost del 2025, Trump i Putin es van reunir a Alaska per intentar establir acords per compte propi per acabar amb la guerra, cosa que va augmentar l'ansietat d'Ucraïna i d'Europa." (p. 43-44)

Aquest és un clar exemple de l'actuació bilateral nord-americana en qüestions que són altament rellevants i importants per a la Unió, deixant-la de banda quan hauria de ser el principal intermediari.

Paral·lelament, les guerres tenen un gran impacte sobre la UE; la Guerra d'Ucraïna ha causat conseqüències negatives per a la Unió, augmentant la inflació i provocant un xoc energètic.

Un altre condicionant són els conflictes de difícil resolució, com la crisi humanitària de Palestina i l'ocupació de Cisjordània. La Unió ha demostrat molta incoherència i incapacitat per aplicar mesures sancionadores, tot i el suport humanitari expedit.

"Molts mitjans de comunicació critiquen les mesures de la UE en aquest conflicte, ja que ha sigut incapaç de pressionar Israel per frenar les massacres de Gaza, a diferència de les mesures sancionadores que van aplicar contra Rússia" (p. 60).

La fragilitat del multilateralisme també és un factor que s'ha vist reflectit durant l'època de la pandèmia:

"L'escenari global durant la pandèmia mundial de la COVID-19 de l'any 2020 ha demostrat l'individualisme dels estats en no actuar de manera col·lectiva per fer front a la pandèmia, prioritzant els seus interessos i buscant el màxim benefici individual." (p. 35)

Aquest és un clar exemple de com el multilateralisme es desintegra en moments crítics, cosa que debilita el model de governança que promou la UE.

Una altra variable que també hi influeix són les limitacions del Dret Internacional, tal i com s'ha comentat a la nota 20; la Cort Internacional de Justícia no ha emès cap sentència oficial, cosa que dificulta a la UE seguir protocols específics.

A la vegada, La dependència energètica ha tingut un paper molt rellevant dins de les dificultats d'actuació europea, causant un posicionament més vulnerable per al bloc europeu:

"Durant un llarg període de temps, Rússia ha sigut el principal proveïdor energètic de petroli i gas per a la Unió Europea... Segons el think tank TDC, Rússia va suministrar el 45,3 % del gas que es va consumir a la UE el 2021." (p. 47)

Aquesta dependència desencadena la ineficàcia de les sancions emeses, limitant el seu poder d'actuació i la seva influència.

"Tot i les mesures restrictives executades contra la federació russa, la dependència energètica afebleix les conseqüències d'aquestes represàlies europees que hauria d'assumir Rússia." (p. 47)

Com a conseqüència, la UE, al detectar aquest inconvenient, ha iniciat processos per disminuir aquesta dependència a través de la diversificació de proveïdors energètics.

5. Conclusions

Al llarg del desenvolupament d'aquest projecte, a l'inici, s'ha plantejat una hipòtesi que s'ha pogut corroborar a l'apartat anterior (Els factors que limiten l'actuació de la UE). La diversitat d'interessos entre els estats membres i la complexitat institucional sí que limiten la seva actuació a nivell internacional.

A més, aquests processos burocràtics i aquestes limitacions fan que la població europea se senti menys escoltada, debilitant la democràcia, com s'ha demostrat a l'enquesta elaborada, en la qual el 29% dels enquestats no se senten representats per les decisions internacionals de la UE, juntament amb el 43,9% que se senten escoltats de vegades, però no sempre (Annex 10, gràfica 9).

Alhora, els entrevistats coincideixen que la UE no està del tot unificada per qüestions d'interessos propis dels estats membres o pel condicionament d'altres agents internacionals, com els EUA. Com que un tema com aquest és molt polític, hi ha hagut moltes valoracions i punts de vista diferents, tant entre els entrevistats com entre els enquestats.

El públic que ha fet l'enquesta, majoritàriament ciutadans de Reus d'entre 31 i 50 anys, coincideix en que la UE actua unida davant els reptes globals, però amb problemes. Aquest punt de vista popular s'alinea amb les aportacions dels especialistes entrevistats.

Una altra gran aportació dels experts, que ajuda a unir les peces d'aquest trencaclosques, confirma que, en no tenir polítiques unificades, com és el cas de les polítiques comercials, la UE disminueix la seva repercussió mundial i, a més, és menys forta a l'hora de defensar-se a si mateixa.

Tant a l'entrevista del senyor Rafael Grasa com a les opinions dels enquestats, es coincideix que la UE té el potencial d'actuar més i millor globalment, reduint la seva dependència d'altres agents, especialment dels EUA.

Dient a terme aquest treball, s'han aconseguit els objectius establerts. S'ha pogut entendre el funcionament de la UE com a actor internacional a través de l'estudi de les institucions que tenen un major impacte a nivell global. També s'ha pogut fer un estudi exhaustiu de la seva història i de les polítiques que en formen part.

A més, a través de l'anàlisi dels dos conflictes internacionals estudiats, s'han extret les dades clau que han permès identificar els factors que limiten la UE des d'una perspectiva internacionalista i actual. També, a través de les enquestes i les entrevistes, s'han pogut extreure dades que han permès demostrar la viabilitat d'aquesta hipòtesi i reforçar la credibilitat del projecte en general.

Amb el projecte EUnited, que compta amb el suport del 75,6% dels enquestats, (Annex 14, Gràfica 13) s'ha pogut proporcionar una possible solució, no definitiva, però sí de suport, per fer front a les limitacions que s'han pogut identificar.

Des d'una perspectiva personal, duent a terme aquest projecte, com a autora, he adquirit noves habilitats en relació amb el món internacionalista. Tal com vaig mencionar a la motivació personal, he pogut confirmar que aquests temes no són gens simples ni fàcils. El fet d'adquirir tanta informació nova, tantes dades i tantes curiositats polítiques m'ha fet ser més crítica a l'hora de buscar informació, sobre tot, en temes tan delicats com els conflictes; he après a identificar quines dades són certes i quines no ho són.

També, a nivell lingüístic, desenvolupant aquest projecte he notat un gran avenç en les meves habilitats de redacció i en el meu nivell lèxic. El fet d'analitzar documents legals, mantenir converses amb especialistes d'alt nivell o estar constantment investigant temes polítics i històrics han estat activitats que han beneficiat molt el meu intel·lecte en general; aquest esforç m'ha fet sortir de la meva zona de confort.

A part de les noves habilitats tècniques que he adquirit, també n'he adquirit de personals. Un cop acabat aquest projecte, he sentit una gran satisfacció mai experimentada. Després de veure tot el treball acumulat, a base de la meva constància i de la meva disciplina, he après que res és impossible: si realment desitgem alguna cosa, establint un pla i executant-lo estratègicament, es pot aconseguir tot.

6. Webgrafia

- Timeline - EU migration and asylum policy. (n.d.). Consilium.
<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-migration-policy/migration-timeline/>
- Enr. (2024, July 5). La participación en las elecciones al Parlamento Europeo sigue siendo baja. European Newsroom.
https://europeannewsroom.com/es/la-participacion-en-las-elecciones-al-parlamento-europeo-sigue-siendo-baja/?utm_source
- Hechos y cifras clave | Unión Europea. (n.d.). European Union.
https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/facts-and-figures-european-union_es
- El “dumping” explicado: definición y efectos | Temas | Parlamento Europeo. (2018, September 7). Temas | Parlamento Europeo.
<https://www.europarl.europa.eu/topics/es/article/20180621STO06336/el-dumping-explicado-definicion-y-efectos>
- Servicio Europeo de Acción Exterior (SEAE) | Unión Europea. (n.d.). European Union.
https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-external-action-service-eeas_es
- Granados, B. G. (2020, June 17). Borrell nombra a cinco españoles para altos cargos del Servicio Europeo de Acción Exterior. thediplomatinspain.com.
<https://thediplomatinspain.com/2020/06/17/borrell-nombra-a-cinco-espanoles-para-altos-cargos-del-servicio-europeo-de-accion-exterior/>
- Consejo de la Unión Europea: Ministerio de Hacienda. (n.d.).
<https://www.hacienda.gob.es/es-ES/Areas%20Tematicas/Internacional/Union%20Europea/Paginas/Consejo%20Europeo.aspx>
- El Consejo en su formación de Asuntos Exteriores. (n.d.). Consilium.
<https://www.consilium.europa.eu/es/council-eu/configurations/fac/>
- Consejo de la Unión Europea. (n.d.).
<https://www.hablamosdeeuropa.es/es/Paginas/El-Consejo-de-la-UE.aspx>
- La Comisión Europea: Ministerio de Hacienda. (n.d.).
<https://www.hacienda.gob.es/es-ES/Areas%20Tematicas/Internacional/Union%20Europea/Paginas/Comision.aspx>

- Comisión Europea. (n.d.).
<https://www.hablamosdeeuropa.es/es/Paginas/La-Comision.aspx>

- Los comisarios. (n.d.). The Commissioners.
https://commissioners.ec.europa.eu/college-commissioners-2019-2024_es#paragraphe_509

- Parlamento Europeo. (n.d.).
<https://www.hablamosdeeuropa.es/es/Paginas/El-Parlamento.aspx>

- El Parlamento Europeo: Ministerio de Hacienda. (n.d.).
<https://www.hacienda.gob.es/es-ES/Areas%20Tematicas/Internacional/Union%20Europea/Paginas/Parlamento%20europeo.aspx>

- Bruselas, P. Á. V.-. C. E. (2024, August 9). Anatomía del Parlamento Europeo en la legislatura 2024-2029. Demócrata.
<https://www.democrata.es/actualidad/anatomia-del-parlamento-europeo-en-la-legislatura-2024-2029/>

- Grupos políticos. (n.d.). Grupos Políticos.
<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/es/organisation-and-rules/organisation/political-groups>

- Consejo Europeo. (n.d.).
<https://www.hablamosdeeuropa.es/es/Paginas/El-Consejo-Europeo.aspx>

- Consejo Europeo: funciones y competencias | Unión Europea. (n.d.). European Union.
https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-council_es

- El Viejo Continente. (2018, May 8). ¿Qué es el PARLAMENTO EUROPEO y cómo FUNCIONA? [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=k_SrZrRoSss
- Búsqueda avanzada | Buscar | Eurodiputados | Parlamento Europeo | España. (n.d.). <https://www.europarl.europa.eu/meps/es/search/advanced?countryCode=ES>
- Gurú Oposiciones. (2022, August 12). El Consejo Europeo [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=EwkW4R3Yu3E>
- El Tribunal de Justicia de la Unión Europea | Fichas temáticas sobre la Unión Europea | Parlamento Europeo. (n.d.). <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/es/sheet/26/el-tribunal-de-justicia-de-la-union-europea>
- El Tribunal de Justicia de la Unión Europea: Ministerio de Hacienda. (n.d.). <https://www.hacienda.gob.es/es-ES/Areas%20Tematicas/Internacional/Union%20Europea/Paginas/Tribunal%20de%20Justicia.aspx>
- Tribunal de Justicia de la UE. (n.d.). <https://www.hablamosdeeuropa.es/es/Paginas/El-Tribunal-de-Justicia-de-la-UE.aspx>
- Una Brújula Estratégica para la Seguridad y la Defensa. (n.d.). Consilium. <https://www.consilium.europa.eu/es/policies/strategic-compass/>
- EUROPE DIRECT Segovia. (2022, February 28). Josep Borrell - Una brújula estratégica para Europa (XII Ciclo de Estudios Europeos) [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=5CQWaHKiD2w>
- Brújula Estratégica de la Unión Europea | Sitio oficial del Departamento de Seguridad Nacional. (n.d.). <https://www.dsn.gob.es/va/node/17233>
- Romero, A. (2025, October 31). El reto de alcanzar el 5% en gasto militar en la cumbre de la OTAN: la seguridad europea, a debate. RTVE.es.

<https://www.rtve.es/noticias/20250624/gasto-defensa-cumbre-otan-europa-seguridad/16612942.shtml>

- Exprés, E. P., & Exprés, E. P. (2025, January 24). Trump exige un gasto en Defensa del 5% a los países de la OTAN y acusa a la UE de “injusta” con EE UU. EL PAÍS Exprés.
<https://elpais.com/expres/2025-01-24/trump-exige-un-gasto-en-defensa-del-5-a-los-paises-de-la-otan-y-acusa-a-la-ue-de-injusta-con-ee-uu.html>

- Una Brújula Estratégica para la UE. (n.d.). Consilium.
<https://www.consilium.europa.eu/es/infographics/strategic-compass/>

- Vozpópuli. (2025, October 23). Sánchez responde a las críticas de Trump por el gasto en defensa: “Sabe que estamos cumpliendo” [Video]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=fr4rkhQ3OXg>

- Instituto Galego de Análise e Documentación Internacional (IGADI). (2014, January 30). Reflexiones sobre el “soft power” europeo - IGADI. Instituto Galego de Análise e Documentación Internacional (IGADI).
<https://www.igadi.gal/es/analise/reflexiones-sobre-el-soft-power-europeo/>

- The idea of power is new to Europe*. (n.d.). EEAS.
https://www.eeas.europa.eu/eeas/idea-power-new-europe_en?etrans=es

- Petriola, L., Popescu, F. A., & Cosian, M. (2025). The Future International Order and the European Union's Soft Power Dilemma. AGORA Int'l J. Jurid. Sci., 19, 229.

- De La Cruz, C. L. J. R. (2025). La respuesta de la Unión Europea a la guerra comercial de Trump. Dialnet.
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=10326884>

- Vista de La guerra comercial de Donald Trump y sus consecuencias económicas. (n.d.). <https://revistasice.com/index.php/ICE/article/view/6986/7005>

- Vista de Rusia y Ucrania: algunas claves históricas, identitarias y geopolíticas para entender la guerra. (n.d.).
<https://revistas.ucaip.edu.ar/index.php/Perspectivas/article/view/249/215>

- Diaz, S. D. (2021). EL CONFLICTO UCRANIANO. ORIGENES y CAUSAS DE LA ULTIMA GUERRA EN EUROPA. Gladius Et Scientia Revista De Seguridad Del CESEG, 2. <https://doi.org/10.15304/ges.2.4432>

- Vista de De la guerra en Ucrania. (n.d.).
<https://revistas.unav.edu/index.php/anuario-esp-dcho-internacional/article/view/43584/37184>

- De Paz Y Conflictos, R. (n.d.). Vista de Las causas de la invasión rusa de Ucrania: una aproximación geopolítica desde el realismo neoclásico.
<https://revistaseug.ugr.es/index.php/revpaz/article/view/26337/29106>

- colaboradores de Wikipedia. (2025, November 10). Mensaje de Vladímir Putin del 24 de febrero de 2022. Wikipedia, La Enciclopedia Libre.
https://es.wikipedia.org/wiki/Mensaje_de_Vlad%C3%ADmir_Putin_del_24_de_febrero_de_2022

- Jazeera, A. (2022, February 24). Russian forces launch full-scale invasion of Ukraine. Al Jazeera.
<https://www.aljazeera.com/news/2022/2/24/putin-orders-military-operations-in-eastern-ukraine-as-un-meets>

- Ukraine: Secretary-General calls for probe into Bucha killings. (2022, April 5). UN News. <https://news.un.org/en/story/2022/04/1115442>

- Bravo, C. (n.d.). EL SERVEI EUROPEU D'ACCIÓ EXTERIOR: CONTRIBUTIÓ A LA COMUNITARITZACIÓ DE LA POLÍTICA EXTERIOR I DE SEGURETAT COMUNA I A LA COHERÈNCIA DE L'ACCIÓ EXTERIOR DE LA UNIÓ EUROPEA. UAB.

- Pablo del Hierro Lecea, HISTORIA DE LA INTEGRACION EUROPEA: POLITICA EXTERIOR Y DE SEGURIDAD COMUN, EXNOVO.

- Araceli Mangas Martín, LA DISTRIBUCIÓN DE COMPETENCIAS EN LA UNIÓN EUROPEA Y EL PRINCIPIO DE SUBSIDIARIEDAD, Universidad de Salamanca.

- Francisco Aldecoa Luzárraga, Noé Cornago Prieto, Victoria Rodríguez Prieto Teoría y práctica de la diplomacia común europea, 24 COLECCIÓN ESCUELA DIPLOMÁTICA.

- A STRATEGIC COMPASS FOR SECURITY AND DEFENCE,
https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/strategic_compass_en3_web.pdf

- Julián MELERO ARMIÑANZAS, La Estrategia Global de la Política Exterior y de Seguridad de la Unión Europea y los avances en su implementación. Universidad Nacional de Educación a Distancia.

- Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe
https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf

- Las fragmentadas memorias públicas de la Gran Guerra Patria en Ucrania (1991-2022) Xosé M. Núñez Seixas¹ Ediciones Complutense

- BBC News. (2024, April 8). Ukraine war: Bucha's wounds still raw two years on.
<https://www.bbc.com/news/world-europe-68755814>

- Jazeera, A. (2023, May 30). Fall of Severodonetsk is Russia's biggest victory since Mariupol. Al Jazeera.
<https://www.aljazeera.com/news/2022/6/25/fall-of-severodonetsk-is-russias-biggest-victory-since-mariupol>

- Staff, A. J. (2022, October 14). Mapping Ukraine's counteroffensive. Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/news/longform/2022/10/14/mapping-one-month-of-ukraines-counteroffensive>
- Jazeera, A. (2023, May 30). Ukraine reports 'unprecedented bloody battles' in Bakhmut. Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/news/2023/4/16/ukraine-reports-unprecedented-bloody-battles-in-bakhmut>
- Gatopoulos, A. (2023, August 31). Ukraine's months-long counteroffensive at the crossroads. Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/features/2023/8/31/ukraines-months-long-counteroffensive-at-the-crossroads>
- Shamim, S. (2025, January 8). Russia gained 4,000sq km of Ukraine in 2024. How many soldiers did it lose? Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/news/2025/1/8/russia-gained-4000sq-km-of-ukraine-in-2024-how-many-soldiers-did-it-lose>
- Shamim, S. (2025, January 8). Russia gained 4,000sq km of Ukraine in 2024. How many soldiers did it lose? Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/news/2025/1/8/russia-gained-4000sq-km-of-ukraine-in-2024-how-many-soldiers-did-it-lose>
- Jazeera, A. (2024, November 11). Zelenskyy says Ukraine up against 50,000-strong force in Russia's Kursk. Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/news/2024/11/11/zelenskyy-says-ukraine-facing-50000-strong-force-in-russias-kursk>
- Jazeera, A. (2024, December 16). Russia-Ukraine war: List of key events, day 1,026. Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/news/2024/12/16/russia-ukraine-war-list-of-key-events-day-1026>

- Redacción. (2025, March 1). El insólito choque entre Trump y Zelensky en la Casa Blanca deja a Ucrania frente a su peor escenario. BBC News Mundo. <https://www.bbc.com/mundo/articles/clyd11np8p7o>
- Psaropoulos, J. T. (2025, October 2). Russia advances in Ukraine as Zelenskyy touts 'mega' US weapons deal. Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/news/2025/10/2/russia-advances-in-ukraine-as-zelenskyy-touts-mega-us-weapons-deal>
- Regencia, T. (2025, December 27). Russia-Ukraine war: List of key events, day 1,402. Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/news/2025/12/27/russia-ukraine-war-list-of-key-events-day-1402>
- Glynn, J. (2025, December 25). Russian Offensive Campaign Assessment, December 24, 2025. Institute for the Study of War. <https://understandingwar.org/research/russia-ukraine/russian-offensive-campaign-assessment-december-24-2025/>
- European Central Bank. (2022, June 9). Proyecciones macroeconómicas elaboradas por los expertos del Eurosistema para la zona del euro, junio de 2022. https://www.ecb.europa.eu/press/projections/html/ecb.projections202206_eurosystmstaff~2299e41f1e.es.html#toc1
- Rohach, A. (2025, August 11). Política Energética Europea y Seguridad ante la Guerra de Rusia en Ucrania. Transatlantic Dialogue Center. <https://tdcenter.org/es/2024/11/07/politica-energetica-europea-y-seguridad-ante-la-guerra-de-rusia-en-ucrania/>
- Guerra de Rusia contra Ucrania: sanciones de la UE. (n.d.). Consilium. <https://www.consilium.europa.eu/es/policies/sanctions-against-russia/>
- Admin, D. (2024, October 1). Historia de la Cuestión de Palestina - La cuestión de Palestina. La Cuestión De Palestina. <https://www.un.org/unispal/es/history/>

- Israel revises death toll from Oct. 7 Hamas assault, dropping it from 1,400 to 1,200 | The Times of Israel. (2023, November 11). The Times of Israel.
<https://www.timesofisrael.com/israel-revises-death-toll-from-oct-7-hamas-assault-dropping-it-from-1400-to-1200/>

- Swords of Iron: Civilian Casualties. (n.d.). www.gov.il.
<https://www.gov.il/en/pages/swords-of-iron-civilian-casualties>

- Redacción. (2025, October 13). Quiénes son los 20 rehenes liberados por Hamás como parte del acuerdo de cese al fuego con Israel. BBC News Mundo.
<https://www.bbc.com/mundo/articulos/c1wl7p3242yo>

- Reuters. (2023, November 10). Israel revises Hamas attack death toll to “around 1,200.” Reuters.
<https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-revises-death-toll-oct-7-hamas-attack-around-1200-2023-11-10/>

- Haddad, M., & Chughtai, A. (2023, November 29). Israel-Palestine conflict: A brief history in maps and charts. Al Jazeera.
<https://www.aljazeera.com/news/2023/11/27/palestine-and-israel-brief-history-maps-and-charts>

- Amnistía Internacional. (2024, December 17). Israel y el Territorio Palestino Ocupado: Investigación de Amnistía Internacional sobre los ataques encabezados por Hamás el 7 de octubre de 2023 y el trato a las personas tomadas como rehenes - Amnistía Internacional.
<https://www.amnesty.org/es/documents/mde15/8803/2024/es/>

- Jazeera, A. (2023, October 9). What happened in Israel? A breakdown of how Hamas attack unfolded. Al Jazeera.
<https://www.aljazeera.com/news/2023/10/7/what-happened-in-israel-a-breakdown-of-how-the-hamas-attack-unfolded>

- Jazeera, A. (2023, November 20). Israel-Hamas war: List of key events, day 45. Al Jazeera.

<https://www.aljazeera.com/news/2023/11/20/israel-hamas-war-list-of-key-events-day-45>

- Jazeera, A. (2024, January 23). Israel's war on Gaza: List of key events, day 109. Al Jazeera.
<https://www.aljazeera.com/news/2024/1/23/israels-war-on-gaza-list-of-key-events-day-109>
- Jazeera, A. (2024, April 24). Israeli strikes hit southern Lebanon as cross-border fire escalates. Al Jazeera.
<https://www.aljazeera.com/news/2024/4/24/israeli-strikes-hit-southern-lebanon-as-cross-border-fire-escalates>
- Choukeir, J., Al-Mughrabi, N., & Angel, M. (2024, December 25). Hamas and Israel blame each other for ceasefire delay. Reuters.
<https://www.reuters.com/world/middle-east/hamas-says-israels-new-conditions-have-delayed-ceasefire-agreement-2024-12-25/>
- The war on Iran: End of the battle is a prelude to the next round | Al Jazeera Centre for Studies. (n.d.). Al Jazeera Centre for Studies.
<https://studies.aljazeera.net/en/policy-briefs/war-iran-end-battle-prelude-next-round>
- Esaá, E. (2025, September 26). Sin sorpresas y entre abucheos en la ONU, Netanyahu promete "terminar el trabajo" en Gaza. France 24.
<https://www.france24.com/es/medio-orient/20250926-sin-sorpresas-y-entre-abucheos-en-la-onu-netanyahu-promete-terminar-el-trabajo-en-gaza>
- Magee, C., Uras, U., Stepansky, J., & Siddiqui, U. (2025, October 8). Updates: Israel's genocide continues in Gaza two years since start of war. Al Jazeera.
<https://www.aljazeera.com/news/liveblog/2025/10/7/live-israels-genocide-continues-a-cross-gaza-two-years-since-start-of-war>
- Magee, C., Uras, U., Stepansky, J., & Siddiqui, U. (2025, October 8). Updates: Israel's genocide continues in Gaza two years since start of war. Al Jazeera.
<https://www.aljazeera.com/news/liveblog/2025/10/7/live-israels-genocide-continues-a-cross-gaza-two-years-since-start-of-war>

- Murray, S. (2025, September 17). La UE presenta un paquete de sanciones contra Israel por la crisis humanitaria en Gaza y Cisjordania. Euronews.
<https://es.euronews.com/my-europe/2025/09/17/la-ue-presenta-un-paquete-de-sanciones-contra-israel-por-la-crisis-humanitaria-en-gaza-y-c>

- European Commission & European Commission's Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. (2025, January 22). Factsheet - EU support to Palestinians (22 January 2025). ReliefWeb.
<https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/factsheet-eu-support-palestinians-22-january-2025>

- From the Ashes of Europe to the Ashes of Gaza: Searching for the EU in the Israeli-Palestinian conflict. (n.d.).
<https://www.securityincontext.org/posts/from-the-ashes-of-europe-to-the-ashes-of-gaza>

- The Middle East crisis. (n.d.). European Commission.
https://commission.europa.eu/topics/humanitarian-aid/middle-east-crisis_en

- Impactos económicos globales de la guerra en Palestina. (n.d.). CIDOB.
<https://www.cidob.org/publicaciones/impactos-economicos-globales-guerra-palestina>

- Cracks in EU Foreign Policy: Exposing Divisions over Palestine and Israel amidst the Gaza War. (n.d.).
<https://www.iemed.org/publication/cracks-in-eu-foreign-policy-exposing-divisions-over-palestine-and-israel-amidst-the-gaza-war/>

7. Annexos

1.1 Idea general del *software* EUnited

EUnited és una plataforma digital que permet connectar la ciutadania amb la Unió Europea a la vegada que proporciona eines útils d'anàlisi i de comunicació que permeten facilitar la presa de decisions als membres de les institucions europees. Actualment, la Unió s'enfronta a grans reptes internacionals que requereixen respostes ràpides i eficaces el més aviat possible per no caure en situacions no desitjades. Per poder executar aquestes decisions és crucial comptar amb totes les dades en una mateixa plataforma que pugui facilitar la comprensió, la recollida i la comunicació d'aquestes. Com que moltes persones no es veuen identificades amb les decisions internacionals de la UE, ni tampoc es senten considerades necessàries per a la presa d'aquestes decisions, a la vegada que es senten desconnectades amb la UE, aquesta plataforma també posarà solució a aquest problema reforçant la democràcia amb les seccions que van destinades a la població.

Annex 1: Disseny del logotip de EUnited

A diferència d'altres plataformes com: *Decidim*, *European Citizens' Initiative*, o *Votewatch Europe*, EUnited concentra totes les funcions d'aquestes plataformes incloent-ne de noves en un mateix espai. Amb aquest únic *software*, la població pot donar la seva opinió a les consultes emeses per part de les institucions per obtenir un *feedback*, a la vegada que es pot informar a través de les notícies que proporcionen. Els més joves compten amb jocs interactius i amb un fòrum que els resultarà molt familiar perquè segueix la mateixa estructura que les xarxes socials com *Instagram*.

1.2 Objectius d'EUnited

L'objectiu general d'aquesta plataforma és facilitar els processos d'actuació de la Unió Europea a l'escenari global com a potència democràtica que té en compte tots els interessos civils i nacionals dels estats membres.

Els objectius específics són:

- Facilitar la coordinació de les institucions europees.
- Permetre una millor recollida de dades organitzades amb els algorismes.
- Demostrar a la ciutadania la importància que tenen ells per a la presa de decisions polítiques.
- Fer la Unió Europea més accessible per als joves.

1.3 Funcionament bàsic del *software* - Prototip

A continuació, en aquest enllaç hi ha la presentació del prototip. Fent-hi clic, es podrà observar la maquetació del projecte juntament amb la seva explicació.

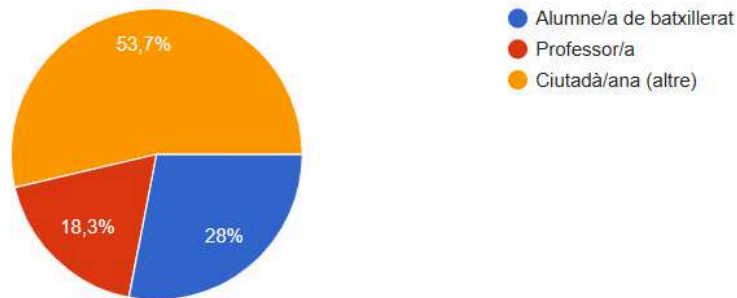
[EUnited](#)

2. Resultats de les enquestes

Annex 2: Gràfica 1

Grup al qual pertany

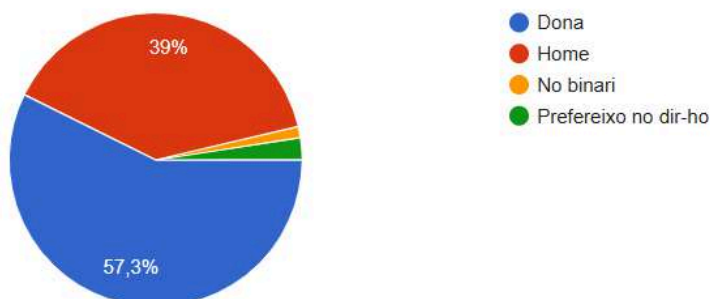
82 respostes

Annex 3: Gràfica 2

Gènere

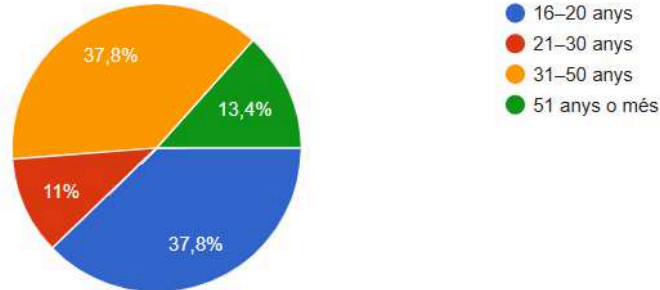
82 respostes

Annex 4: Gràfica 3

Edat

82 respostes

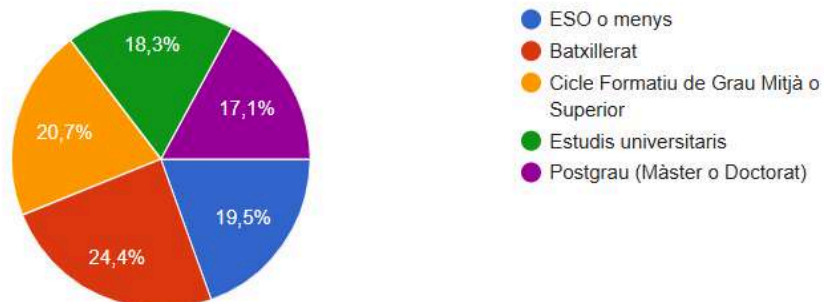

Annex 5: Gràfica 4

Formació acadèmica

82 respostes

 Copia

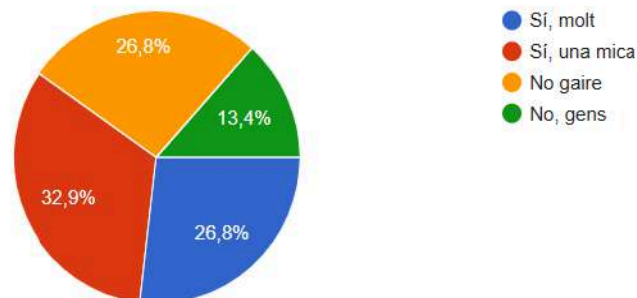

Annex 6: Gràfica 5

T'interessa la política internacional?

82 respostes

 Copia el gràfic

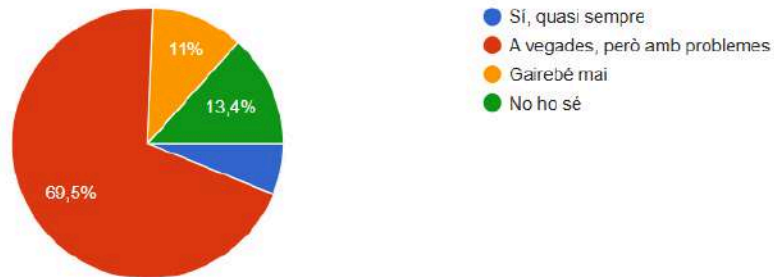
Annex 7: Gràfica 6

Sobre la unitat de la UE (Unió Europea)

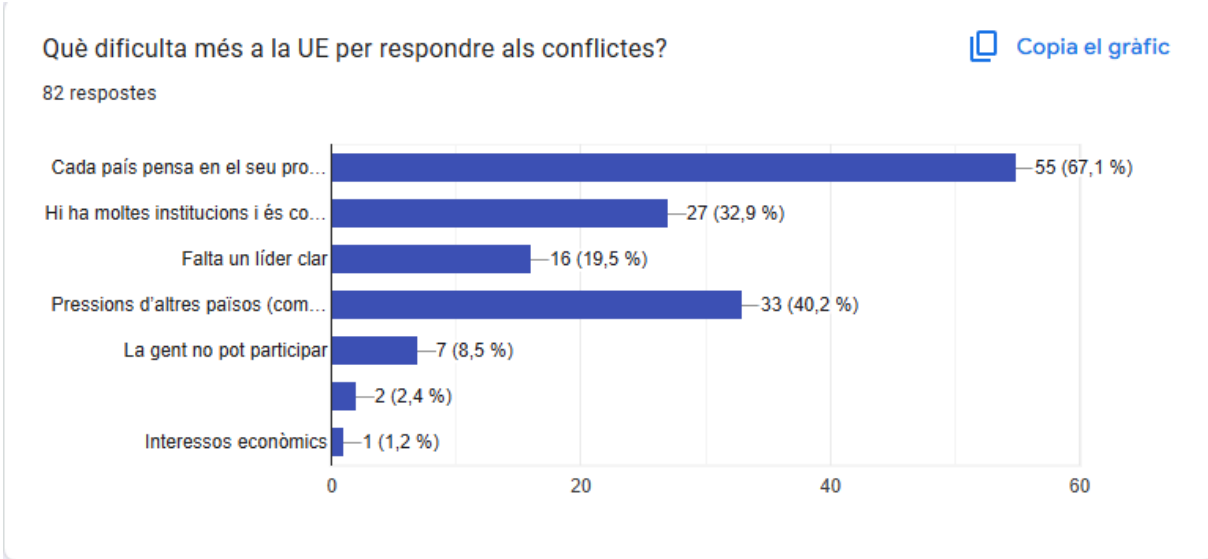
Creus que la UE actua unida en assumptes internacionals?

[Copia el gràfic](#)

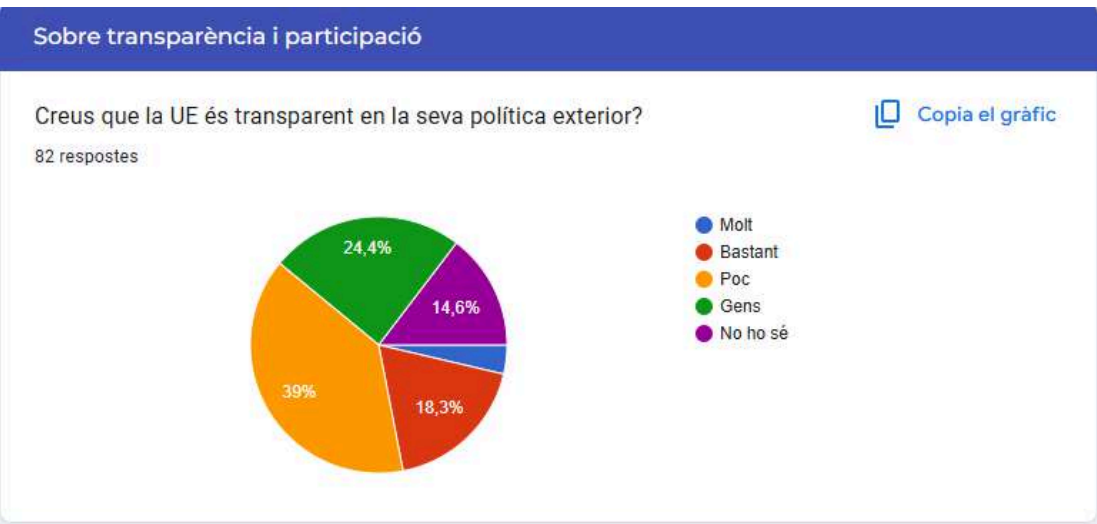
82 respostes

Annex 8: Gràfica 7

Annex 9: Gràfica 8

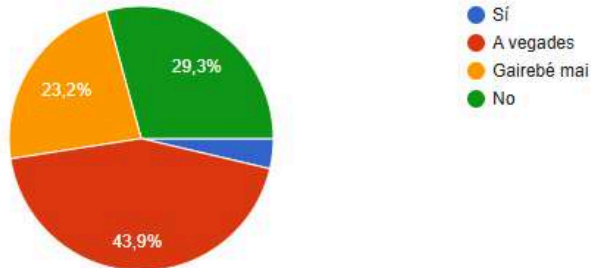

Annex 10: Gràfica 9

Et sents representat/da en les decisions internacionals de la UE?

[Copia el gràfic](#)

82 respostes

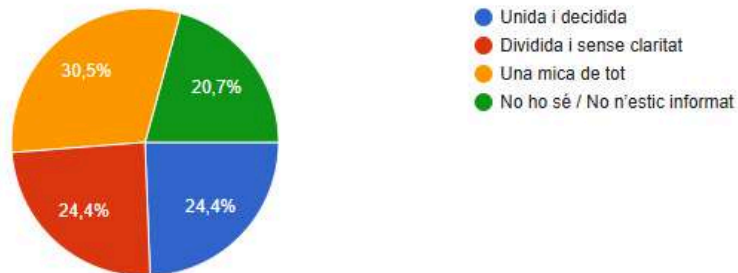
Annex 11: Gràfica 10

Sobre conflictes concrets

En la guerra d'Ucraïna, la UE ha actuat:

[Copia el gràfic](#)

82 respostes

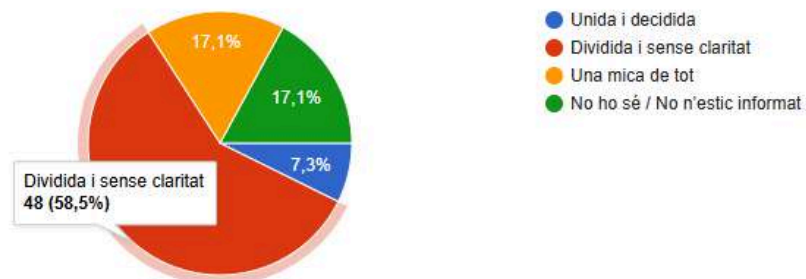

Annex 12: Gràfica 11

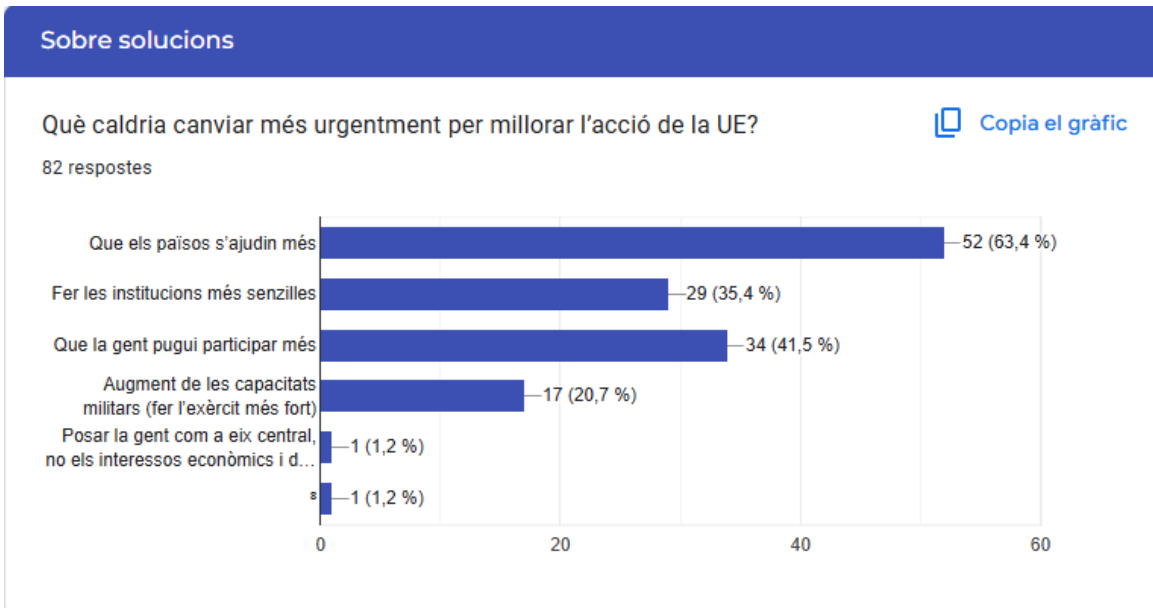
En el genocidi a Palestina, la UE ha actuat:

[Copia el gràfic](#)

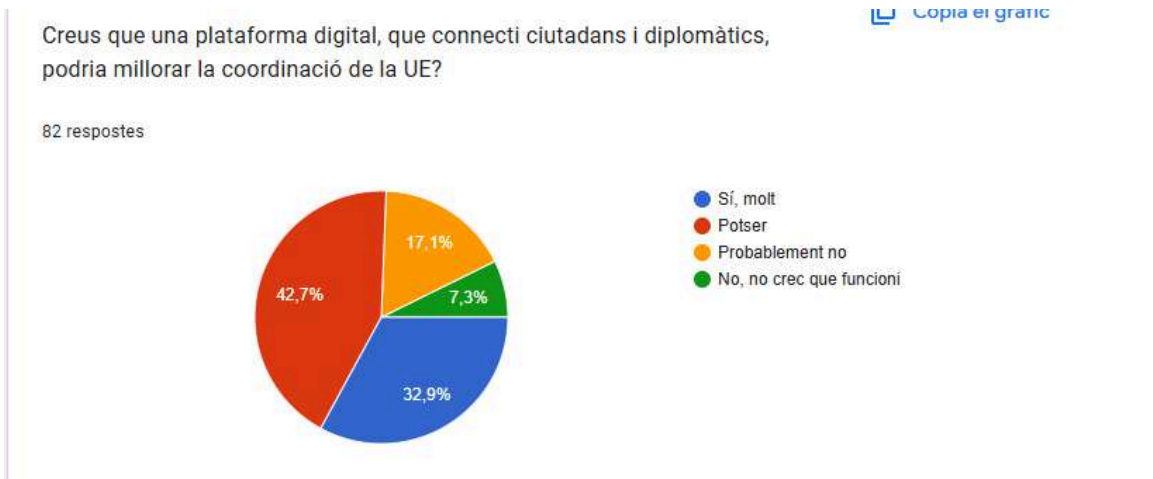
82 respostes

Annex 13: Gràfica 12

Annex 14: Gràfica 13

Annex 15: Opinions

Opinió final (opcional)

Si vols, explica breument per què creus que la UE té o no dificultats per actuar en conflictes internacionals:

26 respostes

El principal problema a l'hora d'actuar per mi de la UE és què no poden fer res sense la aprovació d'EEUU, la UE deuria fer les coses per separat, ja que el pensament europeu no es el mateix que l'americà.

Els interessos son una gran dificultat per actuar, beneficien només els països que els hi convé

Al final la disparitat d'interessos entre països, la manca de cohesió en la presa de decisions, les pressions internacionals, etc... fan q la presa de decisions sigui lenta, les intervencions poc contundents o insuficients i es tinguin més en compte les possibles conseqüències individuals q el benestar general i les necessitats dels territoris en conflicte.

Annex 16: Opinions

Crec que és una mica complicat donat el gran nombre de membres, la complexitat de les institucions, els interessos de vegades creuats dels membres i la llunyania del ciutadà de les institucions polítiques.

On són els drets humans a les guerres? però a Catalunya mateix quan va venir la policia a impedir votacions i va fer servir violència envers la ciutadania on és la UE?

Si, però la capacitat militar limitada i poc integrada per exemple, burocràcia també.

El món està en mans de les grans superpotències, i ells imposen les seves regles, a vegades només miren, per els seus propis interessos i beneficis, deixen anar als més debils i pobres.

La UE té dificultats per actuar en conflictes internacionals perquè cada decisió depèn de posar d'acord molts països amb interessos diferents

La UE té dificultats perquè cada país defensa els seus propis interessos, i això fa que sigui complicat prendre decisions ràpides i unides. A més, les institucions són moltes i complexes, i no hi ha un lideratge clar que pugui imposar una estratègia comuna fàcilment. Això fa que en conflictes com Ucraïna o Palestina, la UE acabi actuant de manera lenta i a vegades incoherent.

3. Entrevistes

3.1 Entrevista al doctor Josep-Maria Arauzo-Carod (10/12/2025)

→ Catedràtic d'Economia a la URV i director del Centre de Recerca en Economia i Sostenibilitat (ECO-SOS).

→ Especialista en localització industrial i economia espacial.

→ Té càrrecs en organitzacions nacionals i internacionals, com la presidència de la xarxa INFER i la junta del Consell de la Comissió de Competència de Catalunya (ACCO).

Imatge -: Josep-Maria Arauzo-Carod
<https://www.eco-sos.urv.cat/es/sobre-nosotros/membros/2/arauzo-carod-josep-maria>

Després del primer govern de Trump, quan Biden arriba a la presidència dels EUA, per què creus que no va eliminar la majoria dels aranzels que va imposar Trump? Això vol dir que la postura hostil que tenen els EUA contra la Xina és una cosa permanent?

No té per què; el que mostra aquest fet és que aquest tipus de polítiques proteccionistes i que consisteixen en pujar aranzels no són exclusives d'un color polític, sinó que són bastant transversals en l'àmbit de les administracions nord-americanes. I, per tant, encara que potser Trump ho ha portat a l'extrem, també són polítiques que s'han fet des del cantó demòcrata amb menys intensitat, però també s'han fet perquè tenen una pressió molt gran en termes de tots els treballadors que han perdut els seus llocs de treball, bàsicament a la indústria, com a conseqüència de la globalització, i entenen de forma errònia, crec jo, que una forma de solucionar això és pujar aranzels o mantenir aranzels alts.

Trump, a part d'això, també deia que les empreses tecnològiques que estaven situades a Europa el que feien era aprofitar-se d'aquells beneficis que haurien de contribuir pels Estats Units.

Això és una cosa que fan totes les empreses; de fet, això és cert, no en tota la Unió Europea, sinó en llocs molt concrets com ara els Països Baixos i sobretot en el cas d'Irlanda.

La República d'Irlanda té la seu a Europa de gegants tecnològics, com ara Google, que hi són, primera, perquè parlen anglès i, per tant, els és molt més pràctic d'aquesta manera, i segona, perquè tenen una pressió fiscal molt baixa. Això s'anomena dumping fiscal, quan un país té un nivell d'impostos molt baix per atraure empreses estrangeres. I és cert, sí, aquestes empreses el que fan és, d'una manera

o altra, evitar pagar impostos als Estats Units, però també estan evitant pagar impostos a França, o a Itàlia, o a Portugal, perquè també operen en aquests mercats, però des d'Irlanda, bàsicament.

Però això és una cosa que fan les empreses, evidentment amb l'ajuda dels governs respectius, però són decisions que prenen les empreses; els governs no obliguen a ningú a tenir la seu fiscal en un país o en un altre.

I també, veus racional utilitzar aquesta justificació per aplicar aranzels desorbitats?

No, jo crec que les polítiques econòmiques són tot menys racionals. El que intenten, és a dir, ells parteixen d'un discurs molt senzill, que és: “les empreses han marxat dels Estats Units perquè algú els ha proporcionat millors condicions”, i això, en canvi, els economistes ho anomenem globalització, i com a conseqüència d'això, que ja no produeixin als Estats Units, hi ha milions de treballadors que s'han quedat a l'atur, i per tant, com podem fer perquè tornin? O forçant-los, o pressionant les direccions d'aquestes empreses quan siguin nord-americanes, o posant aranzels tan alts que tot allò que vingui de fora sigui molt més car i, per tant, surti a compte produir-ho als Estats Units encara que siguin menys eficients.

Aquesta és la lògica d'aquest discurs, que insisteixo, jo crec que és errònia.

I quin creus que és el real objectiu d'aquesta lògica?

Hi ha molts factors, des d'una concepció ideològica, un nacionalisme econòmic, pensar que els Estats Units són el centre del món i que, per tant, han de donar millors condicions per a les empreses americanes. I una forma de creure que d'aquesta manera les empreses nord-americanes contractaran més, incrementaran la facturació, pagaran impostos als Estats Units i, per tant, hi haurà una major recaptació fiscal als Estats Units. Aquest és el que hi ha. I sobretot, que això és molt important: una base molt important de l'electorat de Trump són treballadors industrials que van perdre el seu lloc de treball com a conseqüència de la globalització i que, per tant, compren aquest discurs perquè el veuen com una opció per poder algun dia recuperar els seus llocs de treball.

Però les intencions reals darrere d'això?

Les intencions reals són bàsicament aquestes. És a dir, la intenció real és atraure activitat cap als Estats Units, el que passa és que és una intenció que és econòmicament molt complicada perquè té molts inconvenients i potser sí que tu pots portar activitat cap als Estats Units i fer que es produeixi més i, per tant, que baixi l'atur, però ets menys competitiu perquè no pots competir en costos en altres països.

Per tant, pot haver-hi un guany a curt termini i, per tant, a curt termini pot haver-hi un increment de l'activitat, l'economia pot anar millor, la satisfacció dels votants pot ser més alta, però a llarg termini és una solució nefasta.

I això ja ho van experimentar durant el 2017?

Quan Trump va ser president, la primera vegada que el seu primer govern va fer exactament el mateix, el que passa és que llavors ho va concentrar una mica en Europa, però sobretot en la Xina, i ara ha estat una cosa bastant generalitzada. El que passa és que, al cap i a la fi, del que es va anunciar el dia 4 d'abril al que s'ha fet després és molt diferent, i en aquest moment es van anunciar uns increments increïbles que després no s'han materialitzat, entre altres coses perquè s'adonen que si estan posant aranzels a unes matèries primeres que fan servir per a la indústria del país, aquesta indústria és menys competitiva, perquè aquest material que ha d'importar de l'estranger és més car; per tant, els costos de productes s'incrementen, han de produir amb uns costos més grans i han de vendre-ho a uns preus més cars, per tant són menys competitius i venen menys. (...)

I passant a un altre tema, en quina mesura creus que l'estructura del mercat europeu debilita la Unió Europea a l'hora de respondre de manera eficaç a una guerra comercial com aquesta?

Completament, perquè el problema amb la Unió Europea és que són 27 mercats, no un sol mercat. I són 27 autoritats polítiques, són 27 governs. En marxa que hi hagi la comissària Von der Leyen i que hi hagi un Parlament, en el fons el que mana són 27 veus diferents i, per tant, és molt complicat coordinar-se perquè hi ha alguna d'aquestes 27 veus que li compra el discurs del Trump. I per tant això complica molt les coses, perquè no és Estats Units contra la Unió Europea, sinó Estats Units contra 27 estats diferents en polítiques que, en molts casos, no tenen res a veure entre elles.

I també pot ser que siguin menys fortes que Estats Units?

Si anessin juntes, no; separades, sí.

Creus que van juntes o van sempre separades?

Van separades o van per blocs, però en qualsevol cas hi ha molta disgregació i, per tant, això resta capacitat de reacció, resta efectivitat, perquè no tens un mercat de 350 milions de persones; els alemanys diuen una cosa, però els portuguesos una altra i els francesos una altra. Així és molt complicat.

Quins serien els riscos econòmics i polítics que comportaria que la Unió Europea respongués amb aranzels propis més durs contra els Estats Units? Podria ser contraproductiu per a la societat europea?

No podria ser contraproductiu, seria contraproductiu. Això seria entrar en una guerra comercial, seria un suïcidi econòmic, perquè això vol dir que tot el que vingues de fora seria més car, i moltes coses vénen de fora perquè estem en un món globalitzat. Per tant, si el que ve de fora ve més car, no és que el producte final sigui més car; no és que el cotxe o l'ordinador o el telèfon sigui més car, és que allò que fem servir per fabricar el que sigui a Europa serà més car, i per tant el que fabriquem a Europa serà més car i ho haurem de vendre més car.

Ens compraran menys dins d'Europa i ens compraran menys fora d'Europa. Per tant, la resposta no hauria de ser mai incrementar aranzels. Mai.

Quina creus que seria la millor resposta per fer front a tot això?

A veure, el que és evident és negociar, això és el punt número 1. I punt número 2, aquí el que es tracta és de tenir socis comercials fiables, perquè afecta a la Unió Europea que els Estats Units incrementin els seus aranzels, perquè si l'Unió Europea ven coses als Estats Units, això que ven, vi per exemple, serà més car i, per tant, en vendrem menys, perquè els americans diran: "O en consumim menys o en lloc de beure vi europeu beurem vi de Califòrnia".

Què s'hauria de fer? Doncs buscar un soci comercial més fiable. És a dir, un soci comercial que sàpiga que no tindrà aquesta mena de reaccions. Doncs si resulta que ara venen vi als Estats Units i ara el vi es ven menys perquè és més car, doncs perquè en lloc de vendre vi als Estats Units, no venen vi a la Xina, per exemple, que no fa aquesta mena de polítiques i que, per tant, saps que no incrementarà els aranzels d'aquesta manera.

(...) És molt difícil de fer, perquè s'ha de fer a mig i llarg termini, però a mig i llarg termini, jo crec, i la Unió Europea ho comença a fer, que s'ha d'anar canviant de soci comercial. I s'ha de buscar un soci comercial més fiable.

Creus que aquest soci comercial podria ser la Xina?

Perfectament. No només la Xina, però sobretot la Xina.

I si ho fa i ho comença a fer, com creus que els Estats Units s'ho prendria?

Bé, els Estats Units, evidentment, ells parteixen de la base que no necessiten el que vingui de fora. Això en economia es diu autarquia, però això és molt poc eficient. No es tracta de deixar de comerciar amb els Estats Units. Això el que es tracta és de desviar comerç: una part del comerç que facis amb ells, fer-la amb un altre soci.

Evidentment, als Estats Units això no els interessa. I llavors seria una forma de pressionar perquè baixessin aranzels. Però, en qualsevol cas, al marge que es pogués tornar a la situació inicial, jo crec que és interessant que la Unió Europea

diversifiqui els socis comercials i que el pes que tenen les exportacions que van als Estats Units fos més baix. Jo crec que és molt important.

Però els Estats Units són hostils amb la Xina; el més probable és que s'ho prengui malament?

Sí, però al cap i a la fi, de la mateixa manera que els Estats Units han amenaçat o han aplicat increments d'aranzels del 30-40% i del 50%, han d'entendre que si tu ets un productor europeu, saps que si vens als Estats Units vendràs més car del que voldries vendre en un altre lloc on puguis vendre més barat.

De fet, el que pretenen són dues coses: una, que a treure una part de la producció d'empreses americanes que abans es feia als Estats Units i que ha marxat a Mèxic, a la Xina o on sigui, que tornin; i dues, que importin menys coses que es facin a Europa i, en lloc d'importar-les, fabricar-les ells. Per tant, ja ho volen. I una tercera cosa, que tot el que entri per les fronteres deixi més ingressos a aranzels.

Per tant, que entrin menys, és a dir, que la Unió Europea envii menys productes als Estats Units, ja els hi està bé, perquè això vol dir que seran empreses americanes les que serviran aquests productes per al seu mercat. I és el que volen. Per tant, això en principi no va contra els seus interessos, al contrari.

Clar, però hi ha materials que no poden produir per ells mateixos?

Evidentment. Ni es pot importar tot ni es pot produir tot dins de les fronteres nacionals.

Quin paper juga l'Organització Mundial del Comerç en tota aquesta situació? Té capacitat per frenar aquest tipus de mesures o ja està perdent rellevància?

Abans sí que tenia capacitat i l'Organització Mundial del Comerç abans gestionava els conflictes i les normes comercials. El que passa és que això era en un context de multilateralitat. En el context actual, en què hi ha uns pocs països protagonistes, com els Estats Units, davant d'aquests països l'OMC (Organització Mundial del Comerç), o WTO en anglès, a la pràctica no s'està imposant.

De fet, pujar aranzels és justament el contrari del que diu l'OMC. Als Estats Units ho han fet. No ha passat res. Per tant, això demostra que l'Organització Mundial del Comerç no té capacitat de resposta.

Creus que aquesta guerra comercial pot derivar en una cursa armamentista?

Com a guerra comercial, per ella mateixa, no. El que passa és que de forma indirecta, sí. Per què? Perquè en totes aquestes negociacions que hi ha pel mig, en el tema dels aranzels, què diuen els Estats Units? Els Estats Units ho barregen tot. Barregen la seva guerra comercial amb la Xina, la seva política comercial amb la resta del món i la situació a Ucraïna, per exemple.

I diuen a Europa, si vosaltres voleu que nosaltres rebaixem o flexibilitzem aquests aranzels, el que no pot ser és que Europa i els Estats Units, que són membres de l'OTAN, no contribuïm de forma paritària.

Els Estats Units aporten una part important al pressupost de l'OTAN; els països europeus menys. I llavors diuen que els països europeus han d'incrementar la seva despesa militar. No per atacar Rússia, no en tenen cap intenció, ni per entrar en cap conflicte bèl·lic, sinó perquè diuen: aquest increment de la despesa militar, de fet, exigien que els Estats Europeus gastessin el 5% del PIB en defensa, que és moltíssim. (...)

No és que la cursa armamentística sigui per finalitats militars, sinó simplement, com que ells venen armes i tenen la capacitat de negociar, doncs voleu una certa flexibilització dels aranzels? Vale, ens compreu armes als Estats Units.

És molt ràpid, però bàsicament és això.

I també hi ha hagut problemes amb l'OTAN, perquè Trump exigia als membres que augmentessin la despesa militar fins al 5% del PIB i amenaçava que, si no ho feien, aplicaria aranzels comercials contra aquests països. Què creus que haurien d'haver fet: acceptar pujar la despesa fins al 5% del PIB en defensa o suportar els aranzels?

És una mica el que t'he dit abans (...). El que passa és que, encara que s'incrementés molt la despesa en defensa, no baixarien els aranzels. I jo crec que els països de la Unió Europea, que són part de l'OTAN, el que han de fer és seguir la seva política de defensa autònoma i, per tant, no haurien de pujar la despesa en defensa al 5% del PIB, com demana Trump.

No ho haurien de fer. Ara, hi ha formes alternatives de fer-ho, perquè ja és el que estan fent alguns països, com Espanya, que està comptabilitzant com a despesa en defensa despeses en infraestructures. I com que també les poden fer servir les forces armades, considera que també hi ha una despesa de forma indirecta en defensa.

No és que sigui pitjor pujar la despesa militar o els aranzels, sinó que la tria no hauria de ser entre això. Els Estats Units no es poden imposar; has de triar entre A o B.

Clar, però en aquesta situació, què és pitjor, suportar els aranzels o augmentar el 5% del PIB en defensa?

Però és que no té perquè ser la tria. La Unió Europea no té perquè seguir aquesta indicació d'aranzels o defensa. Tu pots dir que potser tenim una despesa en defensa baixa, que és del 2%, la podem pujar una mica, però no crec que s'hagi d'arribar al

5%. A més, que no és el 5%, és a dir, si arribar al 5% volgués dir comprar l'armament amb preus americans, això no serviria.

El que volen els Estats Units és el 5%, però comprat amb preus americans. Per tant, és una opció trampa, en el fons.

En matèria de defensa, la Unió Europea té les seves pròpies polítiques i estratègies, però el problema principal no és tant la despesa com la manera com s'organitzen. Què creus que seria més viable: augmentar una mica el PIB destinat a defensa o, amb els recursos actuals, organitzar-se millor i aconseguir més unitat en defensa?

(...)

El problema ara mateix a Europa no és tant en termes de quantitat, perquè fa la defensa, sinó perquè no hi ha una política de defensa unificada, perquè Europa aquí no és Europa, sinó que és l'OTAN, i l'OTAN són uns països de la UE, no tots, i l'OTAN també són països que no són de la UE, com ara el Regne Unit, que és de l'OTAN i no de la UE. Per tant, aquí hi ha una combinació de molts factors; no és només Europa versus els Estats Units, sinó que hi ha molts nivells diferents i, per tant, és molt complex.

Ara jo crec que és possible que sí, que en el context de l'amenaça russa s'hagi d'incrementar la despesa militar; fins al nivell que ho demanen els Estats Units, no.

(...)

Si haguessis de resumir el principal error de la Unió Europea en aquesta guerra comercial, quin diries que és?

El principal error, jo crec, és no haver anticipat la guerra comercial. I, per tant, no ser capaç de respondre de forma unificada. Aquest és el principal error. Els dos principals errors: no haver-ho previst a temps i no respondre de forma unitària.

Com creus que ho hauríem pogut preveure a temps?

Era molt fàcil de predir, perquè tothom sabia què faria Trump si guanyava i tothom sabia que les enquestes donaven guanyador a Trump.

I a la pràctica, en cas que ho haguessin previst, quines mesures creus que haurien d'haver aplicat?

Doncs no s'haurien d'haver agafat desprevinguts, es podrien haver coordinat millor, podrien haver negociat internament una resposta unitària. I el principal és tenir una resposta unitària. Si has de negociar de pressa i corrents, no es pot tenir una resposta unitària perquè hi ha interessos diferents.

3.2 Entrevista al professor Francesc Serra Massansalvador (24/12/2025)

→ Catedràtic en dret internacional públic i en relacions internacionals, expert en Rússia i Àsia Central.

→ Professor de diversos màsters universitaris de relacions internacionals.

→ Vicedegà de Relacions Institucionals de la Facultat de Ciències Polítiques de la UAB.

imatge - : Francesc Serra Massansalvador
<https://www.rvbe.es/play/videos/cafe-didees/garoma-riega-entrevista-francesc-serra/E532366/>

Per què el Euromaidan del 2014 va ser un punt d'inflexió tan decisiu per a Rússia?

L'Euromaidan del 2014 es basa en una disjuntiva que tenia Ucraïna. Al llarg del 2013, Ucraïna va tenir dues propostes molt diferents, una de la Unió Europea i l'altra de Rússia. O signar l'acord d'associació i cooperació amb la Unió Europea o signar l'ingrés a la Unió Euroasiàtica, liderada per Rússia. Els compromisos eren tan forts que eren incompatibles, no es podien fer els dos.

Si s'agafava un, es renunciava a l'altre. El president Yanukovich, després de molta indecisió, es va decidir per l'opció russa. I això va ser el que va propiciar l'aixecament popular.

En qualsevol cas, quan va guanyar aquest moviment popular, va ser un moviment contra la influència russa i a favor de la influència europea. Per això, per Rússia, va ser un cop fort. Rússia ho va interpretar com una manipulació per part de la Unió Europea i d'Occident en general. I va ser un enfrontament entre els dos blocs, en què Rússia, aparentment, havia perdut. Que t'he de dir que una part de raó tenia Rússia, perquè hi va haver una ingerència poc bonica per part de la Unió Europea, però també s'ha de tenir en compte que la reacció va ser sobredimensionada. És a dir, a partir d'aquí, Rússia va considerar que tenia dret a actuar com va actuar, que ho veurem en les properes preguntes.

Què buscava realment Rússia en annexionar-se Crimea i impulsar la guerra al Donbàs a partir del 2014?

Buscava moltes coses. Buscava, en primer lloc, afiançar el seu paper en matèria de seguretat. El gran fantasma per Rússia és que l'OTAN s'estava ampliant, i això és un discurs que es repeteix constantment a Rússia: "L'OTAN s'està ampliant cap a l'est, està traint la seva pròpia paraula" i un punt clau, el més estratègic de tota Ucraïna, segurament era Crimea, perquè tenia i té la base militar més important de

l'antiga Unió Soviètica, la base naval més important, per la seva situació al mig de la Mar Negra, però també hi ha la qüestió simbòlica: Crimea, en general, però sobretot Sebastopol, que és on hi ha la base militar. I en realitat tota Ucraïna té un gran valor simbòlic per Rússia.

Rússia no veu Ucraïna com una cosa a part, diferenciada de la pròpia Rússia. Ucraïna té molt de valor, fins i tot històric, és a dir, si tu li preguntes a qualsevol nen rus quan va néixer Rússia, et dirà que Rússia va néixer en el moment en què el príncep Vladimir de Kíev es bateja i adopta el cristianisme l'any 989.

La conversió del príncep Vladimir, per al discurs nacionalista rus, és d'una força enorme. I Kíev va ser la primera capital de Rússia segons aquesta interpretació. La història es pot interpretar de moltes maneres. A Rússia ho ensenyen així. És fals, com totes les històries. Però Ucraïna és important, Crimea és important, Crimea té un valor enorme simbòlicament: és on estíuejaven els tsars, és on estíuejaven els líders del partit comunista de la Unió Soviètica, és on en algun moment escriuen tots els grans escriptors de Rússia.

I Sebastopol és allò que ha viscut les grans batalles de Rússia, de la Unió Soviètica, contra els nazis. De manera que tot plegat té ressonàncies importants a la societat russa. Ells reaccionen dient que no poden perdre una cosa així.

La societat russa és la manera que se'ls guanya, perquè si tu els parles de Crimea, et diran que Crimea és nostra, sense cap dubte. I Ucraïna és nostra. Hi ha paradoxes i veritats que es contradiuen. Si tu dius que els "ucraïnesos no existeixen", que "Ucraïna no existeix, és part de Rússia", però al mateix temps estàs dient que "Crimea és Rússia i no és Ucraïna", és allò de "però no és que havies dit que Ucraïna no existia?". Hi ha contradiccions.

En realitat és una manera d'evitar aquest pessimisme històric, filosòfic i nacional dels russos, i que Rússia, i sobretot els seus líders, recuperin aquest lideratge, aquesta posició. Rússia té la sensació d'una crisi civilitzacional en què tothom li està en contra i que ha de reaccionar o morir. I els russos ja veien clar que l'única via era morir. Des del punt de vista demogràfic, industrial, econòmic i militar, Rússia estava en decadència. I era una manera de rebel·lar-se contra aquesta situació.

Respecte a la pregunta que has fet, vull dir un petit punt que no sé si té gaire importància. En aquell moment, el 2014, sí que Rússia intervé a Crimea, però el Donbàs és més complicat. Al Donbàs sí que teníem un moviment popular, confús, i no necessàriament prorús.

Però no és Rússia qui ho dissenya, no és Rússia qui té un pla per incorporar-se al Donbàs, tot i que després serà molt important per Rússia. Però en aquell moment, Rússia intervé en una situació bastant caòtica en què la població s'ha rebel·lat, o part de la població s'ha rebel·lat.

Creus que la justificació simbòlica el fiquen com una prioritat a l'hora de lluitar per la península de Crimea?

Totalment. Ho és en els discursos. És més, la justificació simbòlica és l'excusa, és el que justifica. Tot allò que es diu que moltes vegades és rebutible o fals directament, com que "Ucraïna és un règim nazi, que és una dictadura", que "l'OTAN tingui un pla maquiavèlic per rodejar Rússia", tot això no té gaire sentit, excepte que té els avantatges de volcar la població a favor seva. M'explico?

Sí, és com que impulsen més el nacionalisme, no?

Exactament. La població és molt sensible. En canvi, si tu els dius que "el que volem és mantenir les elits de Rússia en el poder", "el que volem és una situació estratègica dins del Mar Negre", això no té sentit.

Rússia ho ha fet sempre. Rússia es va ampliar el seu territori cap a la Mar Negra dient que lluitaven contra l'Imperi Turc, bàsicament. Per raons simbòliques i religioses, perquè Constantinoble era la ciutat sagrada dels cristians ortodoxos i estava presa pels turcs. Això a la població russa li donava suport absolut. Però en realitat és una qüestió política i geoestratègica, no és més que això. I ara estem en el mateix lloc. Ho fa Rússia i ho fa tothom, Rússia no ho ha inventat, això.

La URSS es va dissoldre el 1991. Per què la independència d'Ucraïna, amb més del 90 % de vots a favor, va ser un cop tan dur per a la identitat russa?

A veure, primer perquè la dissolució de la Unió Soviètica no estava prevista, ningú s'ho pensava. No era una cosa previsible, i menys per part d'Ucraïna, perquè en aquell moment Ucraïna es veia com una part de Rússia, es veia com un dels elements més... No ja obedients, sinó que formaven part d'aquest conjunt. Ucraïna és essencial.

Primer perquè té aquest element simbòlic per part de Rússia. Després perquè per la majoria de russos, jo diria que bona part dels ucraïnesos, era impensable que Ucraïna se separés. No era una nació. No ho veien com una nació.

Però aquí entra en joc el discurs retòric ideològic de la Unió Soviètica de que "no som ni una nació ni una unió de nacions, som una evolució postnacional, som un experiment polític".

La Unió Soviètica va ser realitat el 1922 quan es van unir tres repúbliques que s'havien autoproclamat: la russa, l'ucraïnesa i la bielorrussa. Per això es va dissoldre el 10 de març del 91, es va dissoldre la Unió Soviètica pels tres presidents de Rússia, Ucraïna i Bielorrússia.

Va ser un moment simbòlic. Però sobretot era que era imperceptible. En aquell moment, en aquest referèndum que tu fas referència, l'1 de desembre del 91, és cert

que el 90 % de la població dels votants van votar a favor de la independència. Però és que no tenien molt clar què volia dir ser independent.

Els propis ucraïnesos no ho sabien?

No. Era imprevisible. Et poso un exemple una mica llunyà perquè te'n facis càrrec. Dins de la Unió Soviètica hi havia pobles que sí que tenien una lluita clara per la independència, entre ells els bàltics. Els bàltics són incorporats per la força, són incorporats tard, el 1940, amb molta repressió, i ja eren nacions consolidades. Llavors, quan es desfà la Unió Soviètica, la població de Lituània, Letònia i Estònia volen la independència. Ells mateixos ho diuen: "volem ser Dinamarca, volem ser Suècia". Com diu un polític estonià, "només volíem ser un país nòrdic avorrit més". Volen ser independents, volen ser sobirans. Però això és inconcebible. Allí ens trobem que, al mateix temps, la població russa que viu a Estònia i a Letònia, que són molts, també lluiten per la independència. Però ells no volen ser Dinamarca, no ho entenen així.

Volen una independència que tothom estigui junt, però és que som el mateix, llavors per què hem d'anar més enllà? Estan lluitant per la mateixa idea d'independència sense saber què significa, perquè per ells és impossible que s'arribi allà. Quan es gestionen la independència, els pactes que signen preveuen un exèrcit comú, una moneda comuna, un Parlament comú, les fronteres comunes. Res d'això es farà, perquè la independència trenca amb tot això, però ells no ho preveien.

Com deia una professora meua, la Carme Claudent, la millor coneixedora de Rússia en aquest país, em deia: en aquell moment posar una frontera entre Kíev i Moscou no era com posar una frontera entre Barcelona i Madrid, és com posar una frontera entre Barcelona i Mataró. Una cosa inconcebible. Una broma de mal gust.

Però, al mateix temps, la mateixa Carme em deia: en el moment del referèndum, Rússia era un malalt greu, però la Unió Soviètica era un cadàver putrefacte. Per això tothom va votar per la independència, perquè es volien lliurar d'un passat sense saber què era el futur. Al tanto, això no vol dir que la independència sigui il·legítima, ni que no hi hagués gent a Ucraïna que pensés realment en ser Dinamarca.

N'hi havia i bastanta, tot i que en minoria existia. I no deslegitima la realitat nacional ucraïnesa, que és bastant antiga. Però la realitat social i política d'aquell moment és una altra, com pots veure.

Quin error creu que va cometre Putin en iniciar la invasió a gran escala al febrer del 2022?

En va cometre molts. En va cometre molts que no ha reconegut. El primer va ser tàctic. És a dir, des del punt de vista de l'estratègia militar. I a mi em resulta molt xocant que els russos cometin uns errors dels quals es riuen dels alemanys des de fa 50 anys. És a dir, ells es riuen perquè els alemanys han entrat a Rússia i no van

comptar que vindria l'hivern. No van comptar amb les terres fangoses, no van comptar amb els pantans.

I ara resulta que els russos fan exactament el mateix.

Els seus tancs es queden ancorats al fang, no poden avançar. Les tropes estan mal comunicades. Hi ha quatre fronts i no estan comunicats entre si. Aquest és un dels errors. Per què el cometen? En gran part perquè s'han cregut el seu discurs, la seva propaganda. Ells creien que realment Ucraïna és una dictadura liderada per un nazi, que la gent estava oprimida i es volia lliurar d'aquest règim. I ells confiaven que hi hauria o un cop d'estat o que Zelensky fugiria o que hi hagués una revolta contra Zelensky. Això no es va produir.

L'Estat i la societat ucraïneses van fer pinya. Es van mantenir consolidats. Si ells pensaven que en tres dies ja s'havia acabat, no s'ha acabat. I això és una percepció equivocada.

Els pensaven que Zelensky, aquest "vell pallasso", "mal polític", "jueu", "baixet", no aguantaria. I va aguantar. I està aguantant fins ara. Amb un fort suport popular. No tant com la propaganda ucraïnesa, però suficient.

I aquí van fallar moltes coses. A partir d'aquí s'han dit molts rumors. Per exemple, hi ha un rumor que corre molt i que podria ser cert, però queda a l'apartat dels rumors, que diu que hi havia planejat un cop d'Estat fet per les forces russes, i a partir d'aliats seus, amics seus a Kíev, que matarien Zelensky el dia següent a la penetració de les tropes a Ucraïna.

Segons aquest rumor, això no es va fer perquè alguns militars russos van considerar que això anava més enllà dels seus límits morals i ho van abortar. Podria ser o podria no ser.

El fet és que hi ha una clara mala percepció. Quins errors són? Primer, no considerar la capacitat de reacció de l'exèrcit ucraïnès. Segon, no considerar el suport que donaria el poble ucraïnès a Ucraïna. Tercer, i potser el més important, no tenir en compte la capacitat de reacció ràpida i massiva del suport d'Occident cap a Ucraïna. Ells pensaven que no arribaria perquè no havia arribat el 2008 a Geòrgia, no havia arribat el 2014 a Ucraïna, no havia arribat al Donbass.

En aquell moment, Occident i l'OTAN estaven en molt baixa forma i Rússia pensava que aquesta baixa forma els permetria un avançament ràpid, i no va ser així.

Com valoraria la resposta de l'OTAN i la UE els primers mesos de la guerra: va ser lenta, adequada o sorprenentment ràpida?

Va ser sorprenentment ràpida, però aquí cadascú dirà la seva. Els ucraïnesos diran que va ser lenta. No crec que fos lenta, perquè va ser suficient per ajudar a aturar el cop. Adequada? Francament, jo no et diré que una operació militar sigui adequada, perquè mai sabem si és el millor que es podia fer.

Potser sí. Evidentment, la invasió russa és injusta, és perversa i és, crec jo, negativa, almenys des del meu punt de vista. Però, a partir d'aquí, les reaccions no poden dir que siguin més justes.

Va ser sorprenentment ràpida per la reacció de l'OTAN com a tal. La Unió Europea, com sempre, es belluga molt més lentament. I això ens denota una cosa, i és que l'OTAN necessita enemics, d'una banda, i de l'altra banda, té enemics reals. Amb totes les perversions del sistema internacional, que són moltes, hi ha línies roges que no es traspassen o es passen de manera diferent.

Envair un país és una cosa que no s'ha fet des del 45. És el que feia Hitler. És el que es feia abans. Des de llavors, només hi ha hagut dues grans excepcions. Una d'elles, Jerusalem, el 1967, i l'altra, Kuwait, el 1990. Les dues han estat invasions amb annexió de territori. Això és traspassar la línia.

És a dir, quan Israel s'annexiona —estic parlant de Jerusalem, perquè Jordània no se la va annexionar en aquell moment—, en canvi, Cisjordània sí. És igual d'injust, estem parlant de graus davant de la llei internacional. A Kuwait, tota la comunitat internacional va protestar, incloent Rússia, perquè Saddam Hussein s'havia annexionat el país, contra les normes escrites i no escrites del sistema internacional.

Per tant, Rússia diu que està fent el mateix que ha fet l'OTAN a Kosovo o el que han fet els Estats Units a l'Iraq. Sí i no. Evidentment, el que s'ha fet a l'Iraq són injustícies. Però no tan descarades. No tant anar a envair el país i a annexionar-se un territori. M'explico?

Sí, tenien com altres interessos.

Evidentment, els seus interessos també els tenia Occident, a tots aquests llocs. Però aquí era evident que tenia els seus interessos i que no ha respectat el dret internacional. El dret internacional és molt clar en això. Les intencions són molt il·legals.

I les eleccions, molt més encara.

Quina és la major gravetat dels danys causats entre una invasió i l'altra, entre la que fa els Estats Units a l'Iran i la que fa Rússia a Ucraïna?

A veure, tots dos actuen segons els seus interessos. Quan envaeixes un país, en principi, se suposa que és provisional. Que en algun moment, quan hagis assolit els teus propòsits, te'n aniràs. Se suposa. Evidentment, l'invasor se'n va quan vol. En canvi, Rússia, quan s'annexiona Crimea, quan s'annexiona el Donbass, deixa molt

clar que no se'n pensa anar. Està allà per quedar-se. Aquesta és la diferència. Israel s'annexiona Jerusalem. Per raons simbòliques, també té interès a Jerusalem; a més, ho declara capital indivisible i eterna de l'Estat d'Israel.

Però, en canvi, no s'annexiona Cisjordània i no s'annexiona Gaza. Per què? Bàsicament perquè no vol incorporar al seu país milions d'àrabs que trencarien l'equilibri demogràfic de l'Estat d'Israel. I tampoc els pot expulsar. Això ho va fer el 48. Llavors es podia fer. El 67 no. El 48 es podia fer perquè ho estava fent Rússia amb els alemanys, el Pakistan amb els indis, l'Índia amb els musulmans pakistanesos. S'estava fent. Eren els anys després de la Guerra Mundial. El 67 ja no es pot fer. I ara tampoc es pot fer. En teoria.

Abans de la guerra, la UE depenia enormement del gas rus. Com ha aconseguit reduir aquesta dependència i quin impacte ha tingut per a Rússia?

Són dues preguntes diferents. La primera, com ho ha fet? Amb molt d'esforç i molt difícil. Buscant nous proveïdors: Noruega, Algèria, Qatar, Estats Units, que els Estats Units s'han convertit en un exportador de gas, important a més. Així i tot, ha estat difícil. Continua havent-hi països que importen molt de gas. Rússia exporta molt a Hongria, a Eslovàquia. Hi ha empreses alemanyes que continuen important. Però s'ha reduït enormement.

Perquè es va veure que l'única manera de pressionar és posar-se seriós aquí. Si estem finançant Rússia, com és que l'estem combatent al mateix temps? Quin ha estat l'impacte? Difícil de deduir. En un principi, no gaire. I, de fet, la gran sorpresa és que, malgrat portar 4 anys en guerra, la situació econòmica a Rússia no s'ha alterat molt. Una mica sí, però no molt.

Aparentment, està aguantant el cop bastant bé, gràcies als preus alts del petroli i del gas. No tant, com s'ha dit, per l'exportació a la Xina. La Xina no ha importat tant de gas rus com havia dit. I, a més, la Xina sempre ha dit que no ho pagarà al preu dels europeus. Ho pagarà bastant més barat. Per aquí, Rússia ha anat sobrevivint bastant bé. I, de fet, la immensa majoria dels analistes venen dient que la situació econòmica de Rússia és molt greu, que està aguantant amb molts esforços, tant l'econòmica com el militar, d'altra banda. Però que és impossible mantenir-ho així, que tard o d'hora s'enfonsarà.

El que passa és que fa 3 anys que ho estem sentint. Fa 3 anys que estem pensant que hi haurà una revolució dins de Rússia, que Rússia s'enfonsarà econòmicament, i no passa res d'això. Per què? No queda clar. Sí que hi ha hagut alguns símptomes. Hi ha hagut escassetat de carburant. Hi ha hagut problemes socials quan es va intentar reclutar els joves russos per a la guerra. Per això s'ha optat per altres solucions: s'han buidat presons, s'han incorporat coreans, s'estan llogant mercenaris de l'Índia, d'Àfrica, de molts països.

Però tot això sembla provisional. El que passa és que ningú sap com està aguantant. Moscou és una ciutat molt viva. La gent viu molt bé. Tenen un gran nivell de consum. Viatgen molt. I si no viatgen a Europa és perquè no hi ha vols directes. Però viatgen molt. I, aparentment, no hi ha hagut tantes repercussions, tants efectes sobre l'economia russa.

Quan aguantarà? Ningú ho sap. Molta gent diu que el discurs arrogant que té Putin últimament, de “si no obeïu les meves condicions, ho prendrem a la força”, és un discurs de derrota, en realitat. Perquè són incapaços. Perquè ho estan intentant. No és que no hagin pres Odessa perquè no hagin volgut, sinó perquè no han pogut. Llavors, quan aguantarà Rússia? No se sap. Han tingut efecte les sancions? N'han tingut. En moltes coses n'han tingut. Però no l'efecte que es proposava.

Més enllà de la seguretat, quins són els interessos econòmics de la UE a Ucraïna?

Francament, Ucraïna no aporta gaire. És a dir, en principi, el que es feia era la gran pregunta, sobretot el 2014, quan la gent deia que la Unió Europea es volia incorporar a Ucraïna. Per què? Si no té res. Té una indústria obsoleta, té una corrupció immensa, té una agricultura poderosa, sobretot en cereals, però no destinada a la Unió Europea, que també en produeix, sinó més aviat a Àfrica i a Àsia.

I això ho hem sabut sobretot després de l'invasió. Però la Unió Europea en si no té massa interès en Ucraïna, l'OTAN una mica més. I, en realitat, l'interès de l'Occident no està en la mateixa Ucraïna, sinó en poder controlar Rússia, ja sigui perquè Rússia és un enemic potencial d'altres països europeus. L'exemple més clar és que, després de l'invasió, Suècia i Finlàndia han demanat l'incorporació a l'OTAN. Dos països neutrals: Suècia portava 200 anys sent neutral. Per què? Perquè senten l'amenaça russa, senten que Rússia no és un país fiable. I no ho és: ha trencat la seva paraula, ha trencat els acords, ha trencat la llei internacional.

Aquesta guerra ha fet que la UE guanyi en unitat i autonomia estratègica, o ha revelat les seves divisions internes?

Sí, la guerra ha aconseguit més unitat, més cohesió, més reputació, perquè al mateix temps Ucraïna insisteix a incorporar-se a la Unió Europea. La UE, des del Brexit, no s'havia refet, i ara ja té un element de recuperació. Ara, al mateix temps, han sorgit veus dissidents; no és res nou: fa 5 anys podíem veure gairebé cada govern parlant amb una veu diferent. Ara tot això és més sòlid, però tenim alguns països que mantenen una posició erràtica o directament discordant, sobretot Hongria, Eslovàquia en segon lloc, i fa poc Txèquia ha nomenat un govern considerat prorús.

Així, tots són dissidències, sense treure'n importància, però són dissidències menors. Són països relativament veïns amb una economia petita, i que no es plantegen sortir de la UE ni un trencament directe. Ara, la UE manté un cert prestigi, té noves iniciatives, té nous valors, diguéssim.

Abans del 2022, països com Alemanya o França eren més dialogants amb Rússia. Ha canviat aquesta guerra de forma permanent la política exterior europea cap a Moscou?

Sí, absolutament, sobretot per la independència que has esmentat del gas. A partir del moment en què la UE es veu obligada a prescindir del gas rus, trenca aquesta relació prioritària. Ara mateix no hi ha inversions europees a Rússia, no hi ha un intercanvi comercial important; continua havent-hi importacions de gas, però van minvant i disminuint tal com és. Però sí, aquests eren els dos grans aliats, Itàlia també, i ara ja no ho són.

Putin justifica la guerra amb la “desnazificació” i la defensa del món rus. Més enllà de la propaganda, quin creu que és el seu objectiu estratègic principal?

Rússia és un país que té molt mala sort en molts aspectes. Jo penso que és geogràficament: és el país més gran del món, té la costa més llarga del món, però no té accés a costes econòmicament o estratègicament viables (...). I a més, està bloquejat per Dinamarca i Suècia, que tallen el pas cap al mar obert.

Durant segles ha intentat arribar al mar Bàltic, i fins i tot controlant Crimea volen controlar el Mar Negre. Però el Mar Negre és una mar tancada, Istanbul és la clau del Mar Negre i de tot el comerç rus i de la supervivència russa. Crimea és un pas endavant, però no definitiu.

Rússia és un país que lluita per sobreviure, però ho té molt difícil, fins i tot si guanya aquesta guerra. Bàsicament, jo ho veig, com t'he dit abans, com una guerra civilitzacional: Rússia considera que la seva civilització, la seva existència mateixa, està amenaçada. I l'únic que pot fer és reaccionar. És el que justifica aquest gran suport popular a la guerra amb Ucraïna, juntament amb els fets simbòlics que t'he comentat abans.

Creu que les sancions de la UE estan aconseguint el seu objectiu de debilitar la capacitat de guerra de Rússia a llarg termini?

Potser a molt llarg termini sí que, durant un temps, ha estat capaç de fer-ho. Per exemple, ha anat controlant la importació per part de Rússia dels components, és a dir, dels chips electrònics que fan funcionar qualsevol maquinària avui en dia, incloses les armes. Però això ha fet que Rússia produeixi els seus de pitjor qualitat, però continua produint. Tindrà un efecte mediàtic, un efecte desitjat, no immediatament; l'ha tingut parcialment i, evidentment, bastant decisiu. No ha obtingut els resultats que desitjava.

L'adhesió d'Ucraïna a la UE és ara un procés oficial. És realista que Ucraïna, en plena guerra, pugui complir tots els requisits?

No, primer perquè està en plena guerra, i això ja és una alteració enorme. Ja tenim problemes amb Xipre, perquè Xipre es va incorporar a la UE tenint una tercera part del territori ocupada per Turquia. En el cas d'Ucraïna hi ha la gestió de la guerra, evidentment, però hi ha moltes altres condicions.

La UE té fixades les condicions de Copenhaguen que s'han de complir per entrar a la UE. Es pot fer una mica de trampa, i se n'ha fet històricament, però, per exemple, Turquia, a part dels problemes polítics i simbòlics que existeixen, no compleix els criteris per entrar a la UE, ni els econòmics, ni els polítics, ni els jurídics. Ucraïna encara menys.

Si Turquia és corrupta, Ucraïna és vint vegades més corrupta. Ucraïna, si entrés a la UE, s'hauria fet amb molt de trampa, però jo no crec que entri. Ara mateix haurien primer d'arribar a la pau, i després a una transició bastant llarga. I Ucraïna no és un petit país. És com si diguéssim: "Albània que entri i ja acabarem de fer la transició des de dins, perquè és un país petit amb economia petita." Ucraïna és molt gran, no es pot fer una solució improvisada.

Veu possible una negociació real a curt termini, o creu que ambdues parts encara confien en una victòria militar?

Totes dues confien en la victòria. Darrerament s'han agreujat els combats perquè, davant la perspectiva de qualsevol negociació de pau, és previsible que una de les fórmules sigui "aturem el front a l'estat". És una fórmula habitual; s'ha fet a Xipre, s'ha fet en molts llocs on hi ha hagut conflictes, s'ha fet a Bòsnia. Respectar la línia de front, per tant, intenten empènyer la vida al front tan com puguin, sobretot Rússia, que en aquest moment té la iniciativa militar. Però malgrat aquesta iniciativa, estem parlant d'avançar alguns quilòmetres al mes. No és un bon ritme.

Malgrat que diguin que sí i que aquest poblet és molt estratègic, etc., etc., els que estan en pitjors condicions, evidentment, són Ucraïna, sobretot per la manca de suport que rep dels Estats Units. Ara mateix, el pla que hi ha —són tots els plans de Trump— és una rendició. No només renunciar als territoris que ocupa Rússia, sinó que Rússia també exigeix que se li retirin més territoris. (...)

Creu que la posició dels Estats Units podria afavorir o empitjorar la situació d'Ucraïna?

Totalment. Aquí també hi ha molta teoria de la conspiració, i s'ha dit també que Trump està al servei de Putin, o almenys que té una sintonia molt gran amb Putin. Pot ser, però el principal problema de Trump és la seva volatilitat; és a dir, no sabem què farà exactament. És veritat que va esbrincar Zelensky de manera humiliant a Washington, a la Casa Blanca, i també és veritat que ha donat suport a un pla de

pau, però que en realitat està dissenyat segons els plans russos. Trobem aquests punts que cap president americà havia tingut abans (...)

Però, al mateix temps, ara mateix Trump està donant ajuda militar i, el que és més important, ajuda logística al servei d'espionatge i localització de forces, etc. És coordinat amb l'exèrcit americà. El problema és que qualsevol dia Trump pot tenir un altre cop de cap i retirar aquesta ajuda. Aquesta és la por: Ucraïna i Europa s'estan preparant per quan els Estats Units retirin aquest suport, que pot ser qualsevol dia (...).

I com que no ens podem fiar ni d'un corrent ideològic unitari perquè no en té, que són estrambòtics, no sabrem com reaccionarà, i els seus assessors també són bastant imprevisibles.

3.3 Entrevista al professor Francisco Jiménez Garcia (17/12/2025)

→ Catedràtic de Dret Internacional a la URJC, expert en drets humans i dret penal internacional.

→ Autor de llibres recents com "Dret Internacional Líquid" i "Conflictes Armats i Dret Internacional Humanitari".

→ Ex Vicerector de la URJC i actual professor a l'Escola Diplomàtica de Barcelona.

Imatge - :Francisco Jiménez Garcia
<https://servicios.urjc.es/pdi/ver/francisco.jimenez>

¿Cómo ha respondido la Unión Europea al conflicto de Gaza y cuál es la postura oficial que mantiene frente a las partes del conflicto?

Bien, dicha así la pregunta es muy directa, sí. Bien, en primer lugar decirte que, bueno, una política... tendríamos que empezar a señalar si realmente hay una política exterior dentro de la Unión Europea.

Y dentro de la Unión Europea no se puede hablar de una política exterior comunitaria, es decir, que se pueda decidir a través de lo que es la propia institución. La política exterior de la Unión Europea está muy condicionada por la voluntad y por los criterios de los Estados miembros.

A diferencia de otras políticas, como la comercial, que sí que es una política exclusiva de la Unión Europea, la política exterior está condicionada por la posición de los distintos Estados que integran la Unión Europea, de los 27 Estados que integran la Unión Europea.

En el caso de Gaza es verdad que no ha habido una posición común ni en cuanto al reconocimiento de Palestina como Estado ni en cuanto a imponer sanciones efectivas contra Israel como consecuencia de su reacción desproporcionada tras los atentados del 7 de octubre de 2023.

Y, por lo tanto, podemos decir que la posición de la Unión Europea es una posición difusa, no consolidada. Hay distintas posiciones controvertidas y opuestas dentro del seno de la Unión Europea.

¿Y considera usted que la Unión Europea tiene una influencia real en este conflicto o su capacidad está limitada por factores externos, por ejemplo Estados Unidos, o internos como la división entre Estados miembros?

Muy bien. Como dices, la Unión Europea no tiene una posición, como hemos dicho, y obviamente en política exterior la Unión Europea siempre está influenciada por agentes externos y por poderes externos. Pero eso es algo común en toda la política exterior, no solamente de la Unión Europea, sino de cualquier país.

Yo creo que la Unión Europea es un país muy influyente en lo que es intermedio. Es un país que ha participado mucho en la financiación, en el tema del reconocimiento y en el tema de ayudas al pueblo palestino. Quizás sea de los primeros donantes que tiene Palestina en cuanto a apoyos de países fuera de ese ámbito.

En la Unión Europea también hablas de la capacidad de influencia. La capacidad de influencia de la Unión Europea en estos momentos es menor en todos los ámbitos.

Yo soy un europeísta convencido, creo que la Unión Europea sigue teniendo capacidad y potencialidad de influencia en la política exterior y en las relaciones internacionales.

Pero es verdad que vive en un momento, podemos decir, de una cierta crisis, en cuanto que ha tenido como un cierto aislamiento, podemos decir, de lo que eran potencias amigas que se han ido separando, se han ido distanciando de ciertas políticas de la Unión Europea, como puede ser Estados Unidos.

Pero vuelvo a insistir, la política exterior de todos los países está muy condicionada por factores externos. Y vuelvo a insistir, no solamente por factores exógenos, sino también endógenos, en cuanto que la política exterior se decide a través de la unanimidad, a través del consenso de los Estados mismos.

Y al no haber ese consenso ni unanimidad dentro de los 27 Estados, sobre todo cuando hay un país especialmente grande, como puede ser Alemania, que mantiene una postura muy divergente de otras potencias europeas, pues no se ha definido una política exterior única frente a Gaza.

Irlanda ha tomado la iniciativa para restringir el comercio con productos de los asentamientos. Ese tipo de medidas son un indicio de división dentro de la Unión Europea. ¿Cómo influyen estos enfoques nacionales en la política global europea?

Sí. Lo que se ha decidido en Irlanda, igual que se ha decidido en España un embargo de armas, aunque haya sido tarde. Se ha decidido hace unos meses, se aprobó en el Congreso de los Diputados, el boicot a cierto tipo de productos que provienen de Israel, también es otra medida que se puede adoptar.

Lo ideal sería que esas medidas se adoptaran a nivel global.

Pero bueno, en la medida en que no hay una política exterior definida en la Unión Europea, cada uno de los Estados puede, dentro del marco general, dentro de las obligaciones internacionales y dentro del marco de las Naciones Unidas, tomar todas aquellas medidas que consideren conformes al derecho internacional para obligar al Estado a impedir que siga continuando con violaciones del derecho internacional humanitario, cometiendo crímenes de guerra.

Por lo tanto, tenemos que tener esa percepción de no ver solo el fracaso de la Unión Europea y ver también los éxitos que se han llevado a cabo por distintos Estados de forma individual, ante la imposibilidad de ese consenso necesario entre todos los Estados.

Pero peor sería que los Estados no pudieran tomar iniciativas unilaterales en virtud de que estas quedaran bloqueadas por parte de la Unión Europea. Irlanda es un caso de ello, España, Bélgica y otros países que también, incluso en cuanto al reconocimiento del Estado palestino, se ha producido, a pesar de que no es un reconocimiento colectivo, sí que ha habido una cascada de reconocimientos, y creo que en estos momentos unos 15 o 17 Estados miembros de la Unión Europea han reconocido al Estado palestino.

¿Cree usted que la Unión Europea puede seguir presentándose como una potencia normativa con capacidad real de influencia en este conflicto? Es decir, ¿ese papel como potencia normativa aumenta o reduce su repercusión internacional?

Presentarse como una potencia normativa tiene una repercusión muy importante. El derecho se crea fundamentalmente para proteger derechos y, por lo tanto, frente al descaro de ciertos líderes políticos que desprecian el derecho internacional, que desprecian el sistema de la Carta de las Naciones Unidas, es necesario en estos momentos encontrar organizaciones y Estados que apuesten decididamente por el derecho internacional, por el derecho internacional de los derechos humanos y por el derecho de los pueblos a la libre determinación.

Y, por lo tanto, creo que la Unión Europea siempre ha sido una potencia normativa y, en estos momentos en los que hay un desprecio —vuelvo a insistir— por el propio derecho, en los que se cometen violaciones flagrantes y crímenes internacionales, y los líderes ni siquiera lo justifican dentro de un ordenamiento político, sino que aquí estamos hablando de la ley del más fuerte, el derecho siempre es un contrapeso a la ley del más fuerte.

Por lo tanto, que la Unión Europea sea una potencia normativa es un tanto a favor de la Unión Europea. Tiene que seguir en ese cauce, tiene que seguir en el cauce de reivindicar el cumplimiento del derecho, y yo creo que deberíamos estar orgullosos de pertenecer, al menos desde un punto de vista teórico, a una potencia que reivindica el Estado de Derecho.

La Unión Europea ha reiterado su apoyo a la solución de los dos Estados. ¿Qué significa esto en términos prácticos y qué avances reales se han producido hasta ahora?

Bien, en ese sentido sí que ha habido cierta unanimidad dentro de la Unión Europea, en cuanto a que la Unión Europea no podía defender otra cosa. Tiene que defender una postura que es la que se ha mantenido en Naciones Unidas y que, desde mi punto de vista, fue el origen de todo este conflicto, con la creación del Estado de Israel y del Estado de Palestina.

Por lo tanto, la Unión Europea lo que hace es reivindicar el cumplimiento del derecho internacional público. Y el cumplimiento del derecho internacional público, en virtud de distintas resoluciones de la Asamblea General, del propio Consejo de Seguridad y de la Corte Internacional de Justicia, implica el reconocimiento de dos Estados.

En ese sentido, esa postura es fundamental y es una postura que la Unión Europea ha mantenido a lo largo de su existencia. En los últimos años y en los últimos meses ha reiterado que la única solución factible es la solución de los dos Estados.

¿Cómo valora el ultimátum lanzado por el presidente Trump al grupo Hamás para que detenga el conflicto? ¿Cree que este tipo de amenazas está teniendo algún efecto real o el conflicto sigue enquistado?

Bien, en principio ese ultimátum fue anterior al pacto y a la aceptación del pacto. Es decir, ese ultimátum fue previo. El pacto propuesto por el presidente Trump ya ha sido aceptado tanto por Israel como por Hamás y, por lo tanto, ahora habría que esperar a que se cumpla.

Yo soy muy crítico con ese pacto, porque es un pacto, podríamos decir, redundante. Es un pacto unilateral, en el que solamente aparecen las pretensiones de una de las partes, que es Israel, y queda un tanto desvalida la otra parte, que es Palestina. No se ha contado con los palestinos, no se habla de forma decidida sobre una solución

de dos Estados y creo que tampoco hay exigencias de rendición de cuentas por los crímenes cometidos por ambas partes.

Por lo tanto, se trata de un pacto muy criticable desde el punto de vista del derecho internacional público.

Es verdad que ese pacto ha sido asumido y ha sido asumido por la Unión Europea, por los líderes europeos e incluso por el Consejo de Seguridad, así como por las potencias árabes de Oriente Próximo e incluso por la propia Autoridad Nacional Palestina. Por lo tanto, habría que esperar.

Yo creo que todos nos hemos felicitado en la medida en que ha supuesto el fin de los bombardeos continuos contra la población civil, a pesar de que se está incumpliendo el propio pacto y de que Israel lo está incumpliendo mediante distintos bombardeos que sigue realizando.

Pero bueno, podríamos pensar que es el principio de algo que, desde luego, a mí no me convence por todas las deficiencias que implica y que tiene ese pacto. La Unión Europea también se ha mostrado favorable al pacto, como casi toda la comunidad internacional.

Una vez superada la fase del ultimátum y con un pacto ya en marcha, ¿cree usted que la Unión Europea debería impulsar una iniciativa diplomática propia o limitarse a respaldar la hoja de ruta propuesta por Estados Unidos para la estabilización de Gaza?

En este caso, vuelvo a insistir en que estamos ya en el momento postultimátum. Estamos en el momento en que ya ha habido un pacto. La Unión Europea tuvo su momento. De hecho, había una propuesta —no de la Unión Europea como tal, sino de Francia y Australia— mucho más elaborada, mucho más completa, donde se tenía en cuenta y se partía de la existencia y de la necesidad del reconocimiento de los Estados, donde se daba más voz al pueblo palestino, y eso no aparece en esta hoja de ruta.

Yo creo que esto es como una especie de plan urbanístico presentado por el presidente norteamericano, que además está bajo el control del propio presidente norteamericano, lo cual es un contrasentido en la sociedad del siglo XXI, en una sociedad que se define como multilateral, que se nombre como garante del cumplimiento de un plan de paz a una parte tan implicada en la propia contienda como es el presidente de los Estados Unidos.

Y no sea, por ejemplo, Naciones Unidas, que sería mucho más importante que fuera ella la que supervisara la ejecución de este plan. Incluso también con organizaciones de la zona y con organizaciones que estén implicadas, como puede ser la Unión Europea. Yo creo que el protagonismo lo tendría que tener Naciones

Unidas más que el protagonismo que está teniendo en este plan los Estados Unidos.

¿Y usted cómo cree que afectará esta postura a la relación de la Unión Europea con el mundo árabe y el sur global?

Pues es que yo la pregunta, es verdad, no sabría contestarte a esta pregunta que me haces. ¿Por qué? Porque tendría que saber cuál es la propuesta del sur global y cuál es la propuesta del mundo árabe. Porque ni conozco realmente una propuesta solvente del sur global, ni del... Bueno, el mundo árabe se ha manifestado muy a favor de la propuesta de Trump.

Tenemos que recordar que este acuerdo de paz fue celebrado en Egipto y estuvieron los principales mandatarios árabes, estuvieron en la presentación y en la firma del acuerdo de paz. Por lo tanto, ¿hasta qué punto la Unión Europea puede dar respuesta a las pretensiones del sur global y del mundo árabe? Sí, habría que preguntarnos cuál es la solución que presentan el mundo árabe y el sur global.

¿Y usted considera suficiente la ayuda humanitaria enviada por la Unión Europea frente a la magnitud de la catástrofe en Gaza?

Pues yo creo que la Unión Europea se va a caracterizar por jugar, por tener un protagonismo esencial en la reconstrucción de Gaza. La Unión Europea era quizás uno de los donantes principales con anterioridad a este conflicto y yo creo que lo seguirá siendo.

O sea que, en ese sentido, la Unión Europea ya ha aprobado, creo, una cantidad importante de dinero para la reconstrucción, ya tiene distintos planes en funcionamiento para la reconstrucción de Gaza y en ese sentido yo estoy convencido de que sí que va a tener un protagonismo esencial.

¿Y puede la ayuda humanitaria sustituir a la acción política directa?

¿En qué sentido? ¿En el sentido de negociar de una forma más agresiva para poner fin a este conflicto? Yo creo que tiene que ir de forma concurrente.

Por un lado, la acción humanitaria tiene que llevarse a cabo ante una situación, ante una catástrofe humanitaria como la que están viviendo en estos momentos el pueblo palestino y el pueblo gazatí completamente. Y la acción política directa tiene que estar ahí.

Dentro del cumplimiento del plan de paz se exige que tenga un protagonismo la acción política, pero habría que plantearse también quién va a desempeñar esa acción política de cara al pueblo palestino. Si va a haber una posibilidad de unión entre las distintas fracciones del pueblo palestino, entre la Autoridad Nacional Palestina y Hamás.

Es verdad que a Hamás se le obliga a un desarme completo y total y habría que ver esa acción política quién la va a liderar. Está claro quién la va a liderar por una de las partes, por parte de Israel, del gobierno de Netanyahu y por parte de Estados Unidos, y habría que ver quién va a liderar la propuesta palestina en ese proceso de negociación.

Quién va a adquirir ese protagonismo. Y además, con qué respaldos va a contar ese liderazgo palestino para llevar a cabo sus propuestas.

Y usted, respecto a la violación de los derechos humanos que está sufriendo la población palestina, ¿piensa que es algo que se debería normalizar estando en el siglo XXI?

No, la violación de los derechos humanos nunca se puede normalizar. El siglo XX fue el siglo de los derechos humanos y en el siglo XXI esperamos que siga siendo el siglo de los derechos humanos.

Violaciones de los derechos humanos, desgraciadamente, han existido en el siglo XX y en el siglo XXI estamos viendo situaciones inaceptables de violación de derechos humanos.

Por lo tanto, yo creo que lo importante es rendir cuentas, cesar esas violaciones de derechos humanos y que puedan operar organismos internacionales y nacionales para garantizar el respeto de los derechos humanos.

Es un problema, por eso ya es un problema de la opinión pública mundial empezar a normalizar violaciones de derechos humanos. El bombardeo de las flotillas en el Caribe, de estos barcos en embarcaciones que son ejecuciones extrajudiciales, lo que se ha dado en los conflictos armados, ya sea Ucrania, ya sea Gaza, ya sea Sudán, donde hay violaciones sistemáticas de derechos humanos, desde luego la comunidad internacional, si quiere ser realmente una comunidad internacional que sustenta valores universales, que sustenta valores de humanidad, obviamente no podemos ser indiferentes ante las violaciones masivas de los derechos humanos.

Por lo tanto, sería un problema que normalicemos las violaciones de los derechos humanos sin que haya reacción por parte de la comunidad internacional.

Yo creo que las manifestaciones públicas que se han visto en distintos países de la ciudadanía son importantes porque la opinión pública somos todos y la ciudadanía mundial somos todos. Por lo tanto, yo creo que es sumamente relevante no callarnos y, sobre todo, que los jóvenes pidan su papel protagonista hacia qué futuro queremos proyectar o qué futuro queremos trazar desde el presente, y que ese futuro tiene que estar, podríamos decir, anclado en pilares de derechos humanos.

Por lo tanto, aquellas reacciones, por muy simbólicas que nos puedan parecer, es decir, las protestas que hubo en España por la Vuelta Ciclista, las reacciones que ha

habido en festivales de música como en Eurovisión o en otro tipo de manifestaciones públicas, es importantísimo que podamos tomar parte y hacernos partícipes de la defensa de esos valores.

Y en cuanto a la prensa y a los periodistas, ¿usted considera que la Unión Europea está haciendo lo suficiente para mantenerlos protegidos?

Los medios de comunicación y aquellos medios que garantizan la libertad de expresión y la libertad de información son fundamentales. En Gaza, una de las cuestiones que más se ha criticado por Naciones Unidas son, primero, el bloqueo a los periodistas extranjeros a la Franja de Gaza, el bloqueo al periodismo, a la información y, en segundo lugar, y esto es muy grave, el número de asesinatos de periodistas en territorio gazatí.

Yo creo que los medios de comunicación en estos momentos tienen también esa responsabilidad que siempre han tenido en cuanto a la transmisión de una información veraz y una información que esté sustentada en hechos reales. Y, además, hay que hacer una campaña contra los bulos y la desinformación.

Creo que, en estos momentos, el que quiera informarse puede hacerlo. Es verdad que vivimos un momento complicado porque hay campañas de desinformación muy potentes. Pero, bueno, creo que lo que estáis haciendo con este tipo de labores, de entrevistas, es decir, no quedarnos en los titulares de la prensa o de las redes sociales, sino ir a la fuente y, además, a las fuentes primarias. Es decir, los informes de Naciones Unidas, que son informes solventes, que nos ponen de relieve qué es lo que está sucediendo en estos conflictos armados.

Por lo tanto, el papel que tienen los medios de comunicación como soporte de todos los aspectos de la vida es fundamental.

¿Usted considera que la Unión Europea podría aplicar algunas medidas concretas para poder conseguir mayor repercusión?

La Unión Europea, claro que puede adoptar medidas concretas para que el conflicto de Gaza tenga mayor repercusión. Primero, creo que en el ámbito de la Unión Europea existe una amplia libertad de expresión y una amplia libertad de prensa y, por lo tanto, esa información yo creo que está garantizada.

¿Qué más se podría hacer? Pues imponer sanciones a aquellos países que vulneren el principio de libertad de expresión, las libertades de expresión, de opinión y de información. Y en ese sentido sí que es verdad que sería muy recomendable que se establecieran sanciones a Israel por toda esta política, por el apagón informativo y por la manipulación de la información.

Y, sobre todo, porque los asesinatos de periodistas son crímenes de guerra y, por lo tanto, no podemos mantenernos impasibles ante esta situación. En ese sentido

sería conveniente que se adoptaran medidas, claro, pero esto sería conveniente que se adoptara junto con otro conjunto de medidas de sanción ante el incumplimiento de derechos fundamentales.

3.4 Entrevista al professor de Relacions Internacionals Rafael Grasa (17/01/2026)

- Professor Emèrit de Relacions Internacionals a la UAB.
- Ex-President de l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP).
- Membre dels consells editorials de diverses revistes acadèmiques internacionals.

Imatge : Rafael Grasa
Hernández
<https://x.com/GRASARafael>

Abans de decidir Palestina, es van discutir altres ubicacions per a un estat jueu. Per què aquestes propostes van fracassar i van acabar decidint establir-se a Palestina?

La idea de buscar una nació com a estat jueu és antiga. Efectivament, es van discutir moltes possibilitats, incloent-hi països africans i altres ubicacions que no van funcionar.

Aleshores, en gran part per l'impacte del que havia estat la massacre i el genocidi de cinc milions de jueus, així com de comunistes, gitanos i altres col·lectius heterodoxos, durant la Segona Guerra Mundial per part dels nazis i amb la convivència d'altres règims, es va decidir que s'havia de tornar a la Palestina històrica.

Tenint com a idea de Palestina històrica el territori en què, durant milers d'anys, hi havien estat uns i altres: sobretot inicialment el poble d'Israel, després diversos pobles àrabs que també hi havien estat prèviament, i especialment durant el domini del protectorat anglès des de la fi de la Primera Guerra Mundial.

Aleshores es decideix, com saps, crear per part de les Nacions Unides, l'any 1947, dos estats en aquest territori històric: un per al poble d'Israel, per al poble jueu, que encara no tenia nom —després es decidirà que sigui Israel—, i un altre per al poble palestí, que els països àrabs no van acceptar per considerar que no era la forma correcta.

Per tant, aquesta és la raó.

Es va decidir fer-ho allà perquè havien fracassat altres propostes i perquè, al mateix temps, cal recordar que hi va haver també unes 20.000 persones vinculades a grups sionistes que ja s'havien anat establint des dels anys trenta del segle XX a la zona. La població a la Palestina històrica començava a ser al voltant d'un 25 % de persones d'origen jueu, i també perquè hi va haver el segrest i la conducció del vaixell *Èxode* cap a la zona de Palestina, reclamant que aquesta fos el territori històric.

Aquesta és la raó per la qual ho va fer les Nacions Unides, diguem-ne, l'any 1947. En no crear-se els dos estats —perquè els països àrabs també van dir que només crear-se Israel— va començar, diguem-ne, tot el que serien les guerres arabo-palestino-israelianes.

I quins factors van portar a l'esclat de la guerra després de la declaració de l'Estat d'Israel? I com va afectar això al desplaçament de la població palestina, és a dir, la Nakba?

Bé, efectivament, en no acceptar-se la creació dels dos estats i crear-se'n només un, els estats àrabs de la zona —Jordània, Egipte i Síria— van declarar la guerra al nou estat. I, efectivament, el nou estat no només va aconseguir vèncer-los ràpidament, sinó que va forçar l'exili de la població palestina, que va anar fugint cap a altres territoris, a camps de refugiats en particular, i molta gent cap a Jordània.

Això va significar una annexió del seu territori, una marxa precipitada i forçada per una situació de guerra i d'ocupació dels territoris, que efectivament es considera com una gran tragèdia per al poble palestí, i que es recorda sempre, perquè després hi ha hagut nous exilis i nous canvis, però mai amb les dimensions del que va tenir aquest primer.

Pensa això que et deia abans del protectorat britànic: abans dels anys vint i trenta del segle XX, la població jueva a la zona no era superior al 3–5 %. Després de l'inici del sionisme, ja als anys quaranta, al final de la Segona Guerra Mundial, abans de la decisió de les Nacions Unides, estava al 25–35 %. Les xifres poden variar. I després, òbviament, la idea serà aquesta d'un territori només israelià.

Pensa que en aquest sentit la Constitució d'Israel no diu quin és el territori, no diu quines són les fronteres d'Israel, i que alguns dels partits polítics israelians, en particular el que ara està en la coalició del govern, sempre han parlat d'un gran Israel, que continua amb la idea que tota Palestina i fins i tot part dels països àrabs haurien de formar part d'un hipotètic i eventual estat israelià futur.

Per què aquests acords, com el d'Oslo, que es va fer el 1993, i que buscaven una solució de dos estats, no van aconseguir consolidar la pau allà a llarg termini?

A veure, hem de recordar que des de 1948, amb la Primera Guerra, s'han succeït els problemes. El conflicte arabo-palestí-israelià abans de 1947, amb la decisió de Nacions Unides el 1947 i la guerra de 1948, era un conflicte bàsicament entre comunitats.

Després de la creació de l'Estat d'Israel per la decisió de Nacions Unides, va ser un conflicte entre estats. Això va canviar amb la primera intifada a principis dels anys noranta, quan va tornar a ser un conflicte entre comunitats. Recorda lluites bàsicament amb pedres, sense armes físiques, més que pedres, de la població palestina contra l'ocupació israeliana.

Aleshores van haver-hi diversos tipus de contactes, de mecanismes, perquè hi havia hagut diverses guerres, pauses parcials, Egipte, que va recuperar el Sinaí perquè va fer la pau per ell mateix, l'etapa d'Anwar al-Sadat, i altres dificultats i problemes en aquest sentit.

Aleshores, durant els anys entre el 1948 i el 1993, van haver-hi moltes resolucions de Nacions Unides. Totes bàsicament plantejaven que havia d'haver-hi pau a canvi de territoris.

És a dir, que s'havia de buscar una fórmula per crear els dos estats que estaven en la tradició anterior. Fórmula que mai han acceptat els partits polítics israelians més extremistes, com ha vingut el partit de l'actual president d'Israel, i encara menys els grups d'extrema dreta que han fet coalició amb ell en aquest moment, des d'abans del 2023 en el seu govern. Aleshores, sempre hi havia aquesta idea de dos estats.

I justament el que es va fer amb els acords de Camp David, però que prové dels acords d'Oslo i que després es van ratificar a Camp David als Estats Units, la idea era crear dos estats. Com? Creant un estat relativament discontinu amb territori a Gaza, amb territori a Cisjordània i alguns vincles d'unió, perquè realment els exemples de territoris que no tenen continuïtat geogràfica exitosos són pràcticament nul·les. Així va començar l'Índia, on va haver-hi Pakistà Oriental i Occidental, i després va acabar una guerra, va sorgir Bangladesh i van haver-hi tres milions de morts, diguem-ne, després de la independència l'any 1947, de la que havia estat l'Índia colonitzada pel Regne Unit.

Per tant, la idea dels dos estats ja estava allà, ha estat sempre. Però què passava? Hi havia cada cop més ocupació a Gaza, i en particular a Cisjordània, per part de colons jueus. Aleshores, malgrat que es va crear l'Autoritat Nacional Palestina, es van fer eleccions a Cisjordània, va guanyar l'Organització d'Alliberament de Palestina, mentre que quan es van fer el 1996 a Gaza, va guanyar Hamas.

El que es va produir és que mai es van complir, mai va ser possible això, i com que van continuar les ocupacions, pràcticament era impossible la creació del nou estat palestí en el seu moment, perquè no hi havia continuïtat entre els dos territoris. Aquesta és una de les raons del fracàs. No es van complir, va haver-hi una segona intifada, va haver-hi noves revoltes, dificultats, i entremig hi havia aquesta terrible situació en què l'Autoritat Nacional Palestina pràcticament només podia, en el millor dels casos, governar Cisjordània, però no a Gaza, on, insisteixo, l'única vegada que havien fet eleccions, lliurement, va guanyar Hamas i no l'Autoritat Nacional Palestina.

Per tant, els acords d'Oslo, tot i que plantejaven una via fàcil, no van poder ser executats. Però recorda, així com el Partit Laborista i alguns altres partits israelians havien acceptat els acords d'Oslo i estaven d'acord amb la idea dels dos estats, mai ho ha estat Likud, Netanyahu en particular, que ha anat governant en diverses coalicions i d'altres. I, de fet, tampoc Hamas fins fa ben poc, i amb la boca petita, ha acceptat l'existència de l'estat d'Israel.

Aquesta és la raó. A poc a poc es va anar difuminant tot i va haver-hi un intent que va preparar justament el president dels Estats Units, Trump, però en el seu primer mandat, no en l'actual, en el que va començar el 2017. Va proposar i va intentar fer el que es va anar a conèixer com els acords d'Abraham, que eren acords entre estats àrabs i l'estat d'Israel, reconeixent l'existència.

El primer, molt abans, havia estat Egipte, com es deia en l'etapa de Sadat, tornant-los el Sinaí i acceptant l'existència de l'estat d'Israel, però després es van fer altres i justament la matança terrorista organitzada per Hamas del 7 d'octubre del 2023 es va produir dies abans que es firmés l'acord d'Abraham amb l'Aràbia Saudita, per intentar impedir-ho, perquè l'Aràbia Saudita és el país àrab proper a Israel, el més important de tots.

(...)

Quins mecanismes diplomàtics o econòmics ha utilitzat la Unió Europea per intentar mediar en el conflicte?

Realment, mediar no ha mediat gaire; fa declaracions retòriques, perquè, per exemple, el principal mecanisme que tenia no l'ha utilitzat.

Quan, a partir del 7 d'octubre, va començar la resposta israeliana —que va ser un acte terrorista brutal— es va condemnar, però en condemnar-lo això no entrava dins les regles de l'últim lloc, i es va matar a innocents. Va començar una resposta llarga i exagerada per part d'Israel, que encara continua amb l'ocupació.

Es va dir que calia prendre partit amb determinades mesures. Un grup d'experts va suggerir que es podia suspendre provisionalment l'acord d'associació que té la Unió Europea amb Israel i que, si calgués, aplicar mesures comercials, però mai s'ha fet.

La presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyen, és molt partidària d'Israel i, encara que el Consell de Ministres –la reunió dels ministres d'Exteriors o dels presidents de govern dels 27 membres de la Unió Europea– ha dit altres coses, hi ha 5, 6, 7 països amb postures diferents i més dures, entre els quals Espanya mai ha estat majoria per prendre les decisions.

Cal tenir en compte que les decisions de política exterior i de política de seguretat a la Unió Europea es prenen per unanimitat. Per tant, cal que els 27 haguessin estat d'acord. En conseqüència, només han fet declaracions retòriques: han dit que calia fer coses, però no hi ha hagut cap actuació real de mitjancer en aquest moment.

Realment, l'única potència que té alguna capacitat d'influir en Israel és, malauradament, els Estats Units, tant amb l'etapa de Biden com ara amb l'etapa ja més intervencionista de Trump.

Quines creus que han sigut les limitacions per l'actuació de la Unió Europea en aquest conflicte?

Bàsicament, falta de voluntat. La Unió Europea mai s'ha cregut el seu paper i mai ha volgut jugar a aquest paper que podria exercir simplement dient que hi ha un acord d'associació. Hi ha una clàusula diplomàtica, hi ha una clàusula de seguretat que estableix que quan hi ha una vulneració o possible vulneració de drets humans, es pot posar un parèntesi, suspendre la cooperació política o suspendre la cooperació comercial, però això no s'ha arribat a fer.

Només hi ha hagut declaracions en aquest sentit. El màxim que s'ha fet, si recordes, és que alguns països de la Unió Europea, alguns importants com el Regne Unit o França, en ocasió de l'Assemblea General de Nacions Unides del setembre i octubre del 2011, van reconèixer l'Estat palestí. Però això no és suficient.

Per tant, les primeres limitacions han estat la falta de voluntat i també una limitació, com et deia, que és que les regles del joc per a temes no comercials de la Unió Europea (temes de política exterior i seguretat) requereixen unanimitat. Que els 27 estiguin d'acord. I això és molt difícil perquè hi ha països que tenen uns vincles especialment importants amb Israel. Quin? Alemanya, en particular.

Per què Alemanya? Perquè Alemanya encara no ha pogut superar, en la seva població i sobretot en la seva classe política, el trauma de saber que el règim nazi va generar la mort de 6 milions de jueus als camps d'extermini. Aleshores, com han intentat curar això? Dient que s'ha de ser sempre pro-israelià. I, de fet, s'han prohibit

manifestacions, s'ha prohibit la presència de persones que es pensava que serien crítiques amb Israel, i a intel·lectuals palestins o pro-palestins que han volgut entrar en algun moment.

Per tant, la raó del que no hagi funcionat és, una, la falta de voluntat; i dues, unes regles de joc que exigeixen unanimitat, sabent que la majoria dels països no estan disposats a enfrontar-se a Israel.

I quina ha estat la postura de la Unió Europea en general respecte al conflicte palestí-israelià en els últims 10 anys i com ha anat evolucionant?

La postura és, bàsicament, la mateixa que tenim des de la declaració de Venècia dels anys 70. És a dir, fa 40 anys, pràcticament als 90, va canviar una mica, però és la mateixa. Es creu que hi ha d'haver dos estats que hagin de conviure. Ara bé, cada cop és més difícil la situació dels dos estats, però és l'única opció que està a l'agenda política. Tothom parla dels dos estats, tot i que, com et deia, tècnicament és cada cop més difícil perquè hi ha hagut molta ocupació a Cisjordània. Encara que ara es permetés que Gaza i Cisjordània fossin un estat, pràcticament no tindrien comunicació entre si. Haurien de passar per un circuit on l'autorització els hauria de donar Israel per passar d'un cantó a l'altre, i això, òbviament, no permet que sigui un estat viable.

Per tant, la postura no ha canviat. Bàsicament són dos estats, s'ha d'arribar a un acord. Però alguns països, com per exemple Alemanya, diuen que no s'ha de reconèixer l'Estat palestí fins que no hi hagi un acord de pau, i perquè hi hagi un acord de pau, primer grups com Hamas o d'altres haurien de reconèixer l'estat d'Israel. Per tant, en aquests darrers 10 anys no ha canviat això, i sobretot des del 7 d'octubre no hi ha hagut una posició de força real per part de la Unió Europea en aquest sentit.

Alguns països sí que han actuat independentment. Però pensa que, per exemple, les accions que s'han pres davant la Cort Internacional de Justícia i la Cort Penal Internacional han vingut de països com Sud-àfrica o d'altres de fora de la Unió Europea.

Des del 7 d'octubre fins al 29 de desembre del 2024 han mort 70.668 persones palestines. Què és un genocidi i per què hi ha controvèrsies per qualificar o no aquesta matança com a genocidi?

Mira, jo diria que aquest és un tema molt tècnic, però t'ho explico. Hi ha una convenció internacional sobre el genocidi des dels anys 50. Abans hi havia delictes tipificats sobre crims de guerra i delictes de lesa humanitat, per dir-ho ràpid. Els crims de guerra són els que cometen els combatents en una situació de guerra,

siguin regulars o irregulars. Els delictes de lesa humanitat són els que es fan contra civils en una situació de vulneració de drets humans.

Què va passar? Un jurista jueu que es deia Lemkin, d'origen polonès, després de la Segona Guerra Mundial i tenint en compte la importància que havia tingut la mort de 6 milions de jueus planificada i volguda, va decidir que es podia crear una altra figura delictiva, que era la de genocidi, quan els delictes de l'humanitat es feien contra un poble sencer. Què va passar? Quan es va definir el concepte amb la convenció que ara està en vigor des de l'any 56, es va definir que perquè es pugui dir que una cosa és genocidi, ha de ser una actuació constant contra un poble sencer, contra un conjunt o contra un grup de persones sencer per ser d'una raça determinada, d'una confessió religiosa o d'una orientació sexual, contra ells continuadament i intencionalment amb la voluntat d'eliminar-los.

Aleshores, què succeeix? L'única atribució que s'ha fet de genocidi ha estat justament la dels 6 milions de jueus en aquell moment. Fins i tot el que els historiadors consideren clau, que va ser abans, entre la Primera i la Segona Guerra Mundial, de Turquia contra Armènia, amb més d'un milió i mig de morts, no està clar que es pogués demostrar. Per tant, jurídicament és molt difícil demostrar la idea de genocidi.

Per tant, el que alguns autors et diuen és que probablement no hi ha genocidi. I molts autors que són experts en genocidi creuen que ja es podia intentar demanar i demostrar-ho perquè hi ha declaracions de ministres i de membres del govern d'Israel dient que cal eliminar-los, que cal treure'ls de sota terra, que la terra ha de ser totalment una terra de la Palestina històrica per a Israel, etcètera. Però jurídicament encara no ho ha declarat ningú.

(...)

4. Vídeo introductor de 3 minuts

A continuació, aquests dos enllaços permetran la visualització del vídeo elaborat amb l'objectiu de presentar breument la idea principal del treball i el procés que s'ha dut a terme per elaborar-lo.

https://drive.google.com/file/d/1oDhXbPcqKtf_Qg6byjn0nuHFSpQRGaOu/view?usp=sharing

 Romaissae El Hmidi - TDR